Джордж Райт

Сестра

У дитинстві нас із сестрою було водою не розлити. Насправді таке буває зовсім не так часто, як зазвичай вважають. Я чув купу історій про братів і сестер, які все дитинство ненавиділи одне одного — через ревнощі, суперництво, традиційну зневагу хлопчаків до дівчат і навпаки, та й просто через несумісність характерів. Зазвичай про таке розповідають зі сміхом і завершують історію запевненням, що тепер, звісно, усе геть навпаки, — але я не надто вірю таким заявам. Велика помилка вважати все, що відбувається в дитинстві, чимось несерйозним. Насправді й дитячі почуття — найщиріші, й дитячі спогади — найміцніші, а отже, й дитячі образи лишаються на все життя, навіть якщо хтось не хоче зізнаватися в цьому ні іншим, ні самому собі. Та в будь-якому разі це було точно не про нас. Нерозлучнішими за нас із Нелл, мабуть, бувають лише сіамські близнюки. Хоча ми не були навіть звичайними близнюками.

Коли мені було три з чимось, батьки запитали, що я хочу в подарунок на свій наступний день народження. Мені здавалося, що до цієї події ще ціла вічність — власне, на той час я пам'ятав лише один свій день народження, третій, — і тому подарунок до такої рідкісної й знаменної події я вибирав з усією відповідальністю. Уже в тому віці я був дуже розважливим хлопчиком і аж ніяк не скидався на казкових дурнів, які згодом не раз обурювали мене своєю готовністю протринькати єдине бажання на якусь дурницю на кшталт м'ячика чи навіть машинки. Ідея з цуценям або кошеням мене теж не приваблювала, бо собаки кусаються, а коти дряпаються (принаймні так стверджувала мама, а хіба вона могла помилятися?). Тож я поважно заявив, що хочу собі сестричку.

Саме сестричку, а не братика. Я вже мав певний досвід на дитячому майданчику, який свідчив, що хлопчаки можуть обзиватися, штовхатися і навіть намагатися відібрати мої іграшки. Зрозуміло, у тому віці я ще не гуляв самостійно (як і мої кривдники), і будь-який конфлікт дорослі припиняли ще в зародку, — але й цих зародків мені вистачало, щоб не хотілося перевіряти, у що вони можуть вирости, особливо якщо мами не буде поруч. А от маленькі дівчатка — вони такі миленькі!

Почувши моє побажання, батьки перезирнулися, а потім тато з усмішкою сказав, що це можна влаштувати, а мама додала: «Якщо, звісно, ти добре поводитимешся».

Я дуже старався добре поводитися всю ту вічність, що лишалася до дня народження, — тим паче що це було, загалом, неважко, адже, як я вже сказав, я був хлопчиком серйозним і розважливим, а зовсім не бешкетником. І от із наближенням жаданої дати (тридцять першого липня) мама й тато кудись поїхали, залишивши мене під наглядом бабусі, татової мами, яка жила з нами. Вранці тридцять першого їх іще не було — як не було й жодних гостей (батьки їх узагалі не запрошували: у них був пунктик, що сімейні свята — це лише для членів сім'ї), а в бабусі підгорів торт (вона була вже надто стара, щоб з'їздити до крамниці по готовий, і взялася пекти його сама, але й це їй не дуже вдалося). Одне слово, я вже підозрював, що все довгоочікуване свято пішло нанівець, і починав ображено шморгати носом. І раптом, коли надворі вже сутеніло й мені, взагалі-то, час було лягати спати, відчинилися двері, і ввійшла мама, втомлена на вигляд, але щаслива, а за нею усміхнений тато, і на руках він ніс загорнуту в ковдру Нелл! І кращого подарунка на день народження я не отримував ніколи — ні до того, ні за все своє подальше життя.

Мої сльози тут-таки висохли, але я все ж запитав батьків, чому вони так затрималися. Мама сказала, що вони купили Нелл у крамниці й спеціально вибирали для мене найкращу сестричку, провозившись із цим аж до закриття. Звісно, у свої чотири роки я сприйняв це як щось цілком природне й потім іще довго вважав, що дитяча крамниця[1] — це крамниця, де купують дітей, так само як у продуктовій купують продукти, а в книгарні — книжки. Тоді це взагалі була популярна версія. У ті роки ще не було ні інтернету, ні статевої освіти в школах, а про те, звідки насправді беруться діти, дізнавалися, у найкращому разі, років у 12, причому зазвичай не від батьків і не від учителів, а від найбільш хуліганистих однолітків (найчастіше — від чорних), а ті, своєю чергою,

[1] В оригіналі baby shop

— від старших хлопців. А особисто я мав усі шанси дізнатися ще пізніше, бо в мене не було ні однокласників, ні вуличних приятелів, навіть білих. Тобто, поки ми ще жили в місті, мені траплялося разів зо два бачити вагітних на вулиці чи в крамниці, але я вважав, що це просто товсті тітки, яким треба менше їсти. Втім, я забігаю наперед.

Спочатку, щиро кажучи, Нелл мене трохи розчарувала. З нею не можна було гратися, вона навіть не розмовляла, лише весь час плакала. Але мама пояснила мені, що для маленької дівчинки це нормально і що я все одно маю якомога більше спілкуватися і говорити з нею, бо насправді вона все розуміє. Мама навіть довіряла мені годувати Нелл — спершу з пляшечки із соскою, а потім з ложечки. У ту пору, коли її годували батьки, Нелл часто вередувала, разів зо два навіть вибивала ложку з маминих рук, — а от з моїх рук їла охоче, хоч я й був лише трішечки більший за неї саму. І перше слово, яке вона сказала, було «Джон». Джон — це моє ім'я.

Загалом, у нас із Нелл усе швидко налагодилося, і невдовзі ми вже не уявляли життя одне без одного. Тут, звісно, зіграло свою роль і те, що більше нам спілкуватися було фактично ні з ким. Ні, не можна сказати, що батьки нас не любили, — але вони були надто дорослі, нездатні на рівних грати з нами в дитячі ігри, — а головне, вони часто їхали з дому. У них була вантажівка, і вони водили її вдвох — поки один спить, другий за кермом, що, як пояснював мені тато, дозволяло їм дуже швидко доставляти товари в усі кінці країни (а то й за її межі) і заробляти багато грошей. Так, моя мама була не якоюсь там домогосподаркою, здатною керувати хіба що сімейним мінівеном! У неї була ліцензія на керування цим залізним монстром, та ще й із додатковим допуском до перевезення небезпечних вантажів. Але й такою собі грубою бабегою, яка постає в уяві при словах «жінка-далекобійниця», вона теж не була. Вона мала дуже інтелігентний вигляд і університетський диплом хіміка — але вирішила, що їхній із батьком спільний бізнес — цікавіше заняття, ніж цілими днями гарувати в офісі на якийсь нудний концерн, що випускає добрива або отрутохімікати. Одне слово, бойова в мене була мамуся, що й казати.

Насправді вони не були ні класичними далекобійниками, ні комівояжерами — щось середнє. Найчастіше вони не брали готових замовлень на доставку, а самі знаходили продавців для покупців і навпаки, спеціалізуючись не на регулярних рейсах, а на разових доставках усіляких нестандартних вантажів. В епоху, коли не було ні інтернету, ні тим паче мобільних телефонів, такий пошук нетипових клієнтів був до біса непростим завданням, до того ж, на перший погляд, зовсім невдячним — адже майже всі замовлення були одноразові. Та насправді така штука, як горизонтальні зв'язки, існувала й до будь-якого інтернету, і навіть до появи самого цього терміна, а колишні клієнти давали якісь зачіпки чи рекомендації, що допомагали знаходити нових.

Принаймні так мені пояснював тато, коли я вже підріс. А в перші сім років свого життя я якось не дуже цікавився подробицями їхнього з мамою бізнесу. Я лише знав, що батьки можуть будь-якої миті гайнути невідомо куди на пару тижнів, а то й більше, а ми з Нелл лишалися під наглядом бабусі — тієї самої, що спалила торт на мій четвертий день народження і відтоді, ясна річ, молодшою не ставала. Ні, не можна сказати, що стара зовсім впала в маразм, — нічого явно шкідливого, як-от гратися сірниками чи піти гуляти без нагляду, вона б нам не дозволила. І з приготуванням повсякденної їжі з напівфабрикатів вона давала раду (торт усе-таки печуть не щодня), тож голодними ми не сиділи. Просто їй більше подобалося цілими днями сидіти перед телевізором, ніж приділяти нам увагу, — і вже точно вона не могла брати участі в наших іграх у жодній, навіть найпасивнішій ролі, так само як і супроводжувати нас кудись за межі двору. А в самому дворі, обнесеному, до речі, високим парканом із замкненою брамою, ми з сестрою могли вдовольнятися лише товариством одне одного, точнісінько як і в будинку. Причому навіть коли батьки поверталися, вони теж якось не рвалися вигулювати нас за брамою, де ми могли б завести нових друзів. Якщо до мого четвертого дня народження мама ще час від часу водила мене на дитячий майданчик, то відтоді в неї вічно не знаходилося часу, сил або настрою. «Іди краще пограйся з Нелл».

А я й не заперечував! Мої враження від дитячого майданчика були, як я вже казав, щонайменше неоднозначними. А з Нелл ми точно знали, що жоден із нас ніколи не скривдить іншого. І нам зовсім не було нудно! Скільки себе пам'ятаю, нам із Нелл ніколи не було нудно вдвох. У нас було не дуже багато іграшок — батьки дотримувалися тієї думки, що коли дарувати дітям іграшки надто часто, вони звикнуть і перестануть цінувати їх та радіти їм, — зате уяви нам не бракувало. Ким ми тільки не були! Окрім, звісно, звичайних хлопчачих ігор у ковбоїв (мені частіше доводилося бути конем) чи дівчачих — у принцес. Наприклад, Нелл могла бути піратським капітаном, а я — китом, який рятує її після кораблетрощі. Розкидані диванні подушки були нашими хвилями, а перевернута табуретка — щоглами корабля, що тонув (потім мені, щоправда, добряче дісталося за піратський прапор, вирізаний ножицями з чорної сукні, яка висіла в шафі і якої мама все одно ніколи не вдягала; ідею, взагалі-то, подала Нелл, але я взяв усю провину на себе й почувався таким самим героєм, як і в грі, тож покарання, яке я витерпів заради Нелл, по суті, перетворилося на задоволення). Утім, і до звичайних тем ми підходили творчо. Якось я запропонував заради сміху: «А давай наче я — принцеса, а ти — лицар!» Нелл пирснула й відразу зняла з себе сукню, а я, відповідно, — футболку й шорти. Ми, до речі, анітрохи не соромилися перевдягатись одне при одному, а при бабусі, якій було ліньки наповнювати ванну двічі, навіть милися разом, хоча батьки нам чомусь такого не дозволяли. Того разу, щоправда, ми вирішили не знімати трусів і не мінятися ними, бо під одягом їх однаково не видно. Я вже надягнув сукню, а Нелл, яка розреготалася від цього видовища, усе ще стояла напівгола, бо в неї заїло блискавку на моїх шортах. І саме цієї миті до кімнати зайшла мама й застала таку картину: я в сукні, а навпроти — багряна від сміху, майже гола Нелл, яка смикає рукою десь у паху. Чомусь це видовище розсердило її набагато дужче, ніж навіть історія з піратським прапором, хоча цього разу сукня — та, що була на мені, — залишилася зовсім цілою. Вона звеліла нам негайно знову вдягнути свій законний одяг і розвела по різних кімнатах на допит. Мене вона запитала, чи отримую я задоволення, коли вдягаю дівчачий одяг. «Звісно, — відповів я, — нам було так весело! Нелл так сміялася, що в неї застрягла блискавка. А я, дивлячись на це, теж реготав». — «Я маю на увазі… — мама, здається, насилу добирала слова, що взагалі-то було для неї нетипово, — особливе задоволення… в особливому місці твого тіла». Мені було сім років, і я гадки не мав, про що вона. Я лише бачив, що вона дуже засмучена й сердита. «Ма, — сказав я, — не було нічого особливого. Ми просто гралися. Що не так? Це через блискавку? Думаєш, доведеться купувати нові шорти? Напевно, її ще можна обережно розстебнути й застебнути, якщо при цьому не сміятися». Мама ще деякий час свердлила мене пильним поглядом, а потім, мабуть, усе ж збагнула, скільки мені років і що я не вдаю. «Гаразд, — сказала вона, — забудь. Тільки більше ніколи так не грайтеся. Вона ж твоя сестра». — «Звісно, вона моя сестра! — вигукнув я. — Хіба я став би роздягатися перед чужою дівчинкою? Та ще й напинати її манатки! А раптом вона блохаста?» Тут мама вперше усміхнулася, і я вирішив розвинути наступ: «Отже, у кита, у коня, у дракона гратися можна, а в дівчинку — ні? Чому?» — «Підростеш — зрозумієш». Я ненавидів, коли дорослі так відповідали, але зрозумів, що краще не наполягати. А мама додала майже змовницьким тоном: «Не кажи татові про ці ваші ігри, і я теж не скажу». Ну гаразд. Секрет то й секрет. Чому б для різноманіття не погратися й у секрети — якщо вже більше з батьками все одно гратися нема в що.

А от від Нелл у мене секретів не було. Ніколи.

Та я знову забіг наперед. Це все було, коли мені виповнилося вже сім, а за рік до того сталася ще одна важлива подія. Після свого шостого дня народження я очікував, що піду до школи. Ця перспектива викликала в мене змішані почуття — з одного боку, страх, породжений усе тими самими спогадами про мерзотних типів на дитячому майданчику, до того ж тут уже поруч не буде мами, щоб мене захистити, а на вчительку надії мало. Ну а з іншого — усе-таки надія знайти нових друзів. Я ж таки дивився телевізор і читав дитячі книжки, де ця сама дружба з однокласниками описувалася доволі привабливо. «Володаря мух» я тоді ще, ясна річ, не читав. У

мене, щоправда, майнула думка: чи не зраджу я Нелл, якщо заведу нових друзів? І я зробив те, що робив завжди, — просто запитав її про це. Вона відповіла, що, звісно, ні: у школі я дружитиму з однокласниками, а вдома, як і раніше, з нею, і всім буде добре. Хоча, додала вона, їй усе-таки буде шкода, що тепер ми проводитимемо стільки часу нарізно, але ж так треба. Та й це ж ненадовго. За рік вона теж піде до школи, і ми хоч і вчитимемося в різних класах, але зможемо бачитися на перервах.

І раптом батьки, які саме повернулися з чергової поїздки наприкінці серпня, приголомшили мене звісткою, що ніякої школи не буде. У школі повно поганих хлопчиків, які нас кривдитимуть, — особливо тепер, коли в колись пристойних білих школах повно негрів, — тож мама й тато про все подбають і навчатимуть мене, а слідом і Нелл, удома.

Першим моїм почуттям було полегшення. Чорт із ними, з тими потенційними друзями: батьки щойно підтвердили мої найгірші страхи, а їм я, звісно, довіряв більше, ніж усіляким дурним книжкам, де яких тільки вигадок не пишуть (і хто сказав, що шкільна дружба реальніша за фею Дінь-Дінь? Мені, до речі, зовсім не сподобався «Пітер Пен» — усе в ньому було надто несправжнє, включно з піратами, не те що в моєму улюбленому «Острові скарбів»). Але — бувши, як уже сказано, хлопчиком серйозним і розважливим — я не міг не запитати, як же батьки збираються нас учити, якщо вони весь час у роз'їздах? На що тато скуйовдив мені волосся і сказав, що програма першого класу дуже проста, читати я вже вмію, писати теж (друкованими літерами, ну то й що), тож лишилося тільки вивчити таблицю множення, а більше там, по суті, й робити нічого. Ще вони куплять мені книжок із малюнками, які все пояснюють не гірше за живого вчителя, і тоді взагалі не буде чого ходити до школи.

Так воно й сталося. По суті, програму першого класу ми пройшли разом із Нелл, бо все робили разом, і там справді немає нічого такого, чого кмітлива дівчинка не могла б опанувати й у п'ятирічному віці. Вона навіть навчилася писати дуже гарним почерком — у мене так не виходило, і я їй навіть заздрив, але, звісно, по-доброму. Так минув рік, і сталася та сама історія з перевдяганням. А буквально за пару днів, напередодні нового навчального року — програма якого, як я підозрював, мала бути все ж складнішою, — тато раптом оголосив, що ми їдемо. Їдемо назавжди, до іншого штату, і житимемо не в місті (хай навіть і відгородившись від нього парканом), а в самотньому фермерському будинку, де навколо — нікого, хто міг би нам зашкодити. Він сказав саме «нам», а не «вам із Нелл».

Доти найбільшими подорожами в моєму житті були поїздки з мамою до крамниці по одяг, та й ті можна було перелічити на пальцях. (А Нелл мама не брала навіть туди: просто набирала для неї купу різних манатків, а потім повертала до крамниці ті, що не підійшли. Дивно, але мені не спадало на думку з'ясувати, чому б не застосувати той самий підхід і до мене, — мабуть, попри всю втому від примірок, мені все ж не хотілося втрачати ці рідкісні виїзди за межі двору.)

Одне слово, я був неабияк приголомшений, і першою моєю думкою навіть було: чи не покарання це за ту злощасну гру, про яку мама, попри обіцянку, усе ж проговорилася татові? Але у відповідь на мій обережний натяк — чи не зробили ми з сестрою чогось не так — він пояснив, що справа зовсім не в нас. Просто вони з мамою накопичили вже досить грошей і вирішили закрити сімейний бізнес, який завдає надто багато клопоту. Та й бабуся вже надто старенька й більше не може наглядати за нами, коли батьків немає вдома. Тож тепер ми всі завжди будемо разом у новому великому будинку — більшому за цей, і на фермі скільки завгодно місця для ігор, не те що в цьому нудному дворі. Хіба не чудово?

Звучало й справді заманливо. Але це була не вся правда. Перед самим нашим переїздом, коли ми пакували речі й переносили їх до машини та вантажівки, я поговорив із батьками без Нелл. Вона вже сиділа в машині з бабусею, а я ще складав у коробку свої книжки в яскравих обкладинках. На одній із них шкірив зуби розмальований дикун, розмахуючи томагавком. У ті роки дитячі пригодницькі книжки були набагато реалістичніші, ніж тепер, — від дітей не приховували, що аборигени, взагалі-то, були не милими усміхненими хлопцями, а таки дуже

кровожерливими й навіть людожерами. Так от, поглянувши на цей малюнок, я нарешті наважився поставити мамі запитання, яке давно мене непокоїло: «Це ж неправда, що дітей купують у крамниці? Бо звідки тоді діти в дикунів? У них же ніяких крамниць немає, вони ж дикі!» Мама подивилася на мене з усмішкою і сказала, що я розумний і великий хлопчик і мені вже час дізнатися, — і пояснила, що діти насправді народжуються з маминого живота (ні словом не згадавши, ясна річ, про процес, що цьому передує). День народження (дивно, я ніколи раніше не замислювався над буквальним змістом цього вислову) — це і є річниця цієї події. «А як же Нелл? — запитав я. — Вона не могла з'явитися з твого живота — вона б там просто не вмістилася. Вона, звісно, була маленька, але ж не настільки. І її день народження за день до мого, — мені завжди подобалося, що наші дні народження ніби перетікають один в інший, — але їй шість років. А якби вона народилася тоді, коли мені було чотири, їй зараз було б тільки три!» Мама покликала тата, який саме проходив повз навстіж відчинені двері дитячої з великою коробкою в руках, і тихо сказала йому щось на кшталт «час уже пояснити». А потім знову повернулася до мене: «Розумієш, Джоне… насправді Нелл — не зовсім твоя сестра». — «Тобто як?!» — я втупився в неї округлими від жаху очима дитини, у якої намагаються відібрати найближчу людину. «Із суто біологічного погляду, — не дуже зрозуміло пояснила мама. — Розумієш, коли я тебе виношувала… коли ти був у мене в животі, сталось ускладнення. На щастя, лікарям удалося врятувати і мене, і тебе. Але мені вони сказали, що я більше ніколи не зможу мати дітей. Тому, щоб подарувати тобі сестричку, ми вдочерили сироту. Дівчинку, справжні батьки якої померли. Насправді, — квапливо додала вона, — це не має жодного значення! Ми всі її любимо й завжди любитимемо як рідну — і я, і ти, і тато. І вона сама вже не пам'ятає, що жила з нами не від самого народження. Але ти ніколи, ніколи не повинен казати їй про це! Ти ж розумієш, якою нещасною вона буде, якщо згадає? Якщо дізнається, що її справжні мама й тато померли? Ти ж не хочеш, щоб твоя улюблена сестричка плакала?» — «Ні! — рішуче замотав головою я. — Ні, ніколи!» — «Ні їй, ні будь-кому іншому, — додала мама. — Ти ж розумієш, чужі люди можуть проговоритися. Їм узагалі начхати на Нелл і на її почуття».

— І ось іще що, Джоне, — втрутився тато, який уже поставив важку коробку на підлогу. — Не варто *взагалі* ні з ким патякати про Нелл. Не тільки про вдочеріння — узагалі говорити про неї, розумієш? Там, куди ми їдемо, у нас не буде жодних сусідів у радіусі пари миль, тож особливо нікому буде докучати розпитуваннями, — але якщо раптом… Розумієш, у чому тут річ. Це саме вдочеріння, якщо робити все за правилами, — дуже довгий і марудний процес. Треба переконувати тупих бюрократів і змагатися з купою інших охочих узяти хорошу здорову білу дитину. Ми могли не встигнути до твого дня народження, і нам би взагалі не віддали Нелл, а віддали б якусь розумово відсталу доньку наркоманів та алкоголіків. Тому ми, ну, зрізали кути, як це називається. Тикнули декому хабаря, отримали не зовсім справжні документи. І якщо це коли-небудь випливе, у нас заберуть Нелл, а нас із мамою, може, узагалі посадять до в'язниці, а тебе тоді віддадуть чужим людям. Ти ж цього не хочеш?

Я знову замотав головою так сильно, що, здавалося, вона зараз відірветься.

— Ну от і добре, — кивнув тато. — Ти вже великий хлопець, і я розмовляю з тобою як із дорослим. Це все не іграшки. Ти ж розумієш, наскільки все це серйозно?

— То ми переїжджаємо через це? — раптом збагнув я. — Хтось тут, у місті, дізнався про Нелл?

— Розумний хлопець, — знову кивнув тато. — Ні, поки що не дізнався… сподіваюся. Але може дізнатися. Домашнє навчання — не гарантія, інспектори у справах неповнолітніх люблять пхати носа в такі сім'ї, де діти не ходять до школи. Тож на новому місці, де ніхто взагалі нічого не знатиме про нас, нам буде безпечніше. І ось іще що: якщо хтось усе-таки спробує розпитувати тебе про сестру, відверто брехати теж не треба. Це також може викликати підозру, особливо якщо ти зіграєш недостатньо переконливо. Не кажи, що ніякої сестри в тебе немає і ніколи не було. Кажи, що не обговорюєш свої сімейні справи зі сторонніми… і взагалі не

розмовляєш зі сторонніми. Це, до речі, взагалі найправильніше, про що б не йшлося і ким би вони не назвалися. І, звісно, відразу ж розповідай нам із мамою про кожного такого допитливого. Ти все зрозумів?

Я запевнив, що зрозумів. Батько вкотре скуйовдив мені волосся (чомусь він вважав цей жест схвальним, хоча мені таке ніколи не подобалося) і потягнув коробку далі, до вантажівки.

Отак у мене з'явився перший секрет від Нелл.

Новий будинок нам із сестрою сподобався. Старий, але міцний, двоповерховий, із великим горищем, підвалом і цілою купою господарських будівель навколо, він здавався справжнім замком. А от землі довкола, які тепер теж належали нам, справляли двоїсте враження. З одного боку, порівняно з колишнім маленьким двором це був цілий світ, де ми могли гуляти й гратися (єдина умова — не підходити близько до дороги, де їздять машини, ну й, звісно, не перелазити через огорожу, яка тут теж була, тільки замість високого паркану — стовпчики з колючим дротом і канава). З іншого — аж надто понурими були ці «феодальні володіння». Поки ми їхали, уява малювала мені ліс, струмок (може, навіть цілу річку, в якій можна купатися і ловити рибу, — про ці заняття ми досі знали лише з книжок і телевізора), можливо — зарості кукурудзи, вищої за нас (і навіть за тата), де можна буде гратись у справжні джунглі з кровожерливими дикунами. Але будинок оточували лише нудні покинуті картопляні поля, де нічого не росло, крім рідкої та жорсткої бур'янистої трави (навіть ходити по ній босоніж не було приємно, не те що по м'якій травичці в нашому колишньому дворі). Тверді грудки бурої землі й жорстка колюча трава, і так — аж до огорожі, за якою було все те саме. Сусідів у нас не було, як і обіцяв тато: сусідні ферми стояли покинуті, що, ясна річ, цілком відповідало меті нашого переїзду в цю глушину. У спадок від колишніх власників нам дісталися також іржавий трактор і ще іржавіший пікап, про які тато сказав, що вони, мабуть, пам'ятають іще Рузвельта, на що мама відгукнулася: «Франкліна чи Теодора?» Я гадки не мав, хто це такі, але, судячи з того, як тато задоволено гигикнув, це був жарт. Ці розвалюхи, що стояли просто неба, були, звісно, давно не на ходу й навряд чи підлягали ремонту, але для нас із Нелл це були справжні скарби — ще б пак, не кожна дитина може гратися з «машинками» в натуральну величину! Якби вони були на ходу, нам би напевно не дозволили в них гратися, а так вони безроздільно належали нам — після того, як тато особисто перевірив, чи немає всередині гострих залізяк, об які можна поранитися, і, що ще важливіше, осиних гнізд. На горищі таких гнізд виявилось аж два — одне, щоправда, таке саме мертве, як і будинки довкола, але в другому оси ще жили, і татові довелось обприскати його з балончика, перш ніж знищити. Мама скористалася нагодою дати нам урок природознавства й розповіла, що оси, на відміну від бджіл, можуть безкарно жалити скільки завгодно разів, а от бджоли — ні. Жало бджоли має зазублини, які не дають витягти його з тіла жертви, і, намагаючись це зробити, бджола вириває жало з власного черевця разом із кишками й помирає. «Тож, — підсумувала мама, — якщо вас ужалила бджола, не варто злитися: пам'ятайте, що за свою провину вона вже покарана болісною смертю». — «Навіщо ж бджола жалить, якщо за це їй вивирають кишки?» — запитала Нелл. «Така її природа, — знизала плечима мама. — Вона не може не жалити, попри наслідки». — «Просто бджола дурна, — сказав я. — Я б на її місці спершу сточив ті зазублини напилком, а вже потім жалив». Тато засміявся і знову сказав, що я розумний хлопець і далеко піду, — але бодай не став куйовдити мені волосся, бо руки в нього були брудні після вовтузні на горищі.

Бабуся померла лише за тиждень після нашого переїзду. Просто одного ранку не прокинулася. Нелл трохи поплакала з цього приводу, а я — ні. Хоча бабуся не була з нами суворою, телевізор вона любила більше за нас. Може, вона й померла з туги за своїми серіалами, яких на новому місці не було в переліку доступних каналів. Щиро кажучи, я взагалі не розумів, навіщо ми взяли її з собою. Чому просто не залишили в старому будинку (як залишили там майже всі меблі й навіть той самий її старий телевізор), якщо вона більше не була потрібна, щоб наглядати за нами. Мама вдягла чорну сукню (зрозуміло, вже не ту, яку я порізав, а іншу, яку довелося купити їй на

заміну), і я зрозумів, навіщо вона була потрібна. Усі ці роки вона, ну тобто та попередня, висіла в шафі, чекаючи на бабусину смерть.

Нас із сестрою не взяли на похорон (де Нелл побачили б сторонні), і це було добре: нам зовсім туди не хотілося. Таким чином, ми вперше в житті, хай і лише на кілька годин, залишилися вдома зовсім самі (мені було 7, Нелл — 6). Звісно ж, нам суворо заборонили куди-небудь виходити, зокрема до підвалу, на горище й на кухню (де сірники, газ та гострі ножі), а на випадок, якщо ми зголодніємо, залишили в дитячій цілу гору пакунків печива, чипсів і крекерів (більше, ніж можуть з'їсти двоє дітей і навіть двоє дорослих за такий час), — але все одно я безмежно пишався виявленою довірою. Щоправда, як це найчастіше буває, дійсність виявилася набагато пріснішою за передчуття. Хвилювання, від якого солодко завмирало в животі, — ось зараз ми залишимося Зовсім Самі в цілому будинку, а фактично — на всій фермі й узагалі в радіусі кількох миль довкола, — швидко зійшло нанівець, щойно ми переконалися, що в будинку без батьків (і без бабусі) усе точнісінько так само, як і з ними, коли вони сидять у дальній кімнаті й ми їх не чуємо. На щастя, нам вистачило розуму не шукати пригод, порушуючи батьківські заборони. Як я розумію тепер, якби щось сталося, ми навіть не змогли б викликати допомогу: телефон у будинку був, але батьки нічого не розповідали нам про 9-1-1. Та я був серйозним і розсудливим хлопчиком, а Нелл, хоч і мала більш авантюрну вдачу, звикла замінювати справжні пригоди уявними. До того ж у будинку не було ніяких заборонених і таємничих місць, які нам конче хотілося б обстежити: за тиждень ми вже встигли облазити (разом із батьками чи самі) і підвал, і горище, і сараї, а надокучливий дощ, що зарядив за вікнами, — провісник осені — відбивав будь-яке бажання виходити надвір. Коротше кажучи, якщо будинок і приховував якісь страшні таємниці, ми втратили нагоду їх розкрити. Ми до відрижки наїлися чипсів і спокійно дочекалися повернення батьків. Нудно нам не було. Нам ніколи не було нудно разом.

Потім батьки вже часто залишали нас самих, їдучи кудись удвох, але все це були такі самі короткі поїздки до сусідніх містечок — по покупки, до ресторану чи кінотеатру («там крутять лише дорослі фільми й дітей не пускають», — пояснювали вони нам, але я здогадувався, що це не єдина причина, з якої вони не беруть із собою нас із Нелл). Їхні далекі багатоденні поїздки справді зовсім припинилися, і навіть свою вантажівку вони продали (востаннє вони користувалися нею, щоб відвезти бабусю на цвинтар). Хоча ми й не перетворилися на фермерів, які живуть із власного господарства, грошей, зароблених батьками раніше, цілком вистачало на життя, тим паче що жили ми скромно й не потребували розкошів. Кілька разів у будинку з'являлися сторонні — коли був потрібний ремонт, із яким тато й мама не могли впоратися самотужки. Але водопровідник та електрик — це ж не поліція, вони не пхають носа куди не просять, тож ми з Нелл просто спокійно сиділи в дитячій (чи ще якійсь кімнаті), поки вони робили свою роботу в іншій частині будинку.

Нелл, слід віддати їй належне, не намагалася бунтувати проти нашого усамітненого способу життя. Батьки зуміли м'яко, не залякуючи, пояснити їй, що дітям, а особливо дівчаткам, не слід спілкуватися зі сторонніми й краще взагалі не потрапляти їм на очі, — і Нелл, яка не знала іншого життя, відколи себе пам'ятала, просто прийняла це як природний порядок речей. Щоправда, книжки й фільми по телевізору свідчили про інше. Там діти таки дуже активно спілкувалися за межами своєї сім'ї — принаймні з іншими дітьми. Але вже на другий рік нашого життя на фермі до нашої програми домашнього навчання з предмета «англійська література» включили «Володаря мух» (який, наскільки я знаю, і справді входить до програми багатьох шкіл, але все-таки для старших класів), та й згодом батьки не втрачали нагоди наче між іншим підсунути нам чергове свідчення того, що інші діти — це неприємні й небезпечні істоти, від яких краще триматися подалі. Так, звісно, не всі вони погані — зрештою, і мама з татом колись були дітьми, — але серед них усе-таки надто багато тварюк, яким подобається мучити й принижувати інших, тож краще не ризикувати. Адже в Нелл уже є Джон, а в Джона є Нелл, і ніхто зі сторонніх ніколи не стане таким близьким, як брат і сестра. То навіщо ж шукати меншого тим, у кого вже є більше?

Це було логічно, і ми погоджувалися. Зрештою, ми ніколи не знали іншого життя — якщо не брати до уваги мого майже вже забутого раннього досвіду з дитячих майданчиків, який лише підтверджував батьківські слова.

Минав рік за роком, а нам, як і раніше, не було нудно одне з одним. Сучасні діти, мабуть, не уявляють, як можна вижити без інтернету й комп'ютерних ігор, але тоді так жили всі, а не лише ми. У нас були книжки, і в нас була наша уява, яка перетворювала понурі покинуті поля довкола на найбільший у світі ігровий майданчик, що належав лише нам. Я навчився паяти, і батько, бажаючи заохотити це корисне захоплення, подарував мені конструктор для старшокласників, із якого можна було зібрати справжній робочий радіоприймач. А в мами на свій тринадцятий день народження я випросив гітару й самовчитель гри на ній. Нелл, своєю чергою, чудово малювала й так захопилась англійськими поетами (наше домашнє навчання тривало, хоч і не було таким регулярним, як уроки у звичайній школі), що сама почала писати вірші. Спершу смішні, щоб піддражнити мене (незлобиво, звісно ж), — написала про мене цілу купу лімериків. Досі пам'ятаю один:

There lived little John on a farm,
Who was bragging: "I fear no harm!"
But, when he saw a fly.
Which was buzzing nearby,
He ran back with a siren alarm.[2]

Я два дні гриз олівці над відповіддю — з віршами в мене не так добре, як у неї, — але зрештою таки видав їй свою страшну помсту:

On the farm, there lived little Nell,
Whose hair was never cut quite well.
Once, to make the mess lesser,
She went to a hairdresser,
But she stepped on her hair and fell.[3]

Досі пишаюся — це найкращий вірш, який я написав за все життя. Ну, щиро кажучи, не те щоб я написав багато інших, але він і справді кращий, ніж у Нелл. По-перше, у її лімерику на місце «Джон» можна підставити кого завгодно (зокрема, до речі, і її саму, хоча це вже, ясна річ, було б не по-спортивному), — а от я заримував саме її, і тут уже не викрутишся. А по-друге, я ні від яких мух не тікав, а от вона справді почала відрощувати довге волосся після того, як їй виповнилося десять. (Доти мама стригла нас обох приблизно однаково, «під хлопчика», але в десять Нелл затялася, що хоче довге. Мама бурчала, що на нього йде багато шампуню, але змирилася.)

Ну так от, після цих вправ на дотепність Нелл почала писати й серйозніші вірші. А я сказав, що, коли навчуся грати на гітарі, зроблю з них пісні. Щиро кажучи, після моїх перших вправ із гітарою в мене добряче боліли пальці від струн, і я вже трохи шкодував, що взявся за цю справу, — але тепер відступати було нікуди. Мені не хотілося засмучувати маму, яка проникливо попереджала: мовляв, куплю тобі гітару, а ти за пару тижнів її закинеш, — але материнські докори я ще міг би пережити. А от порушити обіцянку, дану Нелл, я аж ніяк не міг. І вона теж ніколи не порушила б обіцянки, даної мені.

---

[2] Смисловий переклад: «На фермі жив малий Джон, який хвалився: "Мені ніщо не страшне!" Та щойно він побачив муху, що дзижчала поруч, — кинувся назад, виючи, мов сирена». Авторський лімерик залишено англійською, оскільки подальша розповідь спирається на його рими. Примітка до українського перекладу.

[3] Смисловий переклад: «На фермі жила мала Нелл, яку ніколи не стригли як слід. Якось, щоб дати лад волоссю, вона пішла до перукаря, але наступила на власне волосся і впала». В оригіналі ім'я Nell римується зі словами well і fell; саме це далі пояснює Джон. Примітка до українського перекладу.

Загалом, нудьгувати нам особливо й не було коли, але водночас час на фермі наче й зовсім не плинув. Оскільки ми не ходили до школи, а батьки — на роботу, для нас не існувало ані днів тижня, ані канікул, ані відпусток. Якби ми жили на самому півдні, то, мабуть, навіть не дуже помічали б зміну років, але в середині Америки зиму з літом переплутати все-таки важко. При цьому ми, звісно, поступово дорослішали, з дітей стали підлітками, у мене зламався голос, а під футболками Нелл (які вона тепер воліла носити замість суконь) з'явився перший натяк на груди — але все це відбувалося так плавно й спокійно, без жодних описаних у мільйоні книжок вікових криз, що здавалося: таким наше життя буде завжди. Нелл навіть якось висловила дивну думку: «А що, як ми вже померли й тепер у раю?»

У раю, так. Знов-таки, на відміну від мільйона книжок, де подібне припущення висловлюють у прямо протилежному сенсі. Хоча в сторонньої людини наш самотній будинок у глушині серед покинутих і заростих бур'янами полів радше асоціювався б із лімбом. Але ми були там щасливі, й нам було байдуже до сторонніх.

Проблеми почалися, коли в Нелл заболів зуб.

Нам було, відповідно, 13 і 14, і ми доти жодного разу не були в дантиста. Як, власне, і в інших лікарів. Ніяких вроджених хвороб у нас, на щастя, не було, підчепити серйозну заразу, не виходячи з дому, теж було ніде (ну хіба що якби її притягли зі своїх поїздок батьки, але вони казали, що щороку роблять щеплення від грипу). Серйозно застудитися чи травмуватися нам теж було ніде. Звичайні дрібні дитячі хвороби мама лікувала сама, кажучи, що вона хімік, а отже, майже фармацевт, і в ті роки навіть антибіотики можна було купити без рецепта. Щодо зубів, то нас змалечку привчили старанно чистити їх після кожної їди, і без жодного там «подовше зберегти в роті солодкий смак». Як казав тато: «Знаєте, чому дантист так називається? Бо кожен візит до нього залишає в бюджеті таку вм'ятину[4], як зіткнення з вантажівкою!» Я, до речі, приймав це пояснення за чисту монету й лише за кілька років зрозумів, що то був жарт. Як зрозумів і те, що ще важливішою причиною, ніж фінансова (хоча причина божевільних цін на послуги дантистів і досі лишається для мене загадкою), було небажання батьків показувати лікарю Нелл і заносити відомості про неї до медичних документів. У ранньому дитинстві ми все-таки заробили пару дірок у молочних зубах, але батьки казали нам, що було б нерозумно витрачатися на їхнє лікування: вони однаково скоро випадуть, а поки можна просто не жувати тим боком, — проте це нам урок, як важливо стежити за зубами, щоб не допустити того самого, коли в нас виростуть уже постійні. Та от, попри старанне чищення і зубну нитку, Нелл усе-таки не вберегла. Коли стало ясно, що полосканнями справі не зарадиш і що зуб болить навіть тоді, коли ним не жуєш (я вперше бачив Нелл такою нещасною, і в мене серце розривалося від жалю), мама й тато з великою неохотою, але все ж вирішили відвезти Нелл до лікаря.

Вони поїхали не до сусіднього міста, а далеко, кудись за півтораста миль. Нелл вони пояснили це тим, що у великому місті лікарі кращі, ніж у нашій глушині. Дантист поставив їй не одну, а дві пломби, знайшовши дірку ще в одному зубі, який поки не болів (довелося ще вмовляти його зробити дві процедури за один візит — «нам далеко їхати»), і сказав, що дівчинці треба виправити прикус, тож він поставить їй скоби, але це вже наступного разу. Батьки від скоб рішуче відмовилися. Оскільки вони не були постійними клієнтами й не мали оформленої на Нелл страховки, їм довелося розплатитися готівкою.

Повернулися всі троє втомленими, але задоволеною виглядала тільки Нелл, у якої більше нічого не боліло. Тато й мама мали стурбований вигляд. Згодом я на правах Дорослого Чотирнадцятирічного Чоловіка, Посвяченого в Сімейну Таємницю, поговорив із ними без сестри.

— Думаєте, лікар щось запідозрив? — запитав я навпростець.

---

[4] Каламбур: dentist — дантист, dent — вм'ятина, особливо на кузові автомобіля після зіткнення.

— Лікар — навряд чи, — скривилася мама. — Йому б тільки грошей злупити, а більше його нічого не хвилює. Скоби оті намагався нав'язати… А от його асистентка так і зиркала то на Нелл, то на мене. Помітила, що ми не схожі.

Це правда, схожого між ними було небагато. У Нелл волосся золотаве й кучеряве, а в мами — чорне й пряме. У Нелл носик кирпатий, а в мами — довгий, із горбинкою. Очі, губи, підборіддя — ну, коротше, усе різне. Я вважав їх обох вродливими, але кожну по-своєму. І сказати, що Нелл удалася в тата, теж було не можна. Хоча — хто сказав, що діти мусять бути копіями батьків? Утім, інші сім'ї я бачив хіба що по телевізору, а там їх грають актори, які між собою не родичі…

— Я ж казав тобі, щоб ти не йшла з нами, а почекала в машині, — сердито сказав тато.

— Треба ж було підбадьорити дівчинку, щоб вона не боялася! — заперечила мама.

— Ну й що з того? — сказав я. — Навіть якщо асистентка здогадалася, що Нелл удочерена, — це ж не злочин!

— І страховки на дитину немає, — додав тато. — А от це вже незвично. До того ж лікар запитав Нелл, коли вона востаннє була в дантиста, а вона відповіла, що ніколи. Треба було заздалегідь відпрацювати з нею легенду, але як би я пояснив їй, навіщо треба брехати? Вона вже надто велика й розумна, щоб повірити, ніби це «просто гра».

— Ну й що? — повторив я. — Думаєте, вони тепер пришлють до нас того інспектора у справах неповнолітніх?

— Не пришлють, — похитав головою тато. — Я дав їм фальшиву адресу. Але якщо хтось спробує копати й виявить це, то саме це вже підтвердить підозри. А нас бачили й можуть описати. Принаймні лікар і його асистентка точно, особливо якщо вони щось запідозрили. Добре, що я хоча б припаркувався не на стоянці клініки, тож звідти точно ніхто не бачив нашої машини та її номера…

— Слухайте, а навіщо взагалі вся ця конспірація? — перебив я. — Ви казали, що документи на вдочеріння Нелл «не зовсім справжні». Але ж Нелл не в ЦРУ на роботу влаштовується. Їх не перевірятимуть так прискіпливо через звичайний візит до лікаря. Інакше навіщо вони взагалі потрібні, якщо ними не можна користуватися?

Мама й тато перезирнулися, потім тато зітхнув.

— Розумієш, Джоне, — сказав він, — коли тобі було лише сім, ми сказали тобі не всю правду. Точніше — ми сказали її, коли тобі було чотири. Немає ніяких документів про вдочеріння. Ми справді купили Нелл.

Я аж задихнувся від обурення. За кого вони мене мають?! Тепер мені вже точно не чотири, і я знаю, що дітей не продають у крамницях!

— Не в крамниці, звісно, — квапливо пояснив тато, побачивши, як я гнівно роззявив рота. — Безпосередньо в її справжніх батьків.

— Вони ж померли?

— Насправді ні. Просто вони були дуже поганими людьми. Поганими людьми, яким так потрібні були гроші, що вони готові були продати власну трирічну доньку будь-кому, хто заплатить. Нелл дуже пощастило, що їм трапилися ми. Страшно уявити, що зробили б із нею інші потенційні покупці.

— Тоді чому ви не заявили на них у поліцію? Вони ж злочинці!

— Тому що те, що я казав тобі про тупих бюрократів, — теж правда. За законом нам би не віддали Нелл. Навіть якби її батьків позбавили батьківських прав і посадили до в'язниці, у них лишалися родичі, які заявили б свої права на опіку. Ти хотів сестричку чи торжества закону?

У три з чимось роки я взагалі навряд чи розумів, що таке «торжество закону», але по суті він, звісно, мав рацію.

— Ну й, крім того… — провадив тато, — ми познайомилися з тими людьми не просто так, вони були клієнтами нашої транспортної компанії. Ні, самі ми, звісно, займалися лише законними перевезеннями. Але незвичайними, часто пов'язаними з чужими секретами, а тому дуже залежали

від того, чи рекомендують нас одні наші клієнти іншим. Якби їх заарештували за нашою підказкою, хай навіть і за діло, це зашкодило б нашому бізнесу. А так, загалом, ніхто не був покараний, але ніхто й не постраждав. Ті люди отримали свої гроші, а ми врятували Нелл. І стали їй найкращою сім'єю, яка тільки може бути. Хіба не так, Джоне?

— Так, звісно, — палко кивнув я, знову з жахом уявивши, що Нелл, навіть урятована від своїх батьків-нелюдів, могла так і залишитися для мене чужою незнайомкою.

— От, тепер ти все знаєш, як дорослий, — підсумував тато. — Бачиш, ми тобі цілком довіряємо. Гляди ж, не зрадь нашої довіри.

— Ти ж розумієш, Нелл однаково не повинна нічого знати, — додала мама. — Дізнатися, що в тебе були *такі* батьки, — це ще гірше, ніж дізнатися, що вони померли.

Звісно, я запевнив їх, що все розумію.

Деякий час у нашому житті все залишалося як раніше, і я вже почав забувати про той візит до дантиста, але за пару місяців — був кінець жовтня чи початок листопада, — коли ми всією сім'єю сиділи за вечерею, у сусідній кімнаті раптом задзвонив телефон.

Це було так несподівано, що здригнулися, здається, всі, навіть тато. Я вже встиг забути, що в нашому будинку взагалі є телефон, — точніше, що він працює, а не просто припадає пилом серед інших старожитностей, які залишилися від колишніх господарів. Востаннє ми, точніше, тато, користувалися ним два роки тому, коли коріння бур'янів проросло в каналізацію і нам довелося викликати сантехніків, які зняли унітаз і прочистили трубу. Нам самим не дзвонив ніхто й ніколи — навіть нав'язливі ідіоти, які намагаються щось продати. Нашого телефону не було в довіднику.

Ми сиділи нерухомо з ножами й виделками в руках, поки настирливий дзвінок не видав утретє нахабно-вимогливе «Дзззиииннн!»

— Сподіваюся, Джоне, це не ти завів собі подружку, яка тобі надзвонює? — поцікавився тато начебто жартома, але тільки начебто.

— Я навіть не знаю, який у нас номер! — чесно відповів я.

— Може, це дантист про скоби? — припустила Нелл. Їй самій, до речі, його пропозиція теж зовсім не сподобалася: вона бачила в парі фільмів дівчат зі скобами на зубах і вважала, що це їх жахливо спотворює, тоді як до тієї усмішки, яку вона бачила в дзеркалі, у неї жодних претензій не було. Мабуть, мама мала рацію — цим лікарям аби знайти привід здерти з пацієнта зайві гроші.

— Ні, — відповів тато, — я дав йому неправильний номер телефону, щоб він не надумав нас турбувати.

А телефон тим часом дзеленчав далі. Вбудованої голосової пошти як стандартної функції телефонного оператора в ті часи не було. Як не було й автоматичних визначників номера. Автовідповідач був окремим пристроєм, який під'єднували до телефонного апарата, і в нас такого, ясна річ, не було: він нам ніколи не був потрібний.

— Мабуть, просто помилилися номером, — припустила мама. — Подзвонить і перестане.

Дзззиииннн!

— Таке враження, що він знає, що ми вдома, — пробурмотів тато. — Бачить світло в наших вікнах.

Треба сказати, ми завжди, перш ніж засвітити світло, запинали штори. Ми робили так, коли жили в місті (попри паркан навколо будинку), і зберегли цю звичку на фермі (попри відсутність сусідів і те, що від шосе до будинку була ледь не сотня ярдів). Але, звісно, ті штори не були цілком світлонепроникними. Та де в такому разі міг перебувати той, хто і дзвонив, і спостерігав? На шосе? Подзвонити просто з автомобіля в ті роки було неможливо, а ніяких телефонних будок поблизу не було. В одному із сусідніх будинків? Але вони стояли покинуті, й телефонні лінії там, очевидно, були відключені. Чи насправді їх було двоє, і спостерігач доповідав тому, хто дзвонив, по радіо?

— Просто о такій порі більшість людей удома, але ще не лягли спати, — відповіла мама.

— Так, — констатував тато, — у всіх дантистів, електриків і водопровідників робочий день уже скінчився.

Дзззииинннь!

— Може, усе-таки з'ясуємо, що йому треба? — не витримала мама.

І тут нарешті запала тиша. Але ненадовго. Щойно ми знову взялися до їжі, телефон задзвонив удруге. Цього разу тато рішуче встав і пішов до сусідньої кімнати. Ми чули, як урвався дзвін, але не могли розібрати його слів. Уже за хвилину він повернувся.

— Помилилися номером, — сказав він.

— Двічі поспіль? — не повірив я.

— Таке буває, — незворушно відповів тато. — Іноді на АТС залипає контакт. Щоб його розімкнути, треба подзвонити на інший номер.

Можливо, той, хто дзвонив, так і зробив, бо нові дзвінки нас не діставали. А можливо, він дізнався те, що хотів. Наприклад, почув татів голос.

Мабуть, і тато подумав щось подібне, хоча й удавав безтурботність переді мною і, головне, перед Нелл. Але я помітив, як він обмінявся поглядами з мамою, а після вечері, коли ми з сестрою пішли до себе нагору, я спеціально затримався на сходах і за деякий час почув, як унизу скрипнули вхідні двері. Вони скрипіли так протяжно, що цей звук важко було з чимось сплутати; мама кілька разів казала, що треба б змастити завіси, але тато відповідав з посмішкою, що ці двері не гірші за сторожового собаку: якщо до нас у будинок залізе злодій, він не зможе зробити цього непомітно. Сигналізацію, мовляв, умілий злодій вимкнути може, а цей скрип — ні. І от тепер, очевидно, хтось із моїх батьків — а може, навіть обоє — вийшов надвір, у холодну нічну темряву, якої на милі довкола не розсіював жоден ліхтар (на вузькому двосмуговому шосе ніякого освітлення не було, у покинутих сусідніх будинках, ясна річ, теж). Я почекав іще, чи не почую звуку машини, що від'їжджає, — хоча куди б вони могли їхати проти ночі? — але його не було. Що ж у такому разі їм було робити надворі? Гуляти перед сном туди-сюди темною під'їзною алеєю, насолоджуючись вогким і пронизливим осіннім холодом? Доти вони принаймні не мали такої звички. Дістати щось із сараїв? Там не зберігалося нічого корисного, а вже тим паче нічого такого, що могло б знадобитися просто зараз, не чекаючи ранку. Чи думка про те, що хтось міг спостерігати з темряви за нашими вікнами, міцно засіла в татовій голові, і він пішов її перевірити?

Мені стало не по собі від думки про цього — чи цих? — когось, хто, можливо, теж чув скрип вхідних дверей і бачив батьків силует у дверному отворі, сам лишаючись невидимим у темряві. Але тут згори долинув голос Нелл: «Джоне, ну де ти там застряг?», і я згадав, що обіцяв їй підібрати мелодію до її нового вірша — це в мене вже виходило вельми непогано; ми вже співали свої пісні батькам і навіть (не посвячуючи їх у ці плани, бо здогадувалися, що їм таке не сподобається) мріяли колись створити власний гурт. Тож решта вечора минула за роботою над піснею, яку ми зрештою записали на котушковий магнітофон, і за всіма цими музичними вправами не почули, як той, хто виходив, повернувся. Треба сказати, батьки не мали звички заходити побажати нам доброї ночі, зате й у ліжко нас ніхто не заганяв. Не лише в теперішньому Майже Дорослому віці, а й раніше ми могли лягати спати коли хотіли (адже вранці нас не треба було будити до школи) — щасливий привілей, доступний дуже небагатьом дітям. Наступного ранку, коли сім'я знову зібралася в повному складі за сніданком, я не помітив особливої тривоги на обличчях батьків: мабуть, нічний огляд не підтвердив підозр. Хоча не знаю, що там можна було розгледіти в темряві.

Однак за чотири дні наше звичне розмірене життя порушила нова подія. Цього разу був пізній ранок — один із тих, коли на батька находило натхнення вчити нас, тож ми з Нелл сиділи й слухали урок історії в його викладі — про інквізицію та полювання на відьом; сестрі не дуже подобалося слухати про тортури, але я заспокійливо тримав її за руку. І тут із боку шосе раптом долинув протяжний автомобільний гудок. Ми були з іншого боку будинку й майже не почули цього звуку — принаймні майже не звернули на нього уваги, — але за пару хвилин до кімнати

зайшла мама й повідомила, що якийсь тип зупинився навпроти нашої брами і явно прагне, щоб ми пустили його всередину.

— Він із поліції? — запитав тато.

— Не схоже. Принаймні машина явно не поліцейська.

— Тоді хай забирається. Мабуть, черговий хріновий комівояжер.

— Доне, — скривилася мама, — не лайся при дітях.

— Я сказав «хріновий»[5], а не…

З вулиці знову долинув настирливий сигнал.

— Треба глянути, що це за такий упертий тип, — пробурчав тато. — Джоне, дай-но мені свій бінокль.

Бінокль я — чи радше ми з Нелл, бо багато подарунків у нас відразу ставали спільними, — отримали від тата, щоб спостерігати за зоряним небом (ну й водночас, мабуть, за околицями, щоб у нас не виникало зайвих спокус виходити за межі нашої ділянки: у бінокль було добре видно, що нічого нового й цікавого там немає). Бінокль не купували спеціально для нас: він був старий, із чорним металевим корпусом, укритим ніби такими дрібними горбочками, які витерлися до блиску в тих місцях, де їх найчастіше торкалися пальці. Тато казав, що користувався ним у своїх поїздках, але тепер, коли ми оселилися на фермі, він йому вже не потрібний, тож хай послужить нам приладом для вивчення астрономії. Він давав 30-кратне збільшення, і в нього можна було розгледіти не тільки безліч кратерів на Місяці, а й маленьку горошину Юпітера з чотирма іскорками супутників навколо, і навіть кільце Сатурна — зовсім крихітне, але все ж видиме. Пам’ятаю, як це видовище вразило мене вперше: дивовижно було усвідомлювати, що я бачу на власні очі не малюнок і не фотографію (хай ті й були в багато разів більшими та чіткішими), а справжнісіньку іншу планету, наче астронавт із фантастики.

Але тієї миті нас хвилював зовсім не космос. Озброївшись біноклем, тато, а за ним і всі ми, пішли до кімнати поруч із батьківською спальнею, по інший бік коридору. Вікна цієї кімнати (ми були на другому поверсі) були саме з боку головного фасаду, тож звідти було видно шосе й під’їзну алею, що вела від нього до будинку (в’їзд на неї завжди перегороджувала замкнена брама, але вона була, по суті, символічна, як найчастіше буває на фермах: довгий прямокутний трикутник із жердин, примотаний ланцюгом із замком за гострий кут до вертикального стовпчика). Зараз, як ми побачили у вікно, по той бік цієї загороди стояв коричневий автомобіль, марку якого важко було визначити з такої відстані, — ясно було лише, що це дводверне купе. Тато навів на нього бінокль, а нам із Нелл звелів триматися подалі від вікна, щоб нас не можна було розгледіти ззовні. Але нам і з глибини кімнати було добре видно, як із машини вибрався її водій (більше там, здається, нікого не було). Повернувшись до будинку, він помахав рукою, а потім, знову не дочекавшись жодної реакції, раптом геть нахабно пірнув під косу жердину брами в найвужчому місці трикутника й квапливо попрямував до будинку. На поліцейського він точно не скидався — як і на того горезвісного інспектора у справах неповнолітніх. Тобто не те щоб я бачив у житті бодай одного, але просто, попри всю зухвалість свого вторгнення, він не скидався на людину, наділену владою. Це був якийсь повнуватий метушливий коротун, що рухався кумедною ходою, ледь не підстрибуючи; я уявив, що він неодмінно має бути лисуватим, хоч цього й не було видно під капелюхом, і що, дійшовши до ґанку, він витиратиме спітніле обличчя хустинкою, хоча надворі було зовсім не спекотно. Мабуть, він нагадав мені персонажа якоїсь комедії з тих, що ми всією сім’єю дивилися по телевізору.

Але тато зовсім не був у настрої жартувати й сміятися. Звелівши нам «не висовуватися», він із вкрай розгніваним виглядом квапливо вибіг із кімнати. Мама обняла нас із Нелл за плечі — ласкаво й заспокійливо, але водночас не даючи нам ні підійти до вікна, ні піти слідом за батьком,

[5] В оригіналі fricking — евфемізм для fucking.

— та коли він вискочив на ґанок, коротун іще не встиг підійти до будинку, тож увесь діалог вони вели, перегукуючись, і, хоча нам уже не було видно його учасників, ми добре їх чули.

— Що ви, в біса, тут робите? Це приватна власність!

— Прошу вибачення, сер! Я сигналив, але мені ніхто не відчинив…

— І ви вирішили, що це дає вам право лізти до чужого дому?

— Я лише хотів постукати у двері, сер! На той випадок, якщо ви не звернули уваги на сигнали…

— Ви розумієте, що, пролазячи крізь замкнену браму на приватну територію, порушуєте закон? Забирайтеся, або я вас пристрелю!

Я думав, після слів про закон тато скаже «я викличу поліцію», але він сказав «пристрелю».

— Ще раз прошу вибачення, сер, але дозвольте мені пояснити! Насправді в мене до вас вигідна пропозиція…

— Ми нічого не купуємо. Геть звідси!

— Ні-ні-ні, це я хочу купити у вас річ, яка вам не потрібна! Прошу вас, дайте мені лише одну хвилину! Розумієте, я реставрую старовинні автомобілі. А у вас на ділянці я побачив «форд-пікап» 1939 року, — пікап справді все ще стояв там, хоча за останні 7 років, здавалося, перетворився на суцільну іржу, бурий на бурій землі, й не так щоб дуже впадав в око, якщо дивитися з дороги. Особливо якщо дивитися байдужим поглядом людини, яка випадково проїжджає повз, а не спеціально розглядає наш будинок. — Він, очевидно, у дуже поганому стані, — провадив коротун. — Настільки, що ви навіть не завдаєте собі клопоту продати його на брухт, гадаючи, мабуть, що перевезення обійдеться дорожче. А я готовий заплатити вам за нього сто доларів готівкою просто зараз і ще триста завтра, коли піджену трал.

На ті часи чотири сотні доларів були доволі пристойною сумою. За такі гроші можна було навіть купити автомобіль на ходу — далеко не новий і такий, що потребував ремонту, але все-таки здатний завестися і поїхати, а не просто купу іржі. Але тата це не надихнуло, і він знову звелів коротунові вимітатися.

— Гаразд, сто доларів зараз і чотириста завтра! — тут-таки запропонував той.

— Я сказав — пішов геть із моєї землі! Ми нічого не купуємо й нічого не продаємо!

— Хоча б дозвольте мені оглянути машину зблизька. Можливо, здалеку я неправильно оцінив її стан і зможу запропонувати вам більше.

— Яка частина фрази «Пиз.уй звідси!»[6] тобі незрозуміла?! — остаточно втратив терпіння тато. — Рахую до трьох, потім нарікай на себе!

— Гаразд, гаразд, як скажете. Гарного дня… сер.

Коротун знову з’явився в полі нашого зору, дріботячи геть до своєї машини. Після того як він поїхав, тато повернувся до будинку. І в руці в нього й справді був пістолет! Я витріщився на пушку — до того я взагалі не знав, що в нас удома є зброя. Довкола не було ніяких лісів, де можна було б полювати, — хоча зрозуміло, що пістолети призначені не для полювання. Принаймні — не на оленів.

— Експерт хріновий, — бурчав тато собі під ніс. — По-перше, це не «форд», а «шевроле».

Так, косий хрест «шевроле» ще можна було розрізнити на заокругленому носі пікапа, але, звісно, не з самого шосе.

— Він хотів подивитися зблизька, — нагадав я.

— Ага. Тільки не на машину.

— Може, тобі варто було бути з ним увічливішим? — припустила мама.

— Навіщо?

— Щоб з’ясувати, чого йому *насправді* від нас треба.

— Ніби ти не знаєш, — іронічно посміхнувся тато.

---

[6] В оригіналі «Fuck out!»

— Це був якийсь шахрай? — стурбовано запитала Нелл.

— Так, — тато повернувся до неї, натягуючи на обличчя усмішку, — найімовірніше. Але ти не хвилюйся, доню. Тато й мама про все подбають.

Потім він простежив за моїм поглядом, усе ще спрямованим на пістолет, і запитав: — Хочеш навчитися стріляти, Джоне? Думаю, тобі вже саме час. Зброя — це те, що робить чоловіка чоловіком.

Звісно, я хотів, і агітувати мене не довелося.

Тож жахи інквізиції було забуто, і ми влаштували стрільбище позаду будинку. Я швидко наловчився влучно бити по консервних бляшанках, і мені навіть сподобалося після кожної стрільби розбирати, чистити й змащувати зброю — хоча, як я дізнався потім, багатьох дратує необхідність це робити. А от Нелл до цього заняття долучатися не захотіла. Не те щоб вона мала щось проти зброї як такої, але їй узагалі не подобалося возитись із залізом[7]. Чи то з автомобільним двигуном, чи то з начинкою радіо або телевізора, у яких я на той час розбирався вже досить добре (зі своїх поїздок до міста батьки привозили мені, крім книжок, свіжі номери журналу для радіоаматорів — чомусь вони воліли купувати його там, а не передплатити на пошті — і час від часу радіодеталі на моє замовлення). Коли я змайстрував радіокеровану машинку — частково за схемами й кресленнями з журналу, частково покладаючись на власну кмітливість, — Нелл вирішила, що це дуже круто, але головним чином тому, що це зробив я, а от гратися самою машинкою їй швидко набридло: «Ну їздить, ну повертає, і що?» Вона навіть не стала слідом за мною вчитися грати на гітарі, вирішивши, що сталеві струни надто боляче впиваються в її ніжні пальчики. Зате вона намалювала мій розкішний портрет, де я, завзято примруживши одне око й по-ковбойськи всміхаючись, цілюся в невидимого за краєм малюнка ворога. Тож ні, наші смаки та інтереси збігалися не в усьому — але нам це анітрохи не заважало: вони не суперечили одне одному, а взаємно доповнювалися.

Після того як я навчився поводитися з пістолетом, тато повів мене до їхньої з мамою спальні (де ми з Нелл майже ніколи не бували, хоча нічого особливого там не було — спальня як спальня) і відчинив стінну шафу. Над одягом, що висів у ній, була полиця, а на полиці стояв маленький кубічний сейф із кодовим замком.

— За законом штату, — пояснив тато, — я маю право вчити дитину стріляти під моїм наглядом, але не повинен залишати зброю там, де неповнолітні можуть дістатися до неї без мене. Тому пістолет і набої зберігаються в цьому сейфі, коду від якого я тобі не скажу. Але якщо раптом щось трапиться, коли, скажімо, нас із мамою не буде вдома, ти цілком правильно зробиш, якщо зумієш угадати цей код. Старі осли, такі як я, — йому тоді ще не було п’ятдесяти, — вічно лінуються придумати хитромудріший код і беруть щось таке, що легко запам’ятати й важко забути. До речі, ти ж не забудеш свого дня народження?

Я всміхнувся. Отже, 0731.

Попри всі ці заходи, наступними днями батьки їздили до міста лише поодинці, хоча раніше не боялися залишати нас удома самих. Я, звісно, здогадувався, що відбувається щось недобре, але не міг зрозуміти, що саме. Так, я вже знав, що вдочеріння Нелл було незаконним і ми маємо ховати її від соціальних служб, а заразом і від усіх, хто може їм настукати. Це пояснювало побоювання щодо дантиста. Але все, що було потім, — дзвінки невідь від кого, візит «любителя старих машин» — якось зовсім не скидалося на дії офіційних осіб. То хто ж це? Нас переслідують справжні батьки Нелл? Але їм навіщо — вони ж отримали свої гроші, та й було це десять років тому, з чого б їм раптом передумувати саме тепер? Чи, може, усе це взагалі ніяк не стосується Нелл? Можливо, коли батьки займалися своїм транспортним бізнесом, у них виник конфлікт іще з якимись замовниками «нетипових вантажів»? Які чомусь теж чекали багато років, а тепер хочуть… хочуть чого? Цей кумедний коротун зовсім не скидався на мафіозного кілера — такого, як у фільмах.

---

[7] В оригіналі hardware

Хоча, з іншого боку, справжній кілер, мабуть, і не повинен скидатися на кілера… Але все одно якось надто легко він забрався. Чи він зробив це лише про людське око, щоб приспати нашу пильність?

Тим часом і погода не тішила: зарядили надокучливі осінні дощі. Зрозуміло, вони йшли не цілодобово, але навіть коли вщухали, небо лишалося похмурим і хмарним, а земля там, де вона не заросла бур'янистою травою, перетворилася на суцільну багнюку. Я навіть співчував батькам, які мусили вибиратися з дому в таку погоду, хай навіть і машиною, тоді як ми з Нелл і носа надвір не висували. Лише одного з тих днів, точніше, вечорів, коли тата не було вдома, а мама, здається, поралася на кухні, перед заходом сонця небо раптом прояснилося, і Нелл відірвала мене від книжки вигуком: «Дивися, яка веселка! Подвійна!»

Я без особливої охоти втупився у вікно, де було видно лише шматок цієї веселки (точніше, двох веселок: тьмянішої навколо яскравішої), — але Нелл рішуче потягла мене надвір, щоб помилуватися всім видовищем. Ми відійшли від будинку так, щоб він не затуляв веселки, а весь умістився під нею, як під аркою. Виглядало це справді гарно: небо прояснилося на заході, але ще лишалося в хмарах на сході, й от тепер яскраво освітлений вечірнім сонцем будинок і дві веселки так і сяяли на темно-синьому тлі позаду них.

— Бачиш, верхня наче відображення нижньої, у неї кольори у зворотному порядку, — сказала Нелл.

— Точно, — погодився я, дивуючись, як сам відразу цього не помітив. Ну так, око художниці вправно підмічає деталі. — Круто. Шкода, сфоткати нічим, — у будинку був татів фотоапарат, але, наскільки я знав, не було кольорової плівки.

— Я це намалюю, — запевнила Нелл. — І тебе заразом. Ану стань на тлі будинку, щоб я запам'ятала композицію і кольори.

Я став, усміхаючись їй і мружачись на все ще доволі яскраве сонце. Але мені не судилося попозувати навіть тих кілька хвилин, які залишав нам його невблаганний рух, що досить швидко гасить будь-яку веселку. Бо з будинку примчала мама й сердито погнала нас назад, не слухаючи ніяких «Мамо, та ти поглянь, як гарно!» і «Мамо, ми прийдемо за п'ять хвилин!». Ми так і не зрозуміли, що її так розсердило: сама вона торочила, що через нас у неї «підгорить вечеря» (але навіщо тоді вона покинула куховарити й побігла надвір, замість просто гукнути нам із вікна?) і що ми «застудимося і захворіємо, а їй потім нас лікувати» (це правда, ми вискочили з дому, не витрачаючи часу на вовтузню зі шнурками й застібками, поки сонце не зайшло, і тепер стояли в холодній мокрій траві босоніж і в недбало накинутих куртках — але ми не раз витворяли таке й раніше та ніколи не хворіли; якось Нелл навіть підбила мене пробігтися наввипередки босоніж по снігу до брами й назад, і ця забава цілком минула для нас без наслідків — як медичних, так і виховних). Одне слово, мама відконвоювала нас до будинку мало не стусанами, що було на неї зовсім не схоже, і безапеляційно заявила, що ми покарані й тепер не повинні виходити з дому навіть у взутті, поки нам не дозволять. Нелл засмутилася, не так через саме покарання, цілком дріб'язкове — у таку погоду ми й так не рвалися надвір, — як через його прикру несправедливість. Але я, втішаючи її, збагнув, що мама зірвалася не просто так. Що це якось пов'язане з тим, що останнім часом непокоїть її й тата.

Чомусь я не наважився розпитувати про це батьків. Мабуть, із побоювання, що вони не скажуть мені правди. А мені не хотілося відчути, що вони й досі не вважають мене досить дорослим, щоб її знати. Адже якби вважали — вже розповіли б, чи не так? Стріляти, значить, навчили, а розповісти все як рівному — духу не вистачає? Ну й у мені заграла ображена гордість 14-річного хлопчиська. Не хочете — не треба, я сам вам доведу! Я сам захищу Нелл і всю нашу сім'ю!

До того ж через усе це мені почали снитися погані сни. Я погано їх пам'ятав, але там було щось, що дуже мене лякало, і я соромився зізнатися в цьому навіть Нелл: ну як же, дорослий хлопець, а боїться якихось снів. Вона, звісно, спершу почала б мене дражнити, а потім,

зрозумівши, що мені не до жартів, — щиро жаліти й утішати, і от це було б найгірше. Це ж я — сильний, я — захисник, я маю втішати й оберігати свою улюблену сестричку, а не навпаки!

На той час у нас уже були окремі спальні (хоч і поруч, через стінку): мама наполягла, що ми вже надто великі, щоб спати в одній кімнаті, хоча ми, як і раніше, не розуміли, що в цьому такого. Проте ми все одно проводили майже весь час разом — навіть коли займалися різними справами й начебто ніяк не спілкувались одне з одним (скажімо, я паяв, а вона малювала або ми обоє читали різні книжки), ми воліли робити це в одній кімнаті. Нам було просто приємно відчувати присутність одне одного. Тоді, знов-таки, це здавалося нам цілком природним, хоча тепер я розумію, наскільки унікальними були наші стосунки. Про нас навіть не можна було сказати, екстраверти ми чи інтроверти (тоді я, ясна річ, іще не знав таких слів: у пригодницьких книжках, які батьки привозили з міста, про таке якось не писали). Якби ми були екстравертами, то страждали б через брак ширшого кола спілкування. А якби були інтровертами (що, мабуть, усе-таки ближче до істини), ми мали б час від часу втомлюватись одне від одного й обирати цілковиту самотність. Мабуть, ми були «інтровертами з єдиним винятком». Нелл узагалі була переконана, що між братами й сестрами лише так і має бути; я, на відміну від неї, знав, що вона не рідна мені за кров'ю, але для мене це не мало жодного значення: мої почуття до неї, безумовно, завжди були суто братерськими, без жодного натяку на те, що непокоїло маму і чого я тоді ще не розумів (згодом я читав, що так зазвичай і буває у хлопчика й дівчинки, які ростуть разом, навіть якщо вони знають, що не рідні). Тепер я навіть можу сформулювати, що це її занепокоєння було слушним, тільки точнісінько навпаки: не Нелл могла зацікавити мене у статевому сенсі, а цей самий «сенс» був мені глибоко нецікавий, оскільки я вже мав набагато більше — ту чисту і ясну близькість, якої він у принципі не здатен дати (а здатен насправді тільки забруднити й зіпсувати). Час від часу мені, звісно, спадало на думку, що, мабуть, рано чи пізно доведеться одружитися з якоюсь сторонньою дівчиною, бо «всі так роблять», але ця думка викликала в мене не солодке передчуття (чи як там це називають у книжках), а досаду. Навіщо мені ця чужа дівчина, навіщо будувати з нею стосунки з нуля, якщо все це призведе лише до того, що ми з Нелл уже не житимемо разом? Уже самим тим, що вона відведе мене від Нелл, ця невідома дівчина була мені наперед неприємна — як, звісно, і той невідомий хлопець, який відведе від мене Нелл. Чому б цим двом чужинцям не втішитись одне одним і не залишити нас із сестрою в спокої?

При цьому не можна навіть сказати, що ми обожнювали одне одного. Це було не усвідомлене почуття — це був природний стан. Чи обожнюєш ти власну руку або ногу? Ти просто не уявляєш свого існування без неї, тільки й усього. І, звісно, у жодному разі не хочеш завдати їй болю.

Тож, попри мамине занепокоєння, час від часу ми, забалакавшись до глибокої ночі, так і засинали поруч просто під час розмови — уже навіть не в сусідніх ліжках (бо тепер у спальні кожного з нас було лише одне), а на одному ліжку, хоч і завузькому для двох, або, влітку, коли було тепло, просто на підлозі на килимі, — а потім, коли нас будило ранкове сонце, хтось із нас схоплювався і навшпиньки біг до своєї спальні, щоб зайняти «законне» місце у власному ліжку, перш ніж мама прийде кликати нас снідати.

Однак тієї ночі — це було за пару днів після історії з веселкою — ми спали кожен у своїй кімнаті. Як я вже сказав, я не хотів розбудити Нелл, прокинувшись із криком серед ночі. А я й справді підхопився на ліжку в темряві, і серце шалено калатало. Уже не можу сказати, що мене розбудило. Можливо, це був поганий сон, а можливо — якийсь справжній звук, якого не мало бути глупої ночі. А може, і те й інше разом.

Не знаю, котра була година: годинника зі світними цифрами в кімнаті не було. Мабуть, друга чи третя ночі. Деякий час я сидів на ліжку в цілковитій темряві й дослухався, але більше нічого не почув. Потім підійшов до вікна, що виходило на протилежний від шосе бік, і розсунув штори, але набагато світліше не стало. За вікном була лише пітьма безмісячної ночі, яка буває тільки далеко від людських поселень, де ні поблизу, ні хоч би вдалині немає жодного вогника.

Тільки рідкі цятки зірок угорі (останніми днями небо прояснювалося на ніч і знову затягувалося хмарами вранці). І в мене — мабуть, іще спросоння — виникло відчуття, що в цій темряві хтось підкрадається до нашого будинку. Не там, куди я дивився, — не покинутими полями, що простягалися позаду будівлі. Звідкись з іншого боку. Найімовірніше — з боку однієї з бічних стін, найпевніше — лівої, бо туди взагалі не виходило вікон. До того ж із боків можна було ще й додатково ховатися за сараями, що стояли ліворуч і праворуч від будинку.

Я вирішив вилізти на дах із біноклем і оглянути все довкола, сподіваючись, що світла зірок мені все-таки вистачить, аби помітити ворога, що крадеться. Потрапити на дах можна було через вікно на горищі, але нам із Нелл забороняли лазити туди навіть удень, боячись, що ми зірвемося і впадемо. Хоча разом із татом ми туди разів зо два лазили, коли треба було залатати дах, щоб він не протікав, — він уникав викликати ремонтників, якщо можна було впоратися самим. Але тільки разом, а без нього — ні-ні. І вже тим паче не такої темної ночі, коли легко оступитися і впасти навіть на рівній землі.

Але я, звісно, начхав на заборону. Та й які в мене були альтернативи — бігти до батьківської спальні й жалітися, що мені щось приверзлось уві сні, наче маленькій дитині? Тож я, не вмикаючи світла, нашвидкуруч натягнув одяг (але не взуття, попри холод надворі) і беззвучно вислизнув у коридор, а звідти — на сходи до горища й зрештою через горищне вікно назовні. Схили даху були круті, тож під ними лишалося досить місця для горища, але, повісивши бінокль на шию і чіпляючись пальцями рук і ніг, я поліз угору, аж поки не всівся верхи на гребінь, щоб звідти вести свої спостереження. І щойно я вмостився, дивлячись ліворуч від фасаду, мені здалося, що я розрізнив удалині, за межами нашої ділянки, слабкий відсвіт у пітьмі — щось на зразок кількох тьмяних рисочок. Вони тут-таки зникли, але я швидко навів бінокль і за кілька секунд побачив їх знову. То було світло, яке пробивалося між дошками одного із забитих вікон сусіднього покинутого будинку. Воно було слабке й мінливе — не таке, як світло ввімкненої всередині лампи (утім, там, очевидно, й не могло бути електрики), але й не таке, як мерехтливе світло полум'я, наприклад, із каміна чи від смолоскипа. Радше то був промінь ліхтарика, яким водили в різні боки. Потім він згас і більше не з'являвся.

Я чекав, вдивляючись у темряву, — особливо уважно я стежив у бінокль за входом до покинутого будинку, очікуючи, що звідти хтось вийде, — але більше нічого не відбувалося. Я не знав, що робити. Формально події на сусідній фермі нас не стосувалися, оскільки ніхто звідти не намагався пролізти до нас. Але хто це міг бути, якщо будинок покинутий і в ньому вже багато років ніхто не живе? Новий покупець, який оглядає щойно придбану нерухомість і оцінює масштаби майбутнього ремонту? О третій ночі, ага. Радше якийсь бездомний волоцюга… Але моя збуджена уява, звісно ж, малювала іншу картину: це і є невідомі вороги, які нас переслідують, і вони влаштували базу на сусідній фермі, звідки так зручно спостерігати за нашим будинком! Я навіть обвів біноклем дах розвалюхи, що чорнів у пітьмі, перевіряючи, чи не сидить там хтось точнісінько так само, як я, — але ні, я нікого не побачив.

Піти розповісти батькам про те, що я бачив? А якщо вони скажуть, що мені здалося, — тим паче що вогню більше не видно, — і я лише добряче дістану за те, що лазив на дах, та ще й уночі? Піти на розвідку на сусідню ділянку самому? Ця ідея подобалася мені більше, але за всього мого 14-річного героїзму я все-таки розумів, що йти до лігва невідомого ворога без зброї — не дуже добра думка. От би дістати пістолет, але він у батьківській спальні… І тут мені спав на думку зовсім уже авантюрний план, який, однак, тієї миті видався винятково розумним: прокрастися до батьківської спальні й, якщо вони прокинуться, розповісти їм про те, що я бачив, удавши, ніби прийшов саме для цього, а якщо вони сплять досить міцно — витягти пістолет із сейфа й піти на розвідку. І якщо ця розвідка дасть результати, після яких уже не вийде непомітно покласти пістолет назад, — ну, переможців не судять. Що ж до скрипучих вхідних дверей, які могли б їх розбудити, то я вирішив, що виберуся з будинку, а потім залізу назад через вікно першого поверху,

яке, ясна річ, на час своєї експедиції залишу відчиненим (що порушувало ще одну заборону, ну та, як то кажуть, двічі не вмирати).

Я вужем прослизнув назад на горище, а звідти — на другий поверх, до дверей батьківської спальні. Останньої миті я задумався, що робитиму, якщо двері виявляться замкненими зсередини: стукати, ризикуючи, що мені не повірять і лише покарають за дах, чи все ж вирушити в самостійну героїчну вилазку, хай навіть і без зброї (що тільки робило її ще героїчнішою)? Я, мабуть, усе-таки обрав би друге, але робити цей вибір мені не довелося: ручка дверей плавно повернулася під моїми обережними пальцями. Я відчинив двері зовсім беззвучно й ступив усередину. У кишені в мене лежав ліхтарик із регулюванням яскравості, і я сподівався, виставивши її на найнижчий рівень, відкрити сейф, не розбудивши батьків.

Але моїм відважним планам не судилося здійснитися. Хоча завіси цих дверей, на відміну від вхідних, були змащені ідеально й жодна мостина не скрипнула під моєю босою ногою, — не встиг я ступити й кроку всередину, як із темряви пролунав мамин голос:

— Ну що там?

Вона не виглядала, ну тобто не звучала здивовано чи сердито; радше здавалося, що вона нетерпляче чекала, наче вже все знала про мою вилазку на дах. Першої миті я саме так і подумав — «мабуть, я все ж ходив по горищу в них над головами недостатньо тихо» — і тому розгублено відповів:

— Там… світло у вікні.

— А, це ти, Джоне. Яке світло? Що ти тут узагалі робиш?

— Я бачив світло у вікні сусіднього будинку. Того, що ліворуч від нас, — я навіть машинально махнув рукою, хоча в темряві вона не могла цього бачити.

— Тобі, мабуть, наснилося. Не може там бути ніякого світла, — ну так, ну так, усе, як я й очікував! — Того будинку від нас узагалі не видно. Ти що — виходив надвір?

— Е-е-е… ні, — добре, що в темряві вона не бачила на мені вуличного одягу. Наше «покарання» ще діяло — на розчарування Нелл, тато, повернувшись, лише схвалив мамине рішення, — тож вулиця лишалася такою самою забороненою, як і дах.

— І чому ти не постукав? Тебе що, не вчили, що заходити до нашої спальні можна тільки після того, як постукаєш і отримаєш дозвіл?

— Я… мабуть, не зметикував спросоння. Пробач, мамо. Мені останнім часом і справді сниться всяка херня[8].

— Не лайся. Це дуже грубе слово. Треба казати «нісенітниця» або «дурниця».

— Пробач, мамо. Просто ця дурниця мене налякала.

— Повертайся до ліжка. Усе гаразд, хвилюватися нема чого.

— Так, мамо.

Я позадкував, причиняючи за собою двері, і демонстративно голосно зачалапав підлогою до своєї спальні. Але це зовсім не була ганебна втеча від страху перед покаранням! За час цієї короткої розмови в непроглядній темряві я встиг дещо збагнути. Тато так і не подав голосу за весь час — а вже він мав би відчитати мене за вторгнення без стуку суворіше за маму! — і перша мамина репліка була звернена зовсім не до мене. Потім вона зрозуміла свою помилку й сказала: «А, це ти, Джоне». Усе це могло означати тільки одне: тата взагалі не було в кімнаті, і вийшов він аж ніяк не до туалету чи випити води. Мама чекала, коли він повернеться з новинами. Він побачив це світло ще раніше за мене й сам пішов на розвідку. Тож у моєму героїзмі вже не було потреби — що, зізнаюся, викликало в мене водночас розчарування і полегшення. Тато з усім розбереться, і він уже точно взяв із собою пістолет! До речі, чи не був той звук, який мене розбудив, скрипом вхідних дверей, коли він виходив? Проте що дужче я намагався згадати, то більше мені здавалося, що це радше скидалося на крик. Далекий крик нестерпного болю, який вихопився на коротку мить

[8] В оригіналі bullshit

і тут-таки знову захлинувся. Утім, це так тісно перепліталось із сюжетом сну, що я не міг сказати, чи сон був породжений криком, чи навпаки. Але в мене закралося й побоювання: а чому я так певен, що тато впорається з будь-яким ворогом? А що, як його…

Я зайшов до своєї кімнати й легенько грюкнув дверима — неголосно, щоб не розбудити Нелл, але водночас досить виразно, щоб цей звук почула мама, якщо хотіла переконатися, що я повернувся до себе (а вона, здається, хотіла). Проте в ліжко я, звісно ж, не ліг, а завмер біля дверей, притиснувшись до них вухом. Мені треба було знати, чим закінчиться татова експедиція.

За деякий час я почув знайомий скрип унизу, а потім важкі кроки, що підіймалися сходами. Мене раптом знову обдало крижаною хвилею страху: а чи не надто вони важкі? Що, як це зовсім не тато? Утім, казав я собі, мама ж не спить, і вона насторожі… але вона вже прийняла мене за тата: чи не припуститься такої самої помилки вдруге? А якщо й ні — чим вона захищатиметься, якщо тато забрав пістолет? І що робитиму я, якщо той, хто вже піднявся на другий поверх, піде навіть не до батьківської спальні, а просто до мене або, ще гірше, до Нелл? Чи не варто було розбудити сестру й сховатися з нею вдвох в одній із порожніх кімнат або, ще краще, на горищі? Але вже запізно…

Однак кроки не дійшли до наших дверей. Вони стихли біля батьківської спальні, і я почув, як тихенько клацнули її двері, коли їх замкнули на замок. Ніяких страшних звуків, на кшталт криків чи стрілянини, після цього не було, тож, мабуть, це все-таки був тато. Але мені й далі важливо було дізнатися, з чим саме він повернувся, тож, для певності почекавши ще трохи, я знову крадькома вибрався в коридор і навшпиньки підбіг до дверей батьківської спальні, стискаючи в кулаці викрутку.

Цього простого трюку я навчився з журналу. Мало в кого вдома є стетоскоп (у нас точно не було), але коли треба прослухати не м’яке людське тіло, а щось тверде, звичайна викрутка дуже непогано його замінює. Пластмасове руків’я вставляєш у вухо, а металеве жало притискаєш до поверхні, яку прослуховуєш. Багато механіків та електриків користуються цим прийомом, щоб визначити, яка частина пристрою гуде, стукає чи деренчить і як саме. Звісно, треба пильнувати, щоб нічого не закоротити й не потрапити в рухомі деталі (і не лише викруткою, а й, наприклад, волоссям, коли підносиш вухо близько до механізму, що працює), але мені це в будь-якому разі не загрожувало. Я притиснув сталевий кінчик до дверей біля ручки, де металева накладка резонує найкраще, і став слухати.

— …його найняв? — це питала мама.

— Не знаю. Він, схоже, і сам не знав, — відповів тато.

— Або ти погано питав.

— Ніби ти не знаєш, як добре я вмію питати. Але сучий син дуже обережний. Вони жодного разу не зустрічались особисто. Спілкувалися тільки поштою. Гроші в один бік, звіти — в інший.

— Треба було отримати від шпика звіт про те, що він нічого не знайшов і їде геть та взагалі розриває контракт, мовляв, йому запропонували кращі умови на іншій роботі.

— Думаєш, я про це не подумав? Надто ризиковано. Шпик напевно втулив би якусь закарлючку, щоб показати, що писав не з власної волі. А ми не бачили попередніх звітів і не можемо порівняти.

— І платили йому, звісно, не чеками.

— Так, присилали готівку просто в конвертах.

— А адреса, ясна річ, липова.

— Ми, звісно, перевіримо, але напевно там переадресація.

— Не дуже оперативно, якщо все ганяти поштою, та ще й туди-сюди.

— В екстрених випадках шпик міг телефонувати. Але ніколи не чув голосу замовника. Просто диктував повідомлення, на тому кінці, схоже, автовідповідач.

— Але ми з’ясуємо, де стоїть цей телефон.

— З’ясуємо. Але точно не в нього вдома. Якась розвалюха, де взагалі ніхто не живе.

— Але він мусить навідуватися в ту розвалюху, щоб прослухати записи.

— Мабуть, він якось розв'язав цю проблему. Можливо, він може прослуховувати повідомлення на автовідповідачі, якщо зателефонує на той самий номер, а тоді введе код тоновим набором. Начебто вже з'явились офісні телефони, які так уміють. А може, й просто найняв хлопця, який час від часу забирає звідти касету й кидає йому в поштову скриньку — це нам, звісно, було б куди зручніше. У будь-якому разі треба перевірити.

— Гаразд, найважливіше питання. Шпик устиг доповісти про дівчинку?

Пауза.

— Схоже, так.

— Схоже?

— Він до самого кінця заперечував, що встиг щось винюхати, мабуть, сподіваючись, що це може його врятувати. Але з огляду на те, скільки він там просидів, він бачив, як Нелл виходила з дому. Хіба що відволікся саме тієї миті, але на це краще не розраховувати. Як ти взагалі примудрилася її випустити?

— Я не думала, що вони підуть надвір у таку погоду.

— Треба було просто заборонити їм виходити, і все! Мені навіть на думку не спадало, що ти не зробила цього від самого початку.

— Під яким приводом?

— Та яка різниця! Не можна, і все! Батьки ми чи хто?

— Ну… бачиш, у дитинстві мене страшенно бісило, коли батьки казали мені «не можна, і все!», нічого не пояснюючи. Мабуть, через це в мене сформувався комплекс на все життя… Ну гаразд, я винна, що не подумала, а ти — що подумав, що я подумала. Зараз головне — що робити далі. Які шанси, що ми все ж устигнемо перехопити повідомлення? Якщо поштою воно йде з пересиланнями, а телефоном — цей тип ще має дістатися до автовідповідача.

— Не знаю. У неділю пошта не працювала. Може, шанс і є. Треба пробувати. І туди, й туди ми, найімовірніше, не встигнемо. Доведеться поодинці. Ти бери на себе пошту, я — телефон.

— Доведеться залишити дітей самих.

— Джон уже майже дорослий. І вміє стріляти.

— До речі, він приходив до мене, поки тебе не було. Він щось помітив. Я переконала його, що це був просто сон.

— Думаєш, він повірив? — із сумнівом мовив тато. — Він кмітливий хлопець. І йому вже не сім років.

Я зрозумів, що зараз буде, і кинувся до своїх дверей так швидко, як тільки міг. Серце шалено калатало, коли я прослизнув до своєї спальні й шаснув під ковдру просто в одязі. Інтуїція мене не підвела — лише за кілька секунд двері прочинилися. Я лежав носом до стіни, заплющивши очі, і старанно вдавав, ніби сплю.

— Спиш, Джоне? — неголосно запитав татів голос і після паузи додав: — Чи вдаєш?

Я лежав, не рухаючись і не видаючи ні звуку (здається, я навіть мимоволі затамував подих, чого, взагалі-то, не слід було робити, вдаючи, ніби спиш). Він міг викрити мене, просто підійшовши й зірвавши ковдру, але ж він сам сказав, що я майже дорослий, а з дорослими так не чинять?

— Думаю, що вдаєш, — спокійно сказав тато. — Гаразд, можеш розслабитися. Усе добре, — він трохи помовчав і повів далі: — Завтра, тобто вже сьогодні, нам із мамою доведеться кудись з'їздити. А ти залишишся захищати Нелл. Можливо, нас не буде кілька днів, але ти не хвилюйся, харчів вам вистачить. Головне, пам'ятай: жоден чужинець не повинен сюди пхати носа. Це приватна власність. Навіть шериф не має права заходити сюди без ордера. І, — його голос раптом став гнівним, — щоб такого більше не було!

Я зіщулився під ковдрою, почувши, як загупали його важкі кроки за моєю спиною, але він пройшов повз ліжко до вікна, і я почув, як він запинає фіранки.

— Штори завжди мають бути запнуті, скільки тебе вчити?!

Та не треба мене довго вчити, я не тупий! І завжди я їх увечері запинав. Просто, коли я прокинувся серед ночі чи то від кошмару, чи то від звуку надворі й виглядав у вікно, чи не підкрадаються вороги, а потім поліз на дах, то забув знову запнути фіранки.

— Ніхто чужий не повинен бачити Нелл і взагалі здогадуватися про її існування, — вів далі тато суворо, але вже без гніву, а як рівний із рівним. — Ні поліція, ні будь-хто інший. Ти розумієш, як це важливо, Джоне?

— Так, тату, — таки наважився озватися я.

— Ну от і добре, — у його голосі вчувалася задоволена посмішка. — Тож не виходьте з дому, доки ми не повернемося, й особливо не давай виходити сестрі. Вигадай що хочеш: що це така гра, побийся з нею об заклад, скажи, що дав мені клятву, якої не можеш порушити, але тільки не випускай її! Ми з мамою скоро з усім розберемося, і тоді знову можна буде гуляти по всій фермі, але поки що, як то кажуть, краще перестрахуватися[9]. До речі, що ти там бачив сьогодні вночі? Розкажи мені все як є, я не каратиму тебе, навіть якщо ти щось і порушив.

Я розповів йому, як лазив на дах, але, звісно, промовчав про те, що підслуховував під дверима.

— Що ж, — підсумував тато, — раз обіцяв не карати, то й не буду, але більше так не роби. Нам із мамою зовсім не хочеться відшкрібати тебе від землі після падіння з даху, а Нелл і поготів цього не хочеться. Про неї ти подумав?

Я хотів відповісти, що саме про неї я й думав, але батько вже провадив далі:

— А до сусіднього будинку, мабуть, і справді заліз якийсь бомж[10]. Уранці я зателефоную шерифу й скажу, щоб виставив його звідти, а ще краще — заарештував за незаконне проникнення. Навіть у покинутої нерухомості все одно є власник. А нам тут жодні чужинці не потрібні, бомжі вони чи не бомжі, правда, сину?

— Так, тату.

— Ну от і добре. А тепер спи.

Однак уранці телефонувати шерифу не довелося. Ще до світанку нас розбудили запах гару й сирена пожежної машини. Сусідній будинок — той самий, що ліворуч, — палав. Як це часто буває в сільській глушині, пожежники приїхали надто пізно (не знаю, хто їх узагалі викликав, принаймні ніхто з нас цього точно не робив — я згодом виявив, що наш телефон узагалі більше не працює), тож зрештою дерев'яний будинок згорів дотла. Нам вогонь загрожувати не міг — надто далеко, але їдкий запах диму й гару відчувався в повітрі ще доволі довго, тож ми сиділи зі щільно зачиненими вікнами. Тато з мамою навіть відклали свій від'їзд — утім, не через запах. Тато сказав, що, можливо, поліція захоче поставити нам як сусідам пару запитань, і краще вже покінчити з цим відразу. І справді, уже після від'їзду пожежників до наших воріт під'їхала машина шерифа. Говорили з ним, звісно, батьки, і до будинку він не заходив, але тато потім переказав нам із Нелл зміст розмови. Шериф запитував, чи не бачили вони когось на сусідній ділянці. «Ні, шерифе. Ви, напевно, знаєте, там уже багато років ніхто не живе. Важко, звісно, зрозуміти, що могло спричинити там пожежу. Ви підозрюєте, що це був підпал?» — «Та ні, навряд чи. Просто на згарищі знайшли людські кістки. З них уже мало що можна дізнатися, але, найімовірніше, якийсь волоцюга заліз у покинутий будинок і розпалив піч, щоб зігрітися. Ну й заснув біля вогника». — «Цікаво, чому він не вискочив звідти, коли почалася пожежа?» — «Та це звичайна річ. Цю піч ніхто не чистив уже багато років, от він і отруївся чадним газом. Коли там спалахнула сажа в димарі чи жарина випала на підлогу, він, мабуть, уже був непритомний або мертвий. Таке трапляється частіше, ніж здається, ви, взагалі-то, й самі будьте обережніші з цими пічками». — «Ні-ні, шерифе, ми розуміємо. У нас стоять датчики чадного газу, я сам особисто встановлював їх, коли ми сюди переїхали, і час від часу перевіряю. Дякую за турботу».

[9] В оригіналі better safe than sorry

[10] В оригіналі hobo

Потім батьки поїхали, уперше залишивши нас самих не до вечора, а на кілька днів, неначе в ті часи, коли ми ще жили в місті. Але тоді вони залишали нас із бабусею, а от тепер — по-справжньому самих. Треба сказати, після переїзду й продажу великої вантажівки вони прикупили задешево старий пікап — не такий, звісно, старезний, як той, що іржавів під вікнами, він був цілком на ходу, — але їздили на ньому рідко, бо він жер багато пального. Лише коли треба було привезти щось справді велике — скажімо, дошки для ремонту чи мішки з вугіллям для печі. Зазвичай же батьки, навіть вирушаючи вдвох до міста по покупки, брали наш старий сімейний «універсал»[11], яким ми приїхали з колишнього дому. Але ось тепер вони поїхали одразу на двох машинах — мама на «універсалі», тато на пікапі. Перед від'їздом тато знову запитав, чи пам'ятаю я свій день народження, і підморгнув. Я зрозумів, що пістолет він залишив мені! Це сповнювало мене гордістю, але й, правду кажучи, тривогою. Не за себе, звісно ж, — за Нелл. З підслуханої розмови я ще краще, ніж із настанов, які тато давав мені, зрозумів, що загроза для неї цілком реальна. У нас є серйозні вороги, точніше, головний ворог, якого тато називав «обережний сучий син» і за яким, схоже, батьки й вирушили, щоб розв'язати проблему з ним (я волів не замислюватися, як саме — можливо, за допомогою грошей чи погроз, раз уже тато залишив пістолет удома?). Але сучий син може підсилати своїх поплічників, якихось шпиків — і, можливо, бомж, який згорів разом із сусідньою фермою, саме й був таким шпиком. Мені було його анітрохи не шкода, адже він був ворогом Нелл (а от Нелл зітхнула: «От бідолаха!», але ж вона не знала, ким він був насправді!), і мені було навіть не надто важливо, чи справді він помер від чадного газу, — але що, як у сучого сина є й інші шпики? І чи зможу я самотужки давати їм раду, поки тато й мама розв'язують головну проблему? Адже я навіть у крайньому разі не повинен звертатися до поліції, як прозоро натякнув мені тато, — а згодом, піднявши телефонну слухавку й не почувши гудка, я пересвідчився, що й не можу цього зробити. Та ще й до всього цього Нелл нічого не мала знати чи підозрювати — я й далі зовсім не хотів її лякати й засмучувати. Але я — сильний, я — дорослий, я — чоловік, я мріяв це довести — і ось, будь ласка, моя нагода це зробити!

Перша доба, однак, минула без жодних тривог. Ясна річ, мамину заборону спати в одній кімнаті негайно було зведено нанівець, тож я відразу запропонував Нелл перетягти друге ліжко, щоб не тулитися вдвох на одному вузькому: «Вибирай, до твоєї кімнати чи до моєї?» Але Нелл приголомшила мене зустрічною пропозицією: «А давай спати в кімнаті батьків! Там велике ліжко, і нічого не треба тягти». — «Але… так же не можна!» — розгубився я. «Чому? Кому від цього буде погано? Ми не чіпатимемо їхніх речей. Ми навіть не стрибатимемо на ліжку, — кілька старезних ліжок, що залишилися від колишніх мешканців, ми такими стрибками вже доламали. — Просто спатимемо там». Я подумав, що з кімнати, вікна якої з боку фасаду виходять на шосе, буде зручно спостерігати за підступами до будинку, а ще й пістолет у сейфі буде під рукою (діставати його завчасно й усюди тягати із собою на очах у Нелл я все ж не хотів), — і погодився.

Батьківська спальня була зручна ще й тим, що там стояв власний телевізор, який можна було дивитися просто з ліжка, — у наших спальнях такої розкоші не було, ми дивилися спільний телевізор, що стояв у вітальні на першому поверсі. Ми подивилися якусь комедію, потім передачу про тварин, з якої вперше дізналися про існування сурикатів (Нелл вирішила, що вони прикольні, й надумала намалювати про них цілий комікс), а потім, перемикаючи канали (наближалася вже північ), натрапили на фільм, де чоловік і жінка гидко лизалися, і це було так огидно, що ми відразу вимкнули, не маючи ані найменшого бажання дивитися, що вони робитимуть далі. Нелл сказала, що коли це і є ті фільми, яких дорослі не показують дітям, то вони — дурні, бо хто ж при здоровому глузді захоче таке дивитися? Я відповів, що вони — дурні, якщо самі таке роблять. «Ну, сподіваюся, хоч наші тато й мама не такі!» — сказала Нелл, і я погодився, але без великої впевненості.

---

[11] В оригіналі station wagon

Більше того вечора ми жодних відкриттів не зробили, порпатися в батьківських речах і справді не намагалися (і з побоювання, що це потім помітять, і тому, що це все-таки недобре, — а я, мабуть, ще й боявся натрапити на щось таке, що не сподобалося б Нелл), і вночі нас ніхто не турбував. Кошмари мені не снилися, але я, вірний своєму обов'язку захисника, кілька разів прокидався і навіть підходив до вікна — проте надворі нікого не було.

А от наступної ночі все змінилося.

Цього разу поганих снів у мене теж не було — певно, присутність поруч Нелл, яка мирно посопувала, діяла на мене благотворно, — але спав я дуже чутко. І щось мене розбудило — найімовірніше, це був звук машини, що під'їхала. Будинок стояв далеко від шосе, і зазвичай ми не чули нечисленних машин, що проїжджали повз (хіба що великих важких вантажівок), — або принаймні не звертали на них уваги. Але в цілковитій тиші глупої ночі, коли осінньої пори не сюрчали навіть цвіркуни, цей звук усе-таки долинув до мене навіть крізь скло й крізь сон. Та головне, що це був не звичайний звук машини, яка проїжджає повз. Він різко урвався, сповістивши, що вона зупинилася.

Першою моєю думкою було, що повернулися батьки, а першими почуттями — спершу полегшення, а потім страх, що нам із сестрою треба негайно драпати з їхньої спальні. Але, кинувшись до вікна й визирнувши між фіранками, я не побачив жодного світла фар — ні на під'їзній алеї, ні за воротами. Машини я теж не побачив, хоч скільки вдивлявся, водячи туди-сюди біноклем. Очевидно, якщо вона справді була й не наснилася мені, то зупинилася не навпроти будинку, а не доїхавши до нього з того чи іншого боку, так, щоб її не було видно з вікон. І, оскільки наш будинок був єдиним заселеним на пару миль довкола, жоден водій, який не бажав нам нічого поганого, так поводитися не став би. Ну, хіба що його зупинила несподівана технічна несправність, але на це я вирішив не розраховувати.

Насамперед я дістав із сейфа пістолет (возитися в темряві з кодовим замком не довелося — я відімкнув його заздалегідь, відразу після від'їзду батьків, щоб у разі чого не витрачати на це часу). Потім, не будячи Нелл, якомога швидше збігав до своєї кімнати, де натягнув чорні штани, чорний светр і черевики (светр я в темряві вдягнув задом наперед, ну то й що). Пістолет я заткнув за пояс і прикрив згори светром. Потім швидко пройшов до порожньої кімнати поруч із батьківською спальнею і став із біноклем біля вікна вже там.

І побачив слабкий блакитний відблиск надворі за воротами. Я не відразу зрозумів, що це, а тоді збагнув — світло ліхтарика пробивалося крізь стінку сміттєвого бака.

Хоч яким усамітненим було наше життя, ми не були відрізані від цивілізації й сміття викидали не на якесь стихійне звалище на задвірках. Двічі на тиждень по шосе повз наш дім проїжджав сміттєвоз, і, відповідно, напередодні ввечері треба було відтягти туди сміттєві баки, а вранці забрати їх назад до будинку. Не дуже зручно, зважаючи на довжину під'їзної алеї, але й не так уже важко — вони були на коліщатках. Зазвичай цим займався тато, мабуть, не бажаючи, щоб я зайвий раз підходив до шосе, хоча, на відміну від Нелл, моє існування й не було таємницею для місцевої влади. Але цього разу батьків удома не було, а сміттєвоз мав приїхати вранці, тож увечері я виволік два баки на узбіччя, не забувши, звісно, знову замкнути замок на воротах. І ось тепер, схоже, хтось порпався в нашому смітті. Я не дуже розумів, навіщо комусь це могло знадобитися. Я, звісно, чув про бомжів, здатних так низько впасти, що вони нишпорять у сміттєвих баках, — саме такою долею нас лякали батьки, коли ми не виявляли належної старанності в навчанні, — але в бомжів зазвичай немає машин. Тим паче якщо один поплічник нашого ворога вже вдавав бомжа, нічого дивного, якщо так робить і другий (нічого їх не вчить, ага). Але що він хоче зробити? Підкласти в сміттєвий бак бомбу, щоб вона вибухнула, коли я відкочу бак назад до будинку? Але так він радше підірве сміттєвоз, а не нас… Гаразд, треба не гадати, а діяти! Я спіймаю цього типа й змушу його в усьому зізнатися!

Я вибрався з будинку крізь вікно з тильного боку, щоб він не почув і не побачив мене, а тоді побіг дугою по м'якій землі, де моїх кроків було майже не чутно навіть у черевиках. Я

вискочив до шосе на чималій відстані від воріт і, тримаючись за стовпчик огорожі, переліз через колючий дріт — це не так важко, така огорожа краще захищає від худоби, ніж від людей. Щоправда, уже злазячи, я зачепився і порвав рукав светра, але це, знову ж таки, було неважливо. Важливо було те, що мені справді вдалося заскочити цього типа зненацька! Я підкрався до нього ззаду, коли він захоплено копирсався в надрах сміттєвого бака. Від його ліхтаря всередині бака назовні просочувалося дуже мало світла, тож я міг розрізнити лише силует якогось невисокого худого хлопця в джинсах, короткій, до пояса, куртці й бейсболці, з отвору на потилиці якої вибивалося зібране у хвіст довге волосся. Я витяг пістолет із-за пояса.

— Що ви, в біса, тут робите? — гаркнув я, наслідуючи татову інтонацію. — Це приватна власність!

Він різко сіпнувся, потім повільно випростався і так само повільно обернувся. Промінь ліхтаря засліпив мене, і я мимоволі прикрив лівою рукою очі, наосліп витягуючи вперед праву з пістолетом. Мабуть, тієї миті в мене легко можна було вибити зброю, але він не спробував цього зробити.

— Уже ні, — почув я хрипкий, але все ж надто високий для чоловіка голос. — Ваша територія закінчується за цими воротами. Щойно сміття винесено за її межі, воно перестає бути вашою власністю, — промінь ліхтаря ковзнув униз із мого обличчя на руку зі зброєю. — Пістолет справжній?

— Ще й який справжній! — на цій фразі мій голос ганебно зірвався на півнячий писк, і, щоб це компенсувати, я грізно труснув зброєю і крикнув, знову наслідуючи татів голос: — Рахую до трьох! — щоправда, висунути якусь вимогу я забув.

— Тоді краще сховай, — спокійно відповіла вона. — Ти ж не хочеш до в’язниці.

— Мене не посадять! Мені ще немає чотирнадцяти! — зблефував я.

— По-перше, є. Виповнилося ще в липні. А по-друге, виправна школа — та сама в’язниця, тільки зветься інакше. І домашньому хлопчикові, який ніколи раніше не мав справи зі шпаною, там буде дуже погано. А я не порушую жодного закону, тож послатися на самооборону не вийде, і взагалі я не хочу завдати тобі шкоди. Справді не хочу. Давай просто поговоримо, тільки спочатку сховай зброю.

Вона спрямувала промінь знизу вгору на своє обличчя, немов намагаючись переконати мене, що не становить небезпеки, і я нарешті зміг її роздивитися. Не дівчина (як я на якусь мить подумав) — тітка років, мабуть, сорока (принаймні так мені здалося), хоча й із худорлявою міцною статурою. Обличчя теж худе, кістляве, майже виснажене — але не так, як буває від голоду чи хвороби. Радше висушене якоюсь пристрастю, що підкорила собі все. Анітрохи не чоловікоподібне, але ще менше його можна було назвати жіночним. Жодних слідів косметики, бліді сухі губи, глибоко запалі очі, майже невидимі в тіні очниць.

Був би на її місці мужик, я б, звісно, не піддався на умовляння на кшталт «сховай зброю, я не хочу завдати тобі шкоди». Але тут — якась тітка, на зріст не вища за мене, худа, майже стара. Та я впораюся з такою навіть голіруч — покладатися на ствол нижче моєї гідності! Демонструючи свою вищість, я сунув пістолет за пояс.

— Твої батьки вдома? — запитала вона.

— Звісно! — негайно збрехав я.

— А я думаю, що ні, — спокійно відповіла вона. — Вони поїхали ще вчора… уже позавчора, точніше.

— Так, — тут же змінив тактику я, — але вони ось-ось під’їдуть. Тато телефонував мені, вони вже близько.

— Мені здається, у вашому домі не працює телефон, — так само спокійно заперечила вона. — Якщо ти хочеш почути правду, то й сам не повинен брехати, хіба ні? І в будь-якому разі ми здалеку побачимо фари будь-якої машини, що під’їжджатиме.

Я мовчав. Вона поклала ввімкнений ліхтар на кришку сміттєвого бака, стягла з рук і поклала туди ж гумові рукавички, у яких порпалася в смітті, і потяглася рукою до кишені куртки. Моя рука тут же сіпнулася до пістолета.

— Там немає зброї, — сказала вона й витягла пачку сигарет. Вийняла звідти одну, потім простягла пачку мені: — Будеш?

Ага, ага. Дешеві штучки. Запропонуй 14-річному сільському хлопчиськові закурити — і він тут же розтане й пройметься довірою та симпатією до тебе. Не на того напала.

— Ні, — зневажливо відповів я. — І вам не дозволю диміти мені в обличчя. Сраний[12] рак легенів мені ні до чого.

Ніхто з моїх батьків не курив, і п'яними я їх теж жодного разу не бачив. Але я навмисно сказав «сраний», щоб вона не вважала мене маминим синочком.

— Ти диви, який правильний, — пробурчала вона. — Ну гаразд, як скажеш, — вона сховала сигарету в пачку, а пачку — в кишеню. — Хоча без сигарети про це важко говорити…

— То навіщо ви порпалися в нашому смітті? — поквапив її я.

Замість відповіді вона раптом запитала:

— Ти дуже любиш свою сестру?

— Звісно, — машинально відповів я замість того, щоб сказати, що не обговорюю сімейних справ і взагалі не розмовляю зі сторонніми. Але ж я сам уже почав розмову зі сторонньою, хіба ні?

— От і я теж дуже любила свою, — кивнула вона. — Роуз. Її звали Роуз. А я Лілі. Такий от гербарій. Зараз по мені не скажеш, правда? Більше схожа на Будяк. Але що вдієш, так назвали батьки. Хоча Розі справді була наче ніжна квітка. Навіть без шипів. По правді, це її слід було назвати Лілією… Мені здається, вона взагалі за все життя нікого не скривдила. Навіть у дитинстві завжди за всіх заступалася і намагалася залагодити будь-який конфлікт. Я була старша за неї на два роки. Знаєш, старші часто ревнують до молодших, думають, що ті забрали собі всю увагу й любов батьків. Але це було не про нас. На Розі просто неможливо було сердитися. Якщо, наприклад, вона бачила, що її різдвяний подарунок подобається мені більше за мій власний, — тут же передаровувала його мені. Якщо бачила, що я чимось засмучена, — обіймала своїми рученятами й… — її голос урвався.

— То до чого тут наше сміття? — холодно нагадав я. Я зовсім не був схильний розчулюватися чужою сімейною історією. З того, що вона говорила в минулому часі, я зрозумів: ця чудова Розі померла, і, мабуть, давно, можливо, ще в дитинстві, років тридцять тому, — але який стосунок усе це має до нас, а особливо до Нелл?

— Май терпіння! — огризнулася Лілі. — Тобі його треба набагато менше, ніж мені. Так от, заміж Розі вийшла першою, хоча й була молодша. Ну, ще б пак — така красуня… І я теж щиро раділа за неї, не заздрила й не ревнувала. Джеральд був доброю людиною, хоча й… надто м'якою, на мій смак. Він би точно не вискочив із пістолетом захищати своїх близьких. Йому б не вистачило духу вбити іншого, навіть обороняючись. Але вони з Роуз дуже любили одне одного. Потім у них народилася донька, це була просто-таки ідеальна сім'я. А потім, одного жахливого дня, вони зникли. Усі троє. Розі, Джеральд і трирічна Дороті. Я була тоді далеко, на іншому кінці країни. Гарувала, як проклята, на буровій на Алясці. Не дуже жіноча робота, еге ж? Хоча моїм завданням переважно було стежити за приладами… гаразд, це неважливо. Важливо, що буквально напередодні зникнення ми з Розі розмовляли телефоном. І вона, між іншим, згадала про дуже миле подружжя, з яким познайомилася на дитячому майданчику і яке вони з Джеральдом запросили в гості. Жодних подробиць, як-от опису зовнішності, вона не розповідала, а я й не думала розпитувати: моя голова тоді, чесно кажучи, була забита проблемами бурової, де саме почалися неполадки з обладнанням, за яке я відповідала. І все. Це була остання звістка, яку будь-хто й будь-

[12] В оригіналі fucking

коли отримав від Роуз. Від Роуз, але не від Джеральда. Цей візит мав відбутися в суботу, а в понеділок він зателефонував своєму босові й сказав, що звільняється та їде. Що навіть не відпрацьовуватиме обумовлених контрактом двох тижнів і так, він розуміє, що в такому разі втрачає вихідну допомогу. Мовляв, йому запропонували роботу в іншому штаті, на дуже вигідних умовах, але братися до неї треба негайно, інакше він втратить те місце. Повідомити будь-які подробиці він не може, бо його зобов'язує угода про конфіденційність із новим босом. Наступного дня, тобто у вівторок, він зняв усі гроші із сімейного рахунку, але, що характерно, зробив це у відділенні банку за сто вісімдесят миль від колишнього місця проживання. На цьому і його сліди назавжди губляться. Розі ніде не працювала, вона сиділа з Дороті, тож їй звільнятися не було звідки. Але наші з нею батьки забили на сполох, коли донька перестала відповідати на дзвінки. Їм ні вона, ні Джеральд не телефонували й про жодну «роботу в іншому штаті» не розповідали. Поліція неохоче почала перевірку, але в їхніх очах справа надто скидалася на добровільний від'їзд (сімейний автомобіль, до речі, теж зник). Жодних мотивів для злочину не проглядалося — ні пов'язаних із Джеральдом, ні пов'язаних із Роуз. Ворогів у них не було — ні ділових, ні особистих. Ні покинутих дружин і відкинутих коханців, ні навіть колишніх однокласників, що жадали помститися за шкільне цькування, — Джеральд був тільки його жертвою, але ніколи не учасником. Пограбування? Опитали касира, який видав гроші, показали йому фото Джеральда. Він сказав, що начебто схожий, але точно стверджувати не може, через їхнє відділення щодня проходить безліч клієнтів. Посвідчення особи принаймні не викликало ані найменшого сумніву в справжності. Показали експертові-графологу підпис, залишений під час зняття грошей, той сказав, що є незначні відмінності від попередніх, але це можна пояснити не тільки підробкою, а й, наприклад, хвилюванням чи втомою через переїзд. І взагалі, людина — не автомат, її підпис завжди трохи змінюється. При цьому знята сума була не настільки велика, щоб здаватися вагомим приводом для вбивства чи, скажімо, для викрадення дитини заради викупу. Молода сім'я хоч і не бідувала, але й багатою не була. Звісно, якийсь наркоман заріже й за десятку, але зникнення цілої сім'ї видавалося надто ретельно спланованим, щоб очікувати такого від наркомана. Коли нарешті повідомили мене — а сталося це далеко не відразу, на цій клятій буровій були ще й проблеми зі зв'язком, — я, звісно, кинула все й примчала, щоб розповісти поліції про той останній дзвінок. Але для поліції моя розповідь виявилася марною. Вона, бачте, не дала їм «жодних конкретних зачіпок». Хоча начебто навіть знайшли пару свідкинь із того самого дитячого майданчика, які бачили, як Роуз розмовляла з якоюсь жінкою, але й вони не запам'ятали жодних подробиць. Матусі в таких місцях більше стежать за власними дітьми, ніж за іншими матусями. Зрештою справу, хоча формально її й не закрили, відправили до «висяків»[13], які фактично більше не розслідують. Від нас відбувалися заявами, що, можливо, Роуз іще зв'яжеться з нами зі свого нового місця проживання і що випадки, коли люди з власної волі обривають багаторічні родинні зв'язки, не такі вже й рідкісні — особливо, мовляв, отакі м'які й делікатні люди, які затаїли на щось образу, але не наважуються сказати про неї прямо. Або, наприклад, нові знайомі переконали їх приєднатися до якоїсь релігійної громади — це вони так делікатно називали секту, — що теж часто супроводжується розривом колишніх зв'язків, але саме по собі не кримінал. Хоча ні Розі, ні Джеральд ніколи особливо не цікавилися релігією, а тим паче нестандартними її різновидами… Мої батьки не витримали всього цього — батько помер від інфаркту, мама після його смерті наковталася снодійного. Від усієї ще недавно щасливої сім'ї залишилася тільки я. І я сказала собі, що переверну небо й землю, але знайду… якщо не мою сестричку, хоча спочатку в мене ще жевріла надія відшукати її живою, то хоча б тих покидьків, які це з нею зробили. Що я покладу на це все своє життя і віднині немає в мене іншої мети, крім цієї, — Лілі машинально потяглася до кишені по сигарети, потім схаменулася і з кривою посмішкою прибрала руку. — Я витратила на ці пошуки всі гроші, що дісталися мені від батьків. Пізніше я вийшла заміж за… а, не має значення

[13] В оригіналі cold cases

його ім’я. Насправді я ніколи його не любила. Мені просто потрібні були кошти, щоб продовжувати пошуки, а він був доволі заможний. Спочатку мені навіть вдалося заразити його своїм запалом, але, звісно, надовго його не вистачило. Розі була для нього ніким, і він почав заявляти, що, мовляв, час «прийняти те, що сталося, і рухатися далі», ну, те, що всі вони кажуть у таких випадках… Відверто кажучи, я кепсько з ним обійшлася. Можна сказати — обібрала до нитки, спочатку в шлюбі, а потім іще й під час розлучення. Але я не шкодую. Він-бо, в будь-якому разі, залишився живий. І головне — усі ці гроші й зусилля були не марні. Я йду слідом уже десять років. І за цей час дещо розкопала. Ти не уявляєш собі, як важко шукати інформацію, розкидану по всій країні й навіть за її межами, скільки бензину я витратила на поїздки зі штату в штат, з округу в округ, у скількох сотнях архівів я побувала, скільки тисяч мікрофільмів і ксерокопій переглянула. І, до речі, скільки грошей пішло на, гм, підмазування, бо не будь-яку інформацію надають на запит кожному охочому. Скількох колишніх і чинних копів, а часом і не тільки копів, мені довелося пригощати обідом, щоб вони погодилися дещо мені розповісти, про показання свідків і не тільки… Зрештою мені вдалося знайти 17 підтверджених випадків зникнення цілих сімей за 7 років, включно з випадком Роуз, — із них 15 у США і 2 в Канаді. Можливо, насправді їх більше, але це ті, про які я знаю напевно. Точніше, якийсь час я думала, що їх 18, але одна сім’я згодом знайшлася, — Лілі вимовила це з дивною інтонацією, сенсу якої я не зрозумів, але здогадався, що йдеться аж ніяк не про її Роуз. — Тому цей випадок ми виключимо з розгляду й говоритимемо лише про 17. З них 11 — матері-одиначки з дитиною, але решта — повноцінні сім’ї з трьох осіб: чоловік, дружина, маленька дитина. Усі жінки — білі, кольоровим був лише один чоловік. В одному випадку дитина була пасинком для когось із подружжя, у всіх інших — рідною. Вік дитини — від року до п’яти. У 13 випадках — не знаю, чи має значення це число, — це були хлопчики, і лише в чотирьох, зокрема у випадку Дороті, — дівчатка. Географія, як я вже сказала, — по всій країні й навіть за її межами. Хоча, можливо, канадські випадки потрапили до вибірки випадково, але я так не думаю… Чорт, як курити хочеться. Ти справжній садист, раз мені забороняєш, ти це знаєш? Так от. Тіл ніколи не знаходили. Ні дітей, ні дорослих. Широкого розголосу в ЗМІ справи не набували й здебільшого розслідувались абияк, якщо взагалі розслідувалися. В усіх випадках спостерігалася подібна картина: перш ніж зникнути, жертви залишали повідомлення, що переїжджають до іншого міста, і знімали гроші з рахунків. У пізніх випадках — через банкомати, у ранніх, коли банкоматів іще не було, — через касирів, але завжди не в тому відділенні банку, де вони зазвичай обслуговувалися і де хтось міг би знати їх в обличчя. Проте й довести, що насправді по гроші приходив хтось інший, лише загримувавшись під фото на посвідченні особи, жодного разу не вдалося. За останнім відомим місцем проживання зниклих ніколи не знаходили ознак злому, боротьби чи насильства — типу там слідів крові й усього такого.

— Тоді з чого ви взяли, що всі ці люди не могли й справді просто поїхати? — перебив я.

— З того, що більше їх ніхто ніколи не бачив, — відповіла вона тоном «пояснюю для дебілів». — Але якщо ти спитаєш мою думку, хто ж насправді телефонував на роботу й знімав гроші, то я вважаю: принаймні в частині випадків це справді були самі жертви. Яка мати не зробить чого завгодно, якщо інакше її дитині обіцяють болісну смерть. І який батько теж, якщо це обіцяють і дитині, і дружині… Принаймні Джеральд би точно вчинив саме так. Чого, однак, усі вони не розуміли, то це того, що в разі виконання всіх вимог викрадачів доля всієї сім’ї буде достоту така сама… Вимог про викуп ніколи не висували, і жертви ніколи не були по-справжньому багатими людьми. Житло в молодих сімей зазвичай було в іпотеці або орендоване. Тому, коли виплати припинялися, воно переходило до банку або ж орендодавець селив нових мешканців. Тож комерційного мотиву тут не проглядалося, або принаймні він був не головний. Хоча, якщо підсумувати всю серію, то там уже набиралася доволі пристойна сума — але все одно ризик такої кількості злочинів не відповідав розміру здобичі. Навіть педофілія тут навряд чи, надто вже малими були діти, а головне — навіщо тоді викрадати всю сім’ю? Щоб батьки не заявили до поліції? Надто складно, зазвичай педофіли так не поводяться… — я не знав, хто такі «педофіли»,

але не став перепитувати. — У страшилки про розбирання людей на органи я не вірю, — вела далі вона. — Таких операцій не роблять абияк у підвалі, вони вимагають дуже складного й дорогого обладнання та дуже кваліфікованого персоналу, хірургів, здатних їх робити, мало, вони всі на видноті й надто добре заробляють, щоб іти на такий ризик, та й звітність щодо донорських органів дуже сувора. Довелося б залучати до змови цілі клініки… Ні — усе це коїли хворі на всю голову виродки, яким просто подобалося вбивати. Убивати цілі сім'ї на очах одне в одного. Змушувати матір дивитися, як катують її дитину, а чоловіка — на муки дружини… Гаразд, ти як хочеш, а я закурю, — Лілі рішуче полізла в кишеню. — Можеш відійти на пару кроків, щоб не дихати канцерогенами.

Я й справді відступив назад, але не дуже далеко. Це могла бути хитрість. Але Лілі справді якийсь час просто мовчки курила, відвернувшись до шосе, а я думав про те, який же все-таки це огидний запах.

— У 1979 році вбивства — або, якщо хочеш, зникнення — припинилися, — нарешті повела далі вона. — Відтоді їх немає вже сім років. Але це не має особливо дивувати. Серійні вбивства завжди зрештою припиняються, навіть якщо маніяків так і не ловлять. У деяких випадках, очевидно, через смерть маніяка від природних причин або нещасного випадку. Але не в усіх. Найчастіше тривалість серії коротша за середню тривалість життя дорослої людини. Мабуть, рано чи пізно багато хто з них… насичується. Збирає колекцію трофеїв, яку вважає достатньою, і вирішує більше не ризикувати, обмежуючись її споглядання. Типу там відрізаних голів, чи фотографій, чи навіть просто спогадів. А може, просто знаходить собі нове захоплення, навіть і цілком невинне. Хто знає, що коїться в головах у психів. Особливо в таких, яких так і не спіймали. Знаєш, що таке «помилка вцілілого»? Усе, що ми знаємо про маніяків, ми знаємо лише на прикладі тих, які погоріли. Тобто на прикладі тих, хто програв. І це нічого не говорить нам про чемпіонів.

Вона кинула недопалок на землю і затоптала його своїм важким черевиком. Потім знову повернулася до мене.

— Це те, що можна накопати у відкритих джерелах. Але в деяких випадках знайшлися свідки, чиї показання пролили світло на спосіб, яким маніяки втиралися в довіру. На дитячому майданчику того чи іншого міста з'являлася молода, приваблива, добре вдягнена жінка, яка сиділа на лавці з якоюсь великою іграшкою на колінах — ведмедиком, лялькою, машинкою — і з усмішкою дивилася на дітей, що гралися. Реакція товариських матусь зрозуміла. Рано чи пізно котрась підсідала до неї й ставила закономірне запитання: «Котрий із них ваш?» Молоді матусі можуть годинами обговорювати своїх нащадків, навіть коли це розмова на рівні, хто як покакав і хто як зригнув, перепрошую за вислів. Мені це незрозуміло, але в мене ніколи не було дітей. І у відповідь незнайомка, як і раніше, усміхаючись, але вже зовсім не весело, розповідала сльозливу історію. «Жоден, — казала вона. — Мій Пітер, чи моя Дженні, чи хто там іще, померли один-два-три місяці тому. Але я й далі приходжу на дитячий майданчик з їхньою[14] улюбленою іграшкою, щоб подивитися на інших дітей і порадіти хоча б за них. Це допомагає мені знайти розраду в моєму горі. Нехай хоча б ці діти та їхні батьки будуть щасливі!» Ну й, звісно ж, приголомшена матуся проймалася співчуттям і вже не могла просто сказати: «Гаразд, гарного дня». Зав'язувалася довірлива розмова, під час якої з'ясовувалося, що в нової знайомої є ще й дуже милий чоловік, який теж цілковито вбитий горем, що звалилося на них, але він намагається триматися і підтримувати дружину. Ну а підсумок ти вже знаєш. «А знаєте що? Приходьте до нас у гості цими вихідними! Ми будемо дуже раді!» На жаль, і ця інформація не дала змоги скласти хоч скільки-небудь виразний фоторобот, бо свідки зазвичай, власне, не були свідками. Вони, як і я, були родичами чи подругами, яким жертва переказала історію телефоном або під час особистої зустрічі, перш ніж зникнути. А в тих іще рідкісніших випадках, коли вдавалось отримати хоч якісь описи зовнішності, вони не збігалися між собою. Очевидно, злочинниця чудово вміла

[14] В англійській мові форма множини може вживатися, коли стать не має значення або може бути будь-якою.

гримуватися. Скажу відразу: версія, що це професійна актриса, підтвердження не знайшла. Хоча, по суті, будь-яка жінка за допомогою зачіски й макіяжу може змінювати свою зовнішність практично до невпізнання… ну, крім мене, очевидно, — посміхнулася Лілі. — Це мистецтво так само чуже мені, як і обговорення дитячих какашок… Хоча я впевнена, що справді корисні свідкині таки є. Але відшукати їх не зміг ніхто — навіть я. Не могла схема маніяків працювати без жодного збою. Напевно були розмови, які не завершувалися запрошенням у гості. Або під час яких злочинниця розуміла, що в потенційних жертв забагато друзів і родичів, які здіймуть галас і вимагатимуть розслідування. Тоді вона чемно прощалася і йшла — і більше ніколи не з'являлася в тій місцевості. Тому нікому не спадало на думку шукати там цих жінок, які з нею розмовляли. Наступне викрадення відбувалося зовсім в іншому штаті… Коротше, слідство щоразу заходило в глухий кут, доказів, що стався злочин, не було, і ніхто так і не потрудився об'єднати всі ці справи в серію, їх розслідували окремо. За кілька років роботи їх зібрала докупи тільки я, але хто я така? Божевільна баба, у якої дах поїхав через зникнення сестри й тепер вона бачить серію в будь-яких випадкових збігах. Який поліцейський хрін стане мене слухати? Їм усім набагато простіше, коли справу здано в архів, і немає жодного бажання до неї повертатися. Особливо коли щодня стаються нові вбивства, пограбування і зґвалтування, де і факт злочину очевидний, і докази є, і слід іще не прохолов. І на поліцію тиснуть, вимагаючи результатів, цілі кампанії в ЗМІ, а не я одна. Чому, до речі, до мене не приєдналися рідні інших жертв? Ну, по-перше, не в усіх вони взагалі були, принаймні досить близькі, щоб їм було не пофіг. Як я вже сказала, маніячка напевно намагалася з'ясувати це питання. Хоча й знайти серед молодих сімей людей зовсім без близьких непросто. Але й ті близькі, які в них були, воліли «прийняти те, що сталося, і жити далі», як багато разів радили й мені. «Залиш минуле в минулому, ми не хочемо проходити через усе це знову». Або ж воліли вірити, що брат чи донька справді просто кудись поїхали й живуть там собі на втіху, а не померли страшною смертю. Певною мірою я навіть можу їх зрозуміти. Але не можу стати такою, як вони, — Лілі повертала в руках запальничку, незрозуміло навіщо клацнула нею, випустивши язичок полум'я, — сигарети в роті в неї вже не було, — а тоді защіпнула кришечку й сунула запальничку в кишеню. — Так от. Коли я зібрала всі факти, які могла зібрати, то яких висновків дійшла? Маніяки легко пересувалися по всій країні, але при цьому, судячи з усього, жодного разу не засвітилися в готелях і мотелях, та й ховати там жертв точно не могли б. А десь вони їх ховати мусили, бо вбивали не вдома й, — похмуро додала Лілі, — найімовірніше, не відразу. Тіл теж ніколи не знаходили, ні в яких лісах та озерах, як це нерідко буває з жертвами вбивць, які гадають, що вдало позбулися трупів. Зникали також і автомобілі жертв, що теж працювало на користь версії «самі поїхали», — але й цих машин ніхто більше не бачив, принаймні в тих місцях, куди розсилали орієнтування на них. Якщо їх позбувалися, то десь далеко від місця викрадення. Ну й що з усього цього випливає? У вбивць був великий трейлер або вантажівка, на якій вони й роз'їжджали країною. Вантажівка без вікон імовірніша — у передній частині закритого кузова легко обладнати ізольовану, зокрема й звукоізольовану, в'язницю та камеру тортур, про яку жоден сторонній спостерігач ніколи не здогадається. Не здогадається, навіть якщо зазирне в кузов ззаду й побачить, що там усе забите вантажем, на який до того ж будуть усі ретельно оформлені документи. Розбирати цей вантаж жоден дорожній патрульний не полізе — особливо якщо це будуть, наприклад, бочки з отруйними хімікатами. Також у кузов вантажівки можна загнати й цілий легковий автомобіль. Це вже, звісно, ризикованіше з огляду на перевірки на дорогах, але коли ще ці перевірки почнуться? Вантажівка на той час буде вже в іншому штаті. Ну й хімікати годяться не лише для того, щоб відлякувати цікавих патрульних. А й щоб розчиняти тіла та будь-які органічні докази, наприклад. Або полити той самий автомобіль сильним окисником, від чого він стане схожим на уламки, що давно іржавіють, а не на машину, яка ще вчора була новенька. Експертиза, може, й показала б, що корозія не була природною, але кому спаде на думку проводити її для якогось брухту, що валяється біля звалища в іншому штаті за сотні миль від місця зникнення? Ну й хімія має для маніяків інше корисне застосування, окрім того, що допомагає

позбуватися доказів. Усілякі препарати, які при вдиханні чи прийманні з їжею позбавляють людину здатності опиратися. Починаючи з банального хлороформу, хоча в наші дні використовують значно ефективніші речовини. Тому в домах жертв ніколи не знаходили слідів боротьби. Чи бачили свідки поруч із місцями зникнень велику вантажівку? Може, й бачили, але не запам'ятали. Будь-який містянин у наші дні бачить їх регулярно, хто звертає на них увагу? Ну хіба що якби там був якийсь химерний логотип. Але його там не було. Ідеальна машина для маніяків, правда? Але є нюанс. Великих вантажівок не так багато, а сертифікованих для перевезення небезпечних вантажів — іще менше. Їх усе одно не десять і не сто, звісно ж. Але й не мільйони. І обслуговувати їх теж можуть далеко не в кожній автомайстерні. А тепер ми повертаємося до кейсу №18. Щасливого винятку, який раніше виключили з розгляду. Останнього в серії, після якого зникнення припинилися. Він схожий на інші: сім'я з маленькою дитиною раптово зникла, начебто кудись поїхала, знявши гроші з рахунку й не залишивши жодних контактів. Але є й відмінності. По-перше, у сім'ї було не троє, а четверо. Мати чоловіка жила разом із ними й разом із ними зникла — єдиний випадок у всій серії. По-друге, дитині було не п'ять, а сім. Здогадуєшся, про кого я, Джоне?

— Нас ніхто не викрадав!

— Звісно, — вишкірилася Лілі. — А тепер питання на мільйон доларів: чи була у твоїх батьків вантажівка?

— Я не обговорюю наших сімейних справ зі сторонніми! — нарешті я згадав цю фразу.

— Отже, була, — спокійно кивнула вона. — Інакше ти відповів би просто «ні». Утім, не хвилюйся: ти нікого не виказав і не зрадив. Я й так знала, що вона була. Хоча дізнатися про це було не так уже й легко, можеш мені повірити. Твої батьки нібито займалися комерційними перевезеннями, але це була дуже дивна комерція. Я тижнями гортала підшивки газет у пошуках оголошень, де вони рекламували б свій бізнес. У мене ледь очі не повилазили від напруження, але я так і не знайшла жодного.

— Клієнти рекомендували їх одне одному по ланцюжку.

— Припустімо. Мені не вдалося підкупити клерка з DMV[15] — дивно, але й серед них трапляються принципові. Зате хлопець з автомайстерні виявився зговірливішим. Сам розумієш, вона не могла бути надто далеко від вашого колишнього дому, тож мені вдалося відшукати її простим перебором доволі швидко. І от там уже я отримала всі відомості про цю вантажівку. Нічого такого, з чим можна було б іти до поліції, звісно. Механіки займалися ходовою частиною та електрикою, але не бачили всередині камери тортур. Просто час, протягом якого вантажівкою володіла твоя сім'я, практично ідеально збігається з часом, коли відбувалися викрадення. Ну а потім… решта років пішла в мене на те, щоб вас знайти. Штат за штатом, округ за округом. Особисто приходити до кожного окружного архіву й переглядати там угоди з нерухомістю за 1979 рік у надії побачити ваше прізвище. За умови, що ви його не змінили. Як виявилося — не змінили. Мабуть, твої батьки вирішили, що якщо робити це легально, то сліди залишаться в архівах і можуть привернути увагу, — ну справді, прізвище у вас цілком нормальне й немає жодного розумного приводу міняти його на інше. А якщо робити це нелегально, то всі документи на кшталт посвідчення водія вантажівки доведеться отримувати знову — мабуть, вони вважали, що воно їм іще може знадобитися… Звісно, це був не зовсім уже тупий перебір. У цій країні тисячі округів. Але я прикинула, у яких районах варто шукати насамперед. Ховатися можна одним із двох способів — або в натовпі, або в глушині. Перший, узагалі-то, навіть надійніший. У такому разі ви перебралися б до якогось мегаполіса. Але вам цей варіант не дуже підходив. Бо у великому місті нерухомість значно дорожча й там важко ховати дитину. Рано чи пізно хтось її побачить і зверне увагу. Причому я не маю на увазі тебе, Джоне. Ти існував за колишнім місцем проживання цілком легально й на новому міг би піти до звичайної школи. Тебе ізолювали від усіх інших лише для

[15] Department of Motor Vehicles — відає реєстрацією автотранспорту та видачею водійських посвідчень.

того, щоб ти з дитячої наївності нікому не проговорився про п'ятого члена вашої сім'ї. Знаєш, що вело мене всі ці останні роки пекельної праці, постійних переїздів із міста в місто, з округу в округ, з архіву в архів? Не тільки жага знайти й покарати вбивць моєї сестри, а й надія. Надія врятувати ту, що ще жива. Як я казала, на самому початку я вірила, що це може бути сама Розі. У жахливому становищі, у рабстві в садистів і ґвалтівників, але жива. Хоча сама я, мабуть, воліла б померти, ніж так жити… Але, поступово збираючи всю серію, я зрозуміла, що це нереально. Жодні маніяки в наш час не можуть роками ховати таку кількість рабів — ну тобто теоретично це можливо, але вимагає вже цілої мафії, а не просто пари відморозків. А отже, жертв убивають, відразу чи трохи згодом. Але в мене зародилася надія, що вбили все-таки не всіх. На відміну від інших своїх висновків, для цього я не можу навести суто раціонального обґрунтування. Називай це інтуїцією, називай нав'язливою ідеєю божевільної баби. Але я звернула увагу, що дівчаток серед жертв — лише чотири, причому Дороті стала останньою. І я подумала, що, можливо, хлопчиків без жалю пускали в розхід, бо хлопчик у вбивць уже був і нового вони не потребували. А от дівчаток вони ніби добирали й після трьох кандидатур зупинилися на Дороті. Я, знову ж таки, не знала, з якою метою відбувався цей добір: для якихось особливо витончених катувань, для сексуального насильства, для утримання в ролі домашньої тварини — або, хоч як абсурдно це звучить, щоб просто виховувати як свою доньку. Але я сподівалася — і, можливо, іноді божевільні надії таки справджуються.

— Ви справді… божевільна баба! — нарешті не витримав я. — Усе це — повна херня! Мої батьки — хороші люди! Вони навіть жодного разу не вдарили ні мене, ні Нелл! Ну, може, пару разів ляснули по попі у зовсім малому віці, коли слова не доходили, але це ж не рахується…

— Скажи, будь ласка, тобі щось говорить дата 14 липня 1976 року?

— Ні, — чесно відповів я.

— А п'ятнадцяте?

— Нічого. Ви так до грудня перебиратимете?

— Гаразд, ти пам'ятаєш, коли у твоїй сім'ї з'явилася… Нелл?

— 31 липня.

Можливо, й не слід було їй цього казати, але ж треба було показати, що зі своїми здогадками вона пошилася в дурні?

— 76-го?

Я прикусив язика, збагнувши, що не треба нічого казати їй про вдочеріння, але вона вже вела далі: — Тільки не кажи мені, що це був 73-й і що її просто принесли з пологового будинку. Ти б не запам'ятав, якби тобі тоді був лише рік, — а потім додала, похитавши головою: — Боже, виходить, вони катували їх три тижні…

— Ось що, леді, — урвався мій терпець, — вам хоч що скажи, ви все по-своєму перекрутите. Хоча насправді все, що ви можете нам закинути, — це те, що в моїх батьків колись була вантажівка, а це не злочин. Ну й те, що ми не зникли, як інші, — хоча це якраз доводить, що й інші, може, не зникли, — я був страшенно гордий зі своєї логіки. — Тож забирайтеся ви звідси, поки цілі, і дайте нашій сім'ї спокій. А якщо ви тільки надумаєте поткнутися до Нелл і морочити їй голову своєю маячнею, я вас і справді пристрелю! — я загрозливо поклав руку на руків'я пістолета.

— Є дуже простий спосіб довести, що це й справді маячня, — спокійно сказала вона. — Що повертає нас до твого початкового запитання про сміття.

А, так. За всіма цими жахливими звинуваченнями я й забув про це.

— Скажи, будь ласка, у Нелл уже є місячні?

Я гадки не мав, про що вона, але знав, що відповідь — ні. Інакше Нелл сказала б мені навіть раніше, ніж батькам. Проте й далі відверто говорити з цією ненормальною я не збирався.

— У Нелл є все, що їй треба, а від вас їй не треба нічого! — відрізав я найгрубішим тоном, на який був здатний.

— Бачиш, щоб раз і назавжди закрити це питання, мені потрібен зразок її крові.

— Шо-о?! — я аж задихнувся від такого нахабства.

— Якщо є місячні, то найпростіше було б узяти використаний тампон чи прокладку. Але якщо немає або якщо на них надто довго чекати, можна взяти кров із пальця або…

— То хто тут маніяк, виходить?! Свої пальці ріж, дурепо схиблена! А про Нелл і думати забудь!

— Ти не розумієш, — похитала головою вона. — Кров потрібна для аналізу ДНК. І, звісно, моя теж. Якщо аналіз покаже, що ми не родичі, отже, Нелл — не Дороті, і все це справді лише збіг. Утім, можна обійтися й без крові. Наскільки я знаю, пасмо волосся теж годиться, тільки його треба висмикнути з корінням, а не зрізати…

Ні про які ДНК я й знати не знав — ця технологія тоді тільки-тільки з'явилася, про неї ще не знало навіть багато поліцейських, принаймні в нашій глушині точно.

— Востаннє кажу — вали звідси! — я витяг пістолет. — То вона різати мою сестричку хоче, то волосся їй дерти! Твоє щастя, що тебе не чують наші батьки, — вони б тебе вже живцем закопали!

Я запізніло збагнув, що це був не дуже вдалий аргумент у межах теми «мої батьки — хороші люди й ніякі не маніяки», але вона не стала загострювати на цьому увагу, а лише гидливо скривилася:

— Та сховай ти вже цю штуку! Якщо хочеш знати, твої погрози зброєю лише дають мені законне право вбити тебе в порядку самооборони, але я не хочу цього робити! Що ж до твоїх батьків, то вони зараз ідуть моїм слідом. Тільки це хибний слід… тепер уже хибний. Мені більше не потрібні звіти Лоренцо. Я вже знайшла вас сама. Хочеш дізнатися, як?

Вона грала на моїй цікавості, як та Шахерезада (про яку я, здається, тоді ще не читав), змушуючи мене продовжувати розмову. Я неохоче знову сховав пістолет.

— Ну ти ж сама казала — шукала в архівах малонаселених округів, — буркнув я.

— Так, але по всій країні їх усе ж забагато. Плюс, хоча я вже знала ваше прізвище, як я вже сказала, у мене не було впевненості, що твої батьки ним користуються. Але, бачиш, коли я подумала, що Дороті може бути жива й що вона, можливо, навіть живе не як полонянка… принаймні не як така, що розуміє, що вона полонянка, — то я вирішила: рано чи пізно твої батьки будуть змушені відвезти її до якогось лікаря. Найімовірніше — до дантиста. Якщо немає тяжких патологій — а Дороті, принаймні в перші три роки життя, була напрочуд здоровою дитиною — і серйозних травм, практично будь-яку дитячу хворобу можна вилікувати власними силами. А от свердлити й пломбувати зуби вдома ніхто не може. Я об'їздила сотні клінік у кількох штатах, усюди розповідаючи — не самим лікарям, а їхнім асистенткам і реєстраторкам, які майже завжди жінки, — ту саму сльозливу історію про колишнього чоловіка, який усупереч рішенню суду викрав нашу доньку й разом зі своєю новою дружиною відвіз її невідомо куди. І от тепер моя єдина надія відшукати мою донечку — якщо вони засвітяться в якогось дантиста. Вони можуть назватися фальшивими іменами, можуть навіть змусити дівчинку представитися не своїм справжнім ім'ям — але якщо до вас, люба, прийде на прийом дивнувата пара з дівчинкою такого-то віку, зовсім не схожою на маму (та й на тата не дуже — вона вдалася в мене), то чи не важко вам буде надіслати мені всі їхні дані? Ось я залишаю вам оплачений конверт. Ах, дякую, ви дуже добрі! Жінки в такій ситуації майже завжди стають на бік жінки, розумієш? Вірять беззастережно й не вимагають доказів. Звісно, багато хто просив у мене фотографії дівчинки й батька. Але я казала, що негідник-чоловік забрав іще й сімейний фотоальбом, тож усе, що в мене залишилося, — це фото моєї малечі в трирічному віці. До речі, маніяки й справді так чинили: забирали з будинків усі фотографії жертв, які могли знайти. З одного боку, логічно, що сім'я, яка виїхала, навіть покинувши всі меблі, забрала із собою сімейні фото, з іншого — це ускладнює пошуки. Єдине фото Дороті збереглося лише тому, що було в мене. Можу й тобі показати, — вона дістала

з внутрішньої кишені великий плаский гаманець, а з нього — маленьку чорно-білу фотографію й освітила її ліхтарем. — Згадай, якою вона була, коли щойно з'явилась у вас. Схожа?

Я неохоче глянув на кругле личко з великими очима, обрамлене світлими кучериками, і знизав плечима:

— Усі маленькі діти схожі. Та й я вже не дуже пам'ятаю, хто як виглядав, коли мені було чотири.

Вона сховала фотографію і продовжила:

— За два з лишком роки я отримала не так уже й мало листів у своїх конвертах, і всі їх довелося перевіряти. Але все це були хибні сліди. Поки зрештою пастка таки не спрацювала. Так я дізналася, що ви все ж користуєтеся справжніми іменами… якщо, звісно, вважати ім'я «Нелл» справжнім.

— Воно справжнє!

— Ти хоча б знаєш, як воно звучить повністю?

— У якому сенсі? Нелл та й Нелл, куди вже повніше. Як і я — Джон та й Джон.

(Пізніше я дізнався, що ім'я «Нелл» справді може бути й короткою формою інших імен — Корнелії, Елеонори, Хелен і навіть якоїсь Петронелли — ніколи б не подумав, що так можна назвати дівчинку, а не нафтову компанію.)

— Так, саме так вони її й записали, — кивнула Лілі. — Утім, не думаю, що існує ще хоч якийсь документ, де зазначено її ім'я. Цей запис у дантиста, мабуть, став першим. Усе інше — адреса й телефон — там було, ясна річ, липове. Але я розсудила, що вони не стали б везти тринадцятирічну дівчинку до дантиста на інший кінець країни. Якщо вона не була залякана й зацькована до безмовної покори — а такою, за словами моєї дописувачки, вона не виглядала, добра жінка спеціально приписала, щоб я не хвилювалася: немає жодних ознак, що «чоловік» погано поводиться з дівчинкою, — то, відповідно, було б важко пояснити їй потребу в такій далекій поїздці, та й вона могла б щось бовкнути в лікаря, щось на кшталт «ой, я так утомилася, ми два дні сюди їхали!» Тож я припустила, що шукати вас треба в радіусі не більш як двохсот миль від того кабінету. А радше навіть у кільці з радіусами 50–150, щоб і не надто близько до дому, і не надто далеко для поїздки туди й назад за один день. Ну й це припущення цілком підтвердилося, хоча шукати довелось у двох штатах, причому почала я не з вашого, думаючи, що вони перетнули кордон, аби заплутати слід. Виявилося, що ні. Але так чи інакше я знайшла. До речі, з'ясувалися цікаві подробиці щодо вашої нерухомості. Ти знаєш, що вам належать усі три ферми?

— Три?

— Ця, та, що згоріла, і та, що поки що ціла з іншого боку. Ну тобто формально всі три викупило якесь товариство з обмеженою відповідальністю в 1979 році. І майже відразу середню перепродали вашій сім'ї, а дві інші залишилися за тим самим власником. Я намагалася зв'язатися з менеджером цього ТОВ, але марно. Цієї людини немає серед членів зниклих сімей, проте я все одно дуже сумніваюся, що він іще живий. Жодної комерційної діяльності це ТОВ не веде, прибутку не має, однак податки на нерухомість справно сплачуються. Ти ніколи не замислювався, чому за 7 років у вас так і не з'явилися сусіди?

— Тато казав, фермерство в цих краях стало невигідним, а просто жити на відлюдді, як ми, хочуть і можуть небагато людей.

— Ну так. Але він волів не розраховувати на це й перестрахуватися, щоб сусідів уже точно не було. Тільки тобі чомусь про це не розповідав. А тепер, виходить, спалив власну нерухомість, хоча навряд чи вважав це збитком.

— Що значить «він спалив»?! — обурився я.

— А ти справді думаєш, що ця пожежа виникла сама собою? Ваш тупоголовий товстозадий шериф, звісно, до останнього чіплятиметься за версію про «невідомого волоцюгу, що отруївся чадним газом». Хоча я вже розповіла йому, що це Гвідо Лоренцо, який працював на мене, що він стежив за вашим будинком і що вони зможуть встановити його особу за зубами, щойно зв'яжуться

з його дантистом. Страшні люди ці дантисти, особливо для тих, хто хоче приховати злочин, м-да. Але хто я для нього, тобто для вашого шерифа? Чужинка, що пхається не у свою справу, та ще й із ненависного йому «синього» штату.

— Що значить «синього»?

— Ну ти ж знаєш, що є штати, які завжди голосують за республіканців, як ваш, а є ті, що за демократів? От я саме з такого… хоча мені самій, до речі, демократи ніколи не подобалися, і на жодні вибори я не ходила вже десять років… Але навіть якщо особу Лоренцо встановлять, довести вбивство, мабуть, усе одно не вдасться. Буде та сама версія про «чадний газ і жарину, що випадково випала з пічки», і спробуй доведи інше, коли від жертви залишилися самі обвуглені кістки, причому, наскільки я розумію, не переламані… Гаразд, вважатимемо, що ця карта не зіграла — принаймні не зіграла як козирна. Але все-таки я підставила Лоренцо не дарма… а, якщо чесно, я його саме підставила, хоча він, звісно, сам винен, що дозволив себе вбити, а ще вважав себе професіоналом. Але принаймні це виманило твоїх батьків із дому й відправило їх полювати на мене зовсім в інше місце, а мені дало змогу зустрітися з тобою.

— Ти вважаєш моїх батьків маніяками й хочеш засадити їх у в’язницю, а то й щось гірше, — почав перелічувати я, — зробити нас із Нелл сиротами, а то й узагалі розлучити. І ти сподіваєшся, що я тобі допомагатиму?!

— Так ти ж не віриш, що мої підозри — правда. От і допоможи зняти всі звинувачення. Досить лише одного тесту ДНК. А якщо все-таки виявиться, що… що твої батьки вбили безліч людей, дітей і дорослих, і не просто вбили — жорстоко закатували, наймолодшому був лише рочок, — ти й тоді їх вигороджуватимеш? Невже це тебе зовсім не хвилює?

— Мене хвилює, щоб не постраждала Нелл, — відрізав я, маючи на увазі душевні страждання, але Лілі вхопилася за цю фразу:

— А хто тобі сказав, що зараз вона в безпеці — та й ти сам теж? Тут, у глушині, де про вас ніхто не знає, у цілковитій владі парочки психопатів-садистів, які вбили вже щонайменше 16 дітей! Так, через якусь примху своїх хворих мізків для вас двох вони досі робили виняток, але хто знає, як може переклинити їхні мізки наступного разу? Хто знає, що коїться в голові у психа?

— Ну ти вже точно знаєш, — саркастично посміхнувся я і додав: — Божевільна баба.

— Так мене називають за мою наполегливість, — незворушно кивнула вона, — але насправді якраз я нормальна. Можу навіть показати довідку від психіатра. І… я обіцяю тобі, що Нелл у будь-якому разі не залишиться сиротою. Адже я її рідна тітка. І я заберу її до себе… заберу вас обох.

Тут я просто розреготався їй в обличчя: — Та нам така матуся на хрін не потрібна!

— Гаразд, — сказала вона після паузи. — Але нам у будь-якому разі треба дізнатися правду. Тобі теж треба її дізнатися, Джоне. Невже ти хочеш до кінця своїх днів жити з цією жахливою підозрою, так ніколи й не доведеною і не спростованою? Жити, прикидаючись, жити, приховуючи це від сестри, яка питатиме, що тебе непокоїть, — ви ж дуже близькі, вона не зможе цього не помітити! — а ти будеш змушений непереконливо їй брехати, і вона теж зрозуміє, що ти брешеш і приховуєш від неї щось дуже погане. Ви страждатимете в будь-якому разі, ви обоє. Тоді як усе можна закінчити просто зараз. Цілком можливо, що мої висновки все ж хибні. Докази надто непрямі. Лише вантажівка й те, що ви вдочерили Нелл через три тижні після зникнення Дороті. А Лоренцо, можливо, і справді став жертвою несправної печі в покинутому будинку. Але, щоб усе це з’ясувати, потрібен лише один тест ДНК. Якщо хочеш, я на твоїх очах візьму кров або висмикну волосся й у себе, щоб ти не думав, ніби твоя сестра постраждає більше за мене.

— Та мені начхати, що ти із собою зробиш! Хоч на шматки себе поріж! А в Нелл, доки я живий, жодна волосина з голови не впаде, — от уже справді, буквально.

— Ти забуваєш… — замість умовлянь у її голосі з’явилася погроза, — тільки, будь ласка, не хапайся знову за пістолет, гаразд? Я вже пояснила, які в тебе будуть проблеми, якщо ти його застосуєш. Якщо я не повернуся, поліція дізнається, куди я поїхала, і твоя сестра залишиться без

брата… надовго. Так от, ти забуваєш, що я вже знаю про Нелл — і про те, що вона вам не рідна, і про те, що ви переховуєте її від влади. Якщо про це дізнаються соціальні служби, у вас будуть великі неприємності навіть незалежно від звинувачень у вбивствах, — тут я розумів, що вона не блефує, адже й тато казав про те саме. — Тож нам краще співпрацювати. Дозволь мені взяти зразок у Нелл, і я від вас відчеплюся. Тільки, сам розумієш, я маю зробити це сама, щоб бути впевненою, що мені не підсунули чужу кров чи волосся. Не хвилюйся, я проходила курси першої допомоги, тож узяти трохи крові з пальця, не завдавши жодної шкоди, якось уже зумію, усе буде стерильно й акуратно. А для Нелл, щоб вона не лякалася, вигадай будь-яке пояснення. Що це щеплення від грипу, наприклад, ну або ще щось, не знаю. Адже вона тобі довіряє, ти зможеш її переконати.

— Ти просто охріненно схожа на медсестру! Яка заявилась о третій ночі.

— Я можу прийти вранці, поки твої батьки ще не повернулися. І навіть надягти форму медсестри — ну або принаймні схожу.

— Ніхто сторонній не повинен заходити до нашого дому й бачитися з Нелл, — твердо повторив я татові слова.

— Якщо не ввійду я, увійдуть інші. З ордером.

Я розумів, що погоджуватися з нею в жодному разі не можна, але не міг вигадати, як викрутитися. Надто пізно я зметикував, що дав їй потрібну зачіпку від самого початку, коли на запитання, чи люблю я сестру, відповів «звісно» замість «яку ще сестру?» або, як учив мене тато, «я не розмовляю зі сторонніми». До цього все, що в неї було, — це лист від асистентки дантиста, який нічого не доводив і міг виявитися таким самим хибним слідом, як і всі попередні подібні листи… Єдине, що спало мені на думку, — треба тягнути час. А там, може, повернуться батьки й з усім дадуть раду.

— Уранці не вийде, — почав мимрити я, — от якби, скажімо, пізніше… — і тут, немов у відповідь на мої думки, далеко-далеко на шосе з'явилися дві світні цятки фар. — Ось вони! — вигукнув я. — Батьки! Я ж казав, що вони вже їдуть, а ти не вірила!

Лілі швидко озирнулася через плече.

— Чорт, — пробурмотіла вона й вимкнула ліхтар, — не думала, що так швидко… Гаразд, дай мені знак, коли вони поїдуть знову. Скажімо, прив'яжи якусь ганчірку до антени на даху.

— Мені не дозволяють самому лазити на дах.

— Який слухняний маленький хлопчик, — глузливо просюсюкала вона. — Раз їх не буде вдома, то ніхто й не дізнається. Роби, як я сказала, і не змушуй мене чекати надто довго, інакше я перейду до плану Б, — із цими словами вона підхопила ліхтар і побігла вздовж шосе геть, у протилежний від фар бік, очевидно, туди, де залишила машину.

У мене раптом виникла гостра спокуса вистрілити їй у спину, але я, зрозуміло, цього не зробив.

Кілька секунд я стояв, чекаючи на батьків, — я чомусь був твердо впевнений, що вони повертаються разом, як і поїхали, і що другої машини просто не видно за першою, — аж поки до мене дійшло: Нелл же досі дрихне в їхній спальні, і треба встигнути її звідти евакуювати! Чи, подумав я наступної миті, важливіше дочекатися батьків і вирушити з ними в погоню за Лілі? Ще кілька секунд я простояв, не знаючи, на що зважитися, поки не почув із темряви позаду, як завівся мотор її машини, хоча фар вона не ввімкнула, — і на мить у мене виникла абсурдна впевненість, що вона збирається піти на таран, зіткнутися з машиною батьків (чи знала вона, що цих машин дві?) лоб у лоб і тим самим закрити відразу всі питання. Але вона, звісно, розвернулася на 180 і лише після цього увімкнула дальнє світло та помчала геть. Тут мене нарешті осяяло наймудріше рішення — я застрибав на місці, розмахуючи руками (що навряд чи можна було розгледіти в темряві), і, головне, загорлав на все горло: «Тату, мамо! Швидше сюди!» Нелл напевно мала прокинутися від цього вереску й вчасно вислизнути зі спальні.

Однак за хвилину повз мене на повній швидкості пронісся якийсь незнайомий чорний пікап, зовсім не схожий на наш, і жодного «універсала». Випадковий подорожній на нічному шосе,

де й удень рідко хто їздив. Водій, узагалі-то, міг би й поцікавитися, чи не сталося якогось лиха з хлопчиною, що відчайдушно розмахував руками в нічній темряві, але, на щастя, він цього не зробив. Зайві свідки мені в будь-якому разі були не потрібні.

Більше на дорозі нікого не було, і я повернувся до будинку.

— Ти чого горлав, як різаний кабан? — привітала мене Нелл. Ну, такі в нас із нею були ніжності — для підлітка ж немає гріха страшнішого за звинувачення в сюсюканні й узагалі сентиментальності.

— Здалося, що приїхали батьки. Але це були не вони. Проте знаєш що? Давай усе-таки заберемося звідси. Ми чомусь вирішили, що вони не можуть повернутися вночі, а це ні з чого не випливає.

— Гм-м… ну, мабуть, — вона солодко потягнулася на широкому ліжку, витягаючи кінцівки літерою Х і стискаючи пальчики на руках і ногах, а тоді окинула поглядом мій верхній одяг і зашнуровані черевики (але пістолета, прикритого светром, вона, очевидно, не помітила). — А ти чого взагалі виходив?

— Та так, — знизав плечима я. — Повітрям подихати.

«А ти будеш змушений непереконливо їй брехати», так-так.

Я квапливо повернувся до неї спиною і нахилився, як у дитинстві, коли вдавав ковбойського коня:

— Поїхали, я тебе відвезу. А то підлога холодна.

Вона вже точно була не холодніша за сніг на під'їзній алеї, по якому ми бігали босоніж, та й узагалі вдома ми не взувалися ніколи в принципі, хіба що в найлютіші морози натягали вовняні шкарпетки, — але вона тут же охоче залізла мені на спину, обхопивши мене теплими руками й ногами, — я підхопив її під колінцями, — і задихала мені у вухо, а її волосся лоскотало мою шию. Жваво цокаючи черевиками, як справжній мустанг копитами, я прокатав її туди й назад коридором і лише тоді звернув до її спальні й гепнувся задом на ліжко.

— Джоне, — прошепотіла вона мені у вухо, перш ніж злізти, — ти найкращий брат у світі, ти це знаєш?

— Чув від декого, — пробурчав я у відповідь.

Ніхто, подумав я. Ніхто. Ніколи. Не посміє. Скривдити. Мою. Нелл.

Потім ми перетягли моє ліжко до її спальні. Швидко повернути його, звісно, вже не вдалося б, але я подумав, що коли мама й буде невдоволена, побачивши, що ми спимо разом, то тато схвалить. Як інакше я міг би захищати Нелл у найнебезпечніший час?

Інтуїція, як виявилося, мене не підвела. Батьки, точніше, тато, і справді приїхав цієї ночі, хоча й ближче до світанку. Я прокинувся від звуку мотора пікапа, коли він іще їхав під'їзною алеєю. Потім знайомо скрипнули двері, потім швидко загупали кроки — мабуть, надто швидко для людини, яка спокійно повернулася додому. Ні другої машини, ні цокоту маминих підборів я так і не почув, і в мене, як і в ніч пожежі, майнула думка: а що, як це зовсім не тато? Пістолет я так і не сховав у сейф, а залишив на присунутому до ліжка стільці, на який повісив свій одяг, — і тепер простягнув по нього руку. Кроки наближалися коридором, завмерли біля моєї спальні, що була ближче до сходів, — очевидно, той, хто ввійшов, пересвідчився, що там порожньо, — а тоді рушили далі до нас. Я кинув швидкий погляд на Нелл — вона досі спала безтурботним сном дівчинки, впевненої у своїй цілковитій безпеці. Яка знає, що її Захисник поруч і нікому не дасть її скривдити.

Наступної миті двері розчахнулися — і я побачив у тьмяному світлі з коридору тата. А він побачив пістолет у моїй руці, націлений йому в груди. Утім, пересвідчившись, що це він, я квапливо опустив зброю — і лише тоді помітив, що в його опущеній правій руці теж був ствол! Виходить, пістолет у сейфі був у домі не єдиний?

Я показав батькові на Нелл і підніс палець до губ — тс-с, не розбуди! Він із розумінням кивнув і поманив мене пальцем. Я виліз із ліжка й у піжамі, зі стволом в опущеній руці, пішов за ним.

Він провів мене до їхньої з мамою спальні й увімкнув світло, окидаючи поглядом кімнату. Я робив те саме — начебто ми з Нелл ніде не залишили слідів свого не зовсім законного перебування. Якщо, звісно, не рахувати відчиненого сейфа.

— Була причина дістати? — серйозно, без тіні осуду чи насмішки, запитав тато, дивлячись на зброю в моїй руці.

— Була.

— Стріляв?

— Ні.

— У будинку й на ділянці є хтось, окрім нас?

— Ні.

Тато підійшов до дверей і замкнув їх, очевидно, не бажаючи, щоб нас почула Нелл. Потім вимогливо простягнув руку по мою зброю і поклав її до сейфа, але не став замикати замок.

— Розповідай, — зажадав він.

— А де мама?

— Якщо ще не приїжджала, то, очевидно, повернеться пізніше. Ми з нею їздили в різні місця… але, схоже, даремно. Нас просто виманили з дому, і я надто пізно це збагнув. А вона, мабуть, досі не збагнула — от вам і материнська інтуїція… То давай, розповідай, що тут було. Чесно кажучи, я вже не сподівався застати вас із Нелл цілими й неушкодженими. Але, схоже, ти впорався краще, ніж вони могли очікувати.

Мені треба було негайно зробити вибір. Я міг довіритися Лілі, сказати: «Я побачив уночі, як якийсь тип порпався в нашому смітті, і сполохав його», а потім дозволити їй зробити цей самий «ДНК» і чекати на результати. Або я міг довіритися батькові й розповісти йому все як є. Напівправда й лавірування тут уже не годилися.

Я розповів усе.

Тато вислухав, не перебиваючи.

— М-да, — нарешті сказав він, — спритно вона все це вигадала. Ці кляті сатаністи завжди вміли пудрити людям мізки.

— Сатаністи?

Про сатаністів я чув. Їх у той час часто обговорювали в газетах (особливо провінційних і не дуже респектабельних) та в телевізійних токшоу. Що нібито їх багато по всій країні, вони заманюють людей до своїх лав, а дітей і молодих дівчат викрадають, змушують брати участь у жахливих ритуалах і навіть приносять у жертву. У це вірили багато серйозних людей, від психіатрів до поліцейських. До нас, щоправда, усі ці страхіття практично не доходили: ми ніколи не ходили до церкви й не цікавилися релігією ні в позитивному, ні в негативному сенсі, газет не передплачували (хоча часом листоноша кидав у скриньку безкоштовні, які складалися переважно з реклами) і хіба що зрідка натрапляли на ті самі токшоу, які нам із сестрою категорично не рекомендували дивитися. Мама казала, що все це цілковита дурниця, вигадана, щоб лякати неосвічених людей, але тепер я подумав, що вона могла казати так, аби не лякати мене й Нелл (особливо Нелл).

— Ну, вони не зовсім сатаністи, — пояснив тато. — Тобто вони поклоняються не християнському Сатані. У них якийсь свій власний божок, якого вони чи то самі вигадали, чи то відкопали в якихось давніх манускриптах. Загалом, ти, звісно, розумієш, Джоне, що все, що тобі наплела ця фанатичка про маніяків, — неправда, інакше ти не розповів би всього цього мені, правильно? Я завжди казав, що ти розумний хлопець. Але дещо з цього — не просто дурня, а, так би мовити, правда, тільки точнісінько навпаки. Тепер ти вже зовсім дорослий, і настав час розповісти тобі *всю* правду про Нелл. Тільки це така правда, про яку ніколи не повинна дізнатися

жодна жива душа — зокрема, ясна річ, сама Нелл. Я вже попереджав тебе, що не можна говорити про неї зі сторонніми, але ти все-таки заговорив із цією Лілі…

— Я…

— Не виправдовуйся, сину! — він підняв долоню. — Я тебе не засуджую. Я розумію, як спритно вона обкрутила тебе своїми психологічними прийомчиками. Я ж кажу — вони це вміють. Але ти маєш засвоїти цей урок. Таке більше не повинно повторитися. Ніколи. Інакше ти погубиш нас усіх. Ти мене зрозумів?

— Я зрозумів, тату, — пролепетав я, зі страхом чекаючи: яку ж правду він збирається мені відкрити?

— Так от. Ти знаєш, що, коли ми з мамою займалися транспортним бізнесом, то спеціалізувалися на доставці всіляких екзотичних вантажів. Часто знаходили при цьому відправника для одержувача чи навпаки. Іноді таких, які самі не хотіли, щоб інша сторона дізналася, хто вони. Тобто ми забезпечували не лише саме перевезення від продавця до покупця, а й конфіденційність усіх учасників угоди. Я зрозуміло пояснюю?

— Так, тату. «Конфіденційність» означає «таємність», так?

— Саме так. Так от, одного разу нам надійшло замовлення, екзотичне навіть для нашого бізнесу. Дехто хотів роздобути вівтар, на якому колись приносили… справжні людські жертви. Не декорацію для кіно — справжній. Тебе, можливо, це здивує, але такі вівтарі цілком законно існують тут, в Америці. Це археологічні знахідки з храмів усіляких ацтеків і мая. Щоправда, зазвичай такі речі зберігають у музеях — найчастіше у фондосховищах, їх не люблять виставляти на очі широкому загалу, — або ж вони залишаються в самих храмах, перетворених на історичні пам’ятки, всередину яких публіку теж не дуже пускають. Загалом законно вивезти таку штукенцію практично неможливо, та й фізично, до речі, непросто — важезний кам’яний моноліт… Можна було б виготовити точну копію, яку клієнт навряд чи відрізнив би від оригіналу, — але ми принципово вели свій бізнес чесно й клієнтів не обманювали, хоч якими екзотичними були їхні побажання. На цьому й трималася наша репутація. І зрештою нам пощастило — ми якось надали вельми цінні послуги одній археологічній експедиції, що працювала в Мексиці, і от її керівник вирішив, що світова наука не збідніє, якщо одна з подібних ритуальних плит, яка нічим принципово не відрізняється від решти й однаково приречена навіки згинути у фондосховищі, принесе йому, а заодно й нам непогані гроші. Ми, звісно ж, гадали, що наш покупець — просто божевільний колекціонер археологічних рідкостей, причому його божевілля таке саме невинне, як і в усіх інших колекціонерів. Але виявилося, що це не так. Зовсім не так. Це була та сама секта, що збиралася принести жертву своєму божкові. Невинне дитя, як вони казали. Це мало стати центральною подією всього їхнього культу, приблизно як розп’яття у християнстві — теж, по суті, жертвопринесення, — і вони готувалися до цього кілька років. Уяви собі, вони навіть не викрали цієї нещасної дитини. Ці збоченці, двоє членів секти — верховний жрець і верховна жриця — спеціально зачали, народили й ростили дівчинку саме для цього! Здогадуєшся, хто була ця дівчинка?

— Тільки не Нелл!

— Лілі ж сказала тобі, яке ім’я вони їй дали?

— Дороті.

— Саме так. Доротея. Це грецьке ім’я. Знаєш, що воно означає?

Я похитав головою. Грецької в програмі нашого домашнього навчання не було.

— Воно походить від слів, що означають «дар» і «бог». Божий дар. Зазвичай це розуміють так: дитина — це дар бога батькам. Але ж можна витлумачити й точнісінько навпаки! Дар батьків богові. Цю роль Нелл відвели, коли вона ще була в материнській утробі. Якщо цю схиблену тварюку можна назвати словом «мати»… Чомусь вони вирішили, що ми — їхні однодумці. Напевно, тому, що взагалі взялися за таке замовлення. І гордо поділилися з нами своїми планами. Ти розумієш наше становище? Ми не могли піти в поліцію. Довести плани цих виродків було

неможливо. Поки дівчинка жива й здорова, звинувачувати їх було ні в чому. Америка — вільна країна, тут кожен має право сповідувати ту релігію, яку забажає. А коли з'явився б склад злочину, було б уже запізно. Тому єдиний спосіб урятувати Нелл — викрасти її в них. Вирвати з їхніх лап. Ми хотіли зробити це тихцем. Не вийшло. Довелося стріляти. І так, ми їх убили. Батьків Нелл, тобто ватажків секти, і ще кількох сектантів. Я не знаю, скількох саме, тим паче що померли явно не всі, хтось був лише поранений. Але, ймовірно, не менш як пів дюжини, можливо, більше. Тож, коли хочеш, можеш уважати нас серійними вбивцями. З погляду закону так воно і є. Але ми з мамою пишаємося тим, що зробили, — він замовк, даючи мені перетравити почуте.

— Я теж пишаюся вами, тату! — сказав я.

— Але, як ти розумієш, усіх ми перебити не могли, — провадив він. — Їх було надто багато, та й не всі вони були в одному місці. І от уже десять років вони йдуть нашим слідом. Для них це навіть не питання помсти, а питання принципу. Бог має отримати те, що йому призначено, — хоч би скільки років минуло.

— Ні! — я відчув, як нігті впиваються в долоні стиснутих кулаків.

— Як ти розумієш, ми не можемо шукати захисту в законі. Хоч як це смішно, юридично наші вороги досі ні в чому не винні, а винні ми — викрадачі й убивці. Але ми все ж не були й безпорадною дичиною, яка тільки тікає та ховається. Нам довелося вбити ще кількох із тих, хто намагався вийти на наш слід. Зрозуміло, дітей серед них не було, але жінки були, це так. Однак зрештою нам усе ж довелося втекти з міста й закрити свій бізнес, обірвавши всі зв'язки, але, як бачиш, тепер вони знайшли нас і тут. До речі, ім'я «Лілі» походить зовсім не від лілії. А від Ліліт. Знаєш, хто це така? Першодияволиця, «Мати демонів», сукуб. Один із найдавніших образів зла, описаний ще в месопотамському клинописі.

— А що означають імена «Роуз» і «Джеральд»? — поцікавився я. Не те щоб це, звісно, було найважливіше…

— Гм… це, мабуть, і справді просто імена, які їм дали при народженні. У секті їх звали якось інакше, я не запам'ятав. Якась давньосхідна тарабарщина.

— Лілі казала, що вони ніколи не цікавилися релігією, а сектами й поготів.

— Ну звісно, а що, по-твоєму, вона мала тобі сказати? «Вони були ватажками нашої секти, яка хотіла принести в жертву твою сестру, — допоможи нам, будь ласка, довести їхню справу до кінця»?

— А навіщо їй кров і волосся Нелл?

— Та це ж ясніше ясного! Кров і волосся людини здавна використовували в окультних ритуалах. Особливо в таких, мета яких — завдати цій людині шкоди. Наслати на неї лихі чари, хворобу чи смерть.

— Вона сказала, що це для ДНК.

— Думаю, ДНК означає «Демони Настання Кінця»[16] чи щось подібне.

— Навіть не думав, що ти так добре тямиш у всій цій містичній хер… я хотів сказати, нісенітниці.

— Мами тут немає, синку, тож можеш називати речі своїми іменами, — підморгнув мені тато. — Насправді, звісно, все це й справді повна херня. Нічого надприродного немає і бути не може. Зате є схиблені виродки, які в це вірять. Відповідно, довелося й мені це вивчити, як то кажуть — знай свого ворога.

— То що нам тепер робити, тату? Знову тікати чи битися?

— А що обрав би ти?

— Битися! — рішуче заявив я. — З усіма, хто сміє загрожувати Нелл… і всій нашій родині!

---

[16] В оригіналі Demons of New Apocalypse (DNA)

— Мій син, — задоволено кивнув тато. — Добра новина в тому, що ця Лілі-Ліліт, схоже, залишилась останньою. Судячи з того, що їй довелося найняти собі на допомогу цього італійського мафіозо, як там його — Лорентіно?

— Лоренцо. Гвідо Лоренцо.

— …власні сектанти в неї вже закінчилися, принаймні — боєздатні. Втім, і цей Лоренцо теж виявився так собі бійцем. Приблизно таким самим, як і експертом зі старих машин.

— То це був він?

— А ти думав, хто?

— І… він справді помер від чадного газу?

— Ну, якщо так вважає шериф, то хто ми такі, щоб із ним сперечатися, правда? Одне можу сказати точно — перед смертю в нього дуже боліла голова. А це якраз один із симптомів.

— А за нами тепер не полюватиме італійська мафія?

— Ні, це ж не пов'язано зі справами їхніх сімей. Він вирішив підзаробити на стороні й поліз у справи нашої. От і заробив… опіки п'ятого ступеня.

— Тобто наш останній ворог — Ліліт? — я вперше назвав її так. — Досить розправитися з нею, і все скінчиться?

— Судячи з усього, так.

— Вона, здається, вирішила мені довіряти. Варто мені подати сигнал — ганчірку на антені, — і вона з'явиться просто тут.

— Боюся, вона все ж надто обережна. Вона звідкись стежить не лише за антеною, а й за дорогою. Чекатиме, поки обидві наші машини поїдуть. Це буде їй гарантією.

— Отже, я маю впоратися з нею сам?

— Зможеш? — батько вимогливо подивився на мене.

На це запитання треба було відповідати серйозно, без хлопчачої бравади. Тому я кілька секунд подумав, перш ніж відповісти:

— Так, я зможу.

— Добре. Тоді те, що вона вважає своєю гарантією, стане нашим алібі. Коли *це* станеться, ми з мамою сидітимемо в місті в ресторані на очах у свідків… Але все одно треба ретельно все спланувати, щоб і до тебе не було жодних запитань, і в нашому домі не було жодних обшуків. Смерть Лоренцо була класичним нещасним випадком, але нових смертей і зникнень поблизу нашого дому бути не повинно. Ніхто не повинен шукати її тут.

— Вона казала, що коли не повернеться, поліція дізнається, куди вона поїхала, — пригадав я.

— Угу. До речі, як гадаєш, чому досі вона тільки лякала тебе поліцією, але насправді до копів не звернулася?

— Вона взагалі невисокої думки про копів, які не надто їй вірять.

— Саме так. Бо в неї недостатньо доказів. Тож її погрози «прийти з ордером» — це блеф. Щонайбільше шериф зазирне й запитає, чи правда, що в нас живе дівчинка, якої ніхто не бачив і на яку немає документів. А ми скажемо: «Яка дівчинка? Заходьте й подивіться самі». А Нелл з усіма своїми речами тим часом спокійно чекатиме на сусідній фермі, тій, що ще ціла, доки він не забереться… Та все одно не хотілося б її тривожити, правда?

— Звісно.

— Але якщо почнеться розслідування зникнення самої Ліліт, ситуація ускладниться. Питання в тому, як вона збирається повідомити копів. І мені здається, що вона влаштувала це не в дусі старих романів: мовляв, пакет, що лежить у сейфі в її особистого повіреного. Я взагалі сумніваюся, що в неї є особистий повірений. Як на мене, вона зробила все набагато простіше. Зупинилася в мотелі десь неподалік і залишила там на видноті записку, яку знайдуть, якщо вона ані не випишеться, ані не заплатить за наступну ніч. Хто-хто, а власники дешевих мотелів і зайвої хвилини не чекатимуть, щоб виставити постояльця, який не платить. Надійніше за будь-яких

адвокатів. Вона тільки не враховує, що знайти цей мотель буде не надто складно. А ключ від номера буде в неї, а отже, й у нас у кишені. Це ж мотель, а не респектабельний готель, де ключ, виходячи, залишають портьє. Тепер щодо способу. Пістолет не годиться, як і колючо-різальні предмети. Нам потрібно, щоб її одяг залишився цілим і без слідів крові — та й, до речі, нам такі сліди взагалі ніде на нашій фермі не потрібні…

Тим часом уже розвиднілося, і з коридору долинув голосок Нелл: «Джо-оне? Ти де?»

— Тут я! — гукнув я крізь двері. — Тато приїхав! Ми тут із ним про зброю базаримо, — я пам'ятав, що ця тема їй нецікава, тож навіть брехати не довелося.

— А-а, ну гаразд. А мама?

— Мама пізніше під'їде!

— Тоді давайте я вам сніданок приготую, поки її немає.

— Чудова думка, доню! — схвалив тато.

До вечора мама так і не приїхала, і я добряче за неї хвилювався. Якщо їх із татом кудись заманювали навмисно, і тато вчасно це зрозумів та повернув назад, а мама ні… Та надвечір уже наступного дня вона все-таки повернулася, втомлена й сердита, але ціла й неушкоджена. Мабуть, тато мав рацію — у Лілі більше не залишилося боєздатних сподвижників.

Мама поговорила з татом, а потім зі мною. Тепер я знав, що робити.

Наступного дня ближче до вечора батьки знову поїхали двома машинами. Тато сказав, що в пікапі щось барахлить електрика, тож він віджене його в майстерню, потім вони з мамою підуть у ресторан і повернуться додому на «універсалі». Усе це говорили при Нелл, з легкими усмішками, але я ж розумів справжній зміст — у разі чого їхнє алібі підтвердять і автомеханік, і офіціант, і хто там ще в ресторані записує замовлення на столики.

Після того як я прив'язав до антени на даху сорочку, витягнуту з кошика з брудною білизною, довго чекати не довелося. Сонце вже зайшло, але ще не стемніло, і я добре розгледів темно-синій «мерк'юрі куґар», що під'їхав до воріт, — не новий, але з потужним мотором. Ворота були гостинно відчинені (вперше за весь час нашого життя на фермі), і Лілі (якщо це була вона — ну а хто ж іще?) не забарилася заїхати всередину.

Коли вона зупинилася біля будинку й вибралася з машини (це справді була вона, і з-під її короткої куртки й справді виднілася біла формена сукня медсестри, а на плечі висіла сумка доволі медичного вигляду), я вискочив на ґанок, палаючи люттю.

— Ти! — крикнув я, звинувачувально тицяючи в неї пальцем (пістолета цього разу при собі я не мав). — Це все ти винна! Відьмо! Сатаністко! Ти хотіла крові Нелл — от і маєш! У неї йде кров і не спиняється! Батьків немає вдома, телефон не працює, у Нелл істерика, я не знаю, що робити!

— Заспокойся і не кричи, — твердо промовила Лілі. — Звідки йде кров? З носа?

— Ні, — опустив я очі. — З… іншого місця.

— Ясно. Нічого страшного, це і є ті місячні, про які я казала.

— Ага, сама зізнаєшся! Це ти наслала лихі чари на Нелл!

— Та послухай ти спокійно! Це цілком нормально, буває в усіх жінок, крім маленьких дівчаток і старих. Просто Нелл більше не маленька дівчинка, її можна привітати.

— І чому ж це «нормальне» почалося саме тоді, коли воно знадобилося тобі, га? — примружився я.

— Просто так збіглося, — знизала вона плечима. — Веди мене до неї, я її заспокою. У мене навіть є із собою тампон, — вона торкнулася своєї сумки. — Ну й… візьму те, по що прийшла. Усе на краще, тепер уже не доведеться колоти жодних пальців.

Я провів її на другий поверх і відчинив двері сестриної спальні, пропускаючи Лілі вперед. У напівтемряві кімнати (штори, звісно, були запнуті, а світло вимкнене) було видно, що Нелл лежить на ліжку, відвернувшись носом до стіни й накрившись ковдрою так, що назовні лишилося

тільки її світле кучеряве волосся. З-під ковдри долинали жалібні схлипування. Під ліжком просто на підлозі валялися трусики Нелл, на яких розпливлася велика темно-червона пляма.

— Дороті, не бійся, з тобою все гаразд! Я тітка Лілі, я тобі допоможу! — сказала вона, наче вмить забувши про свою роль медсестри.

— Е, е! — обурився я. — Мою сестру звати Нелл, і жодних «Дороті»! Тобі оце треба? — я підняв трусики з підлоги й тицьнув їх Лілі.

— Так, це підійде, — вона взяла їх, — але мені все ж треба переконатися, що це справді кров… Нелл, а не… — кажучи це, вона підносила трусики ближче до носа. — Що за дивний запах?

І тут я лівою рукою схопив її за потилицю, а правою різко притиснув трусики до її обличчя — і тут-таки, змістившись їй за спину, усім тілом штовхнув уперед, на ліжко, і сам повалився зверху. Вона впала на м'яке — ковдру поверх інших ковдр, скручених у формі людської постаті, — і загрузла в цьому м'якому, що заважало боротись і, головне, не давало вдихнути чистого повітря, відсунутися від мокрої тканини, яка тепер затуляла їй ніс і рот. Червоне на цій тканині було, звісно ж, не кров'ю, а хімічним барвником, а головна речовина була взагалі безбарвна. Однак жоден препарат, який вводять респіраторним шляхом (це я від мами таких слів навчився!), не вирубає людину миттєво (у фільмах часто показують інакше, але це туфта), тож вона майже хвилину намагалася вирватися з-під мене й разів зо два добряче зацідила мені ліктем у ребра. Але поступово її зусилля слабшали, і зрештою вона перестала сіпатися.

Я скинув ковдру й вимкнув магнітофон, схований під нею біля стіни. Мама дуже правдоподібно зобразила ці жалібні схлипування (ну тобто я думаю, що це була мама, бо якщо не вона, то звідки в нас цей запис?). Перука, надіта на голову старого плюшевого ведмедика, насправді не дуже нагадувала волосся Нелл — у неї не такі дрібні кучері й колір насиченіший, золотий, а не солом'яний (у мами виявилася ціла купа різних перук, але жодна не підходила точно), — однак Лілі ж ніколи раніше не бачила моєї сестри (ну, принаймні 13-річною), та й у сутінках важко було розрізнити.

Ще під ковдрою лежали великий пластиковий пакет і котушка скотчу. Насамперед я про всяк випадок — раптом отямиться? — міцно зв'язав Лілі руки скотчем за спиною. Тато пропонував мені на цьому й зупинитися — вирубати її, зв'язати й чекати на повернення батьків. Але я бачив надто багато фільмів, де зв'язаному лиходієві (чи героєві, тут це неважливо) вдавалося звільнитися, втекти чи напасти на своїх полонителів. Я не міг так ризикувати, особливо коли йшлося про безпеку Нелл. Я натягнув пакет на голову непритомної Лілі та закріпив його край скотчем на шиї, не залишивши жодної щілинки для повітря, — а тоді всівся дивитися, як вона задихається. Це виявилося доволі цікавим видовищем — пластик пакета то втягувався їй у рот і притискався до ніздрів, то, навпаки, видувався назовні бульбашкою, щоразу різкіше й сильніше. Про кисень і вуглекислий газ на домашніх заняттях ішлося, але я думав, що весь вдихнутий кисень перетворюється на вуглекислий газ одразу, за один вдих-видих, а виявилося, що ні, це поступовий процес, і триває він кілька хвилин. Померла вона на вдиху. Пластик залишився глибоко в роззявленому роті й туго обтягнув її застигле обличчя.

Я перевірив пульс на шиї, як учив мене тато, переконався, що все скінчено, й пішов телефонувати батькам. Я знав, що телефон знову працює: це тато відключив його минулого разу, коли ми залишилися самі, боячись, що, як щось трапиться, я чи Нелл (особливо Нелл) можемо запанікувати й зателефонувати в поліцію або ж наш ворог зателефонує нам і обдурить, удавши із себе, наприклад, того-таки поліцейського. Судячи з того, що Лілі знала про телефон, який не працював, вона якраз намагалася провернути щось подібне й зазнала невдачі.

Номер ресторану був написаний на аркушику, що лежав поряд з апаратом. Я зателефонував і, коли тата покликали до телефона, сказав умовну фразу: «Купіть у місті лампочок, бо в нас перегоріла». «Добре, — відповів він, — зайдемо в магазин, поки не зачинився». Це означало, що вони скоро приїдуть.

Потім я заліз на дах і відв'язав сорочку, щоб не привертала нічиєї уваги. Стемніло, і вже навряд чи хтось із тих, хто випадково проїжджав по шосе, зміг би розгледіти машину Лілі перед входом. Напередодні, коли ми все планували, я пропонував татові загнати її в гараж, але він сказав, що повчить мене водити іншим разом, а поки краще не ризикувати — я можу десь залишити свій відбиток.

Я був сам у порожньому нічному будинку з трупом, і мені анітрохи не було страшно. Я знав, що ніяких привидів не існує. А, так. Де весь цей час була Нелл. У підвалі сусідньої ферми, де й пропонував ховати її тато на випадок візиту шерифа. Взяти її на «слабо́» виявилося нескладно, хоча частіше це вона брала мене (але не тому, що я такий наївний, а тому, що мені було приємно їй піддаватися). Я запитав її, чи знає вона, чому в нас немає сусідів. Вона відповіла те, що казав нам тато: мовляв, ніхто не купує покинутих ферм, бо це невигідно. «Ні, — зловісним тоном відповів я, — бо в підвалі того будинку, що праворуч, живе привид! Мені тато розповів, у місті всі про це знають, тому його й не купують». Нелл, звісно ж, сказала, що це цілковита дурня і що вона вже не маленька дівчинка, щоб у таке вірити. «А, он як?» — обурився я. Ну й далі, зрозуміло, ми побились об заклад: якщо вона просидить у цьому підвалі сама, не виходячи, від заходу сонця до світанку, то я місяць прибиратиму в її кімнаті. А якщо не витримає, то, звісно, вона в моїй (треба сказати, прибирати ми обоє страшенно не любили, і мама вічно сварила нас за безлад у кімнатах). Коли вона спуститься в підвал, я наклею на край люка папірець, і якщо вранці, коли я повернуся, він залишиться цілим, — отже, умову виконано. Щодо батьків, які, звісно, забороняли нам виходити за межі ферми, а тим паче лазити сусідніми покинутими будинками, то вони повернуться з ресторану пізно й одразу ляжуть спати, а рано-вранці вона вже повернеться, тож вони не помітять її відсутності (насправді, ясна річ, увесь план був із ними узгоджений, і тато сам перевірив, що підвал цілком безпечний: жодна сходинка не підломиться і на голову нічого не впаде). «Та знаю я тебе, ти підкрадешся і почнеш завивати, наче ти привид!» Я поклявся страшною клятвою цього не робити й узагалі не наближатися до того будинку, доки не настане час її випускати. «Та навіть якщо й наблизишся, я однаково знатиму, що це ти. Тож уже можеш починати готуватися до ролі моєї особистої покоївки». — «Від особистої покоївки й чую!» Щоб не змерзнути листопадової ночі в підвалі неопалюваного будинку, вона вдяглася по-зимовому й узяла із собою вовняні ковдри, а також термос із гарячим чаєм. Замість туалету доводилося користуватися відром із кришкою, але що поробиш — парі є парі. Щоб не нудьгувати в темряві й самотності, вона взяла із собою свій касетний Walkman; розпалившись, я ледь не почав заперечувати: мовляв, звісно, їй не буде страшно, якщо вона просидить усю ніч у навушниках, слухаючи музику! — але вчасно згадав, що моя мета зовсім не в тому, щоб її налякати.

Так от, поки Нелл тремтіла від страху перед привидами в темряві сусіднього підвалу (хоча радше єхидно передчувала, як кидатиме на підлогу фантики й наказуватиме: «Джоне, підбери!» — разів зо два згодом вона й справді утнула таке, щоб покарати мене за невіру в її хоробрість, але потім великодушно дарувала мені волю), повернулися батьки. У кишенях Лілі вони знайшли ключ від номера в мотелі (до речі, при ній був і пістолет, і навіть наручники — я сам-один завалив аж ніяк не «просто немолоду тітку»), а в бардачку її машини — цілу купу чеків із крамничок при заправках (мабуть, вона обліковувала свої дорожні витрати, тому не викидала їх одразу). Два останні були з одного й того самого місця, і тато сказав, що знає цю заправку — там якраз навпроти мотель. Потім мама вбралася в одяг Лілі, пофарбувала волосся в її колір і зав'язала його у хвіст, як у неї. Обличчя в них були не дуже схожі — мамине теж вузьке й довге, але набагато витонченіше, з тонкими рисами, до того ж Лілі була нижча на зріст. Але хто придивлятиметься, особливо якщо насунути козирок бейсболки на самі очі, трохи згорбитися і трохи зігнути коліна? Точно не нічний черговий мотелю чи продавець придорожньої крамнички. Якщо їх колись хтось опитуватиме, вони дадуть опис, що цілком пасуватиме до Лілі.

Я не був присутній, коли батьки роздягали її труп (та й не мав жодного бажання дивитися на неї ні голу, ні в спідній білизні, яку вони зрештою на ній залишили), але тато потім покликав

мене й показав її татуювання — змія, що обвиває плече[17] й кусає себе за хвіст. Він сказав, що це Уроборос, символ їхньої секти.

Потім вони запакували тіло у великий пластиковий мішок, поклали його в багажник «мерк'юрі» й поїхали — мама на машині Лілі, тато трохи згодом — на нашому «універсалі». Що вони зрештою зробили з трупом, я не знаю — тато лише сказав, щоб я не хвилювався, його ніхто й ніколи не знайде. А машину мама відігнала в інший штат — точніше, спершу вона приїхала в той самий мотель і зайшла в номер (ключ підійшов — отже, здогад був правильний), де, як і припускав тато, знайшла на столі конверт, записку й п'ять папірців по $10. У записці було сказано: «Якщо ви це читаєте, отже, я стала жертвою злочинців. Будь ласка, відішліть або віднесіть цей конверт у поліцію. Ось вам компенсація за клопіт». «Усе прорахувала, так, — з посмішкою розповідала потім мама, — навіть те, що дев'ять із десяти власників таких блощичників волітимуть спалити такий конверт і не морочитися, щоб потім не тягали як свідка. Вирішила, що пів сотні баксів це переважать. Одного тільки не врахувала». Потім мама виписалася з мотелю. Нічний черговий узяв у неї ключ, навіть не глянувши на неї. Найімовірніше, справжньої Лілі він узагалі не бачив — вона заселилася вдень, коли була не його зміна.

Ну а після цього мама їхала майже всю ніч і під ранок зареєструвалася під ім'ям Лілі в іншому мотелі («останнє відоме місце перебування» — в іншому штаті, майже за чотириста миль від нашого дому). Відпочивши (тато спав у своїй машині, щоб не світитися), вона поїхала далі й зрештою залишила «мерк'юрі» в поганому районі — у чорному гетто, де, як вона сказала, залишену без нагляду машину чужинця напевно швидко викрадуть і потім узагалі ніколи не знайдуть. А якщо знайдуть і якщо Лілі взагалі хтось шукатиме (а, судячи з усього, заявити про її зникнення було нікому — інакше їй не довелося б довіряти свій лист незнайомому працівникові мотелю, сподіваючись на його чесність), то слід її обірветься в цьому районі, а її зникнення пов'яжуть із його поганою репутацією. Тато тут-таки забрав маму, і вони вдвох повернулися додому.

Приїхали вони лише наступної ночі, намотавши зрештою туди й назад близько тисячі миль, тож, коли я випускав Нелл (змучену не страхом і навіть не холодом, а нудьгою, бо в плеєрі сіли батарейки), довелося повідомити їй, що батьки приїжджали й знову поїхали, навіть не помітивши її відсутності, а тепер будуть лише надвечір або, може, наступного ранку. Але Нелл так пишалася собою і була така задоволена своєю перемогою, що не стала нічого розпитувати, тим паче що я повідомив про це недбалим тоном, даючи зрозуміти, що хвилюватися немає чого. Якісь нудні дорослі справи, та й годі.

Наступного дня до нас приїхала поліція.

Тобто це була машина того самого шерифа, про якого Лілі була такої невисокої думки (та й тато, схоже, теж), але, зізнаюся, я добряче злякався, коли побачив її у вікно (ми якраз усією родиною сиділи за обідом).

— Усе гаразд, — сказав тато, підводячись із-за столу. — Він сюди не зайде. У нього немає ордера. Він приїхав поставити пару запитань. Я з ним поговорю, і він поїде.

Я почув, як він голосно гукнув із ґанку: «Проходьте, шерифе! Перепрошую, що не йду відчинити вам ворота, — ми тут якраз обідаємо!» У вікно було видно, як шериф, якого Лілі не без підстав називала товстозадим, незграбно протиснувся під косою поперечиною воріт і, поправивши капелюха, покрокував до будинку. Коли він зник із поля зору за краєм вікна, але в дім, як і обіцяв тато, не зайшов — очевидно, вони почали розмову на ґанку, — я раптом вислизнув із-за столу й, перш ніж мама встигла мене зупинити, навшпиньках побіг у передпокій. Мені конче треба було почути, про що вони говоритимуть: чи йтиметься, зокрема, про мене або, можливо, про Нелл. Я боявся, що тато може потім не сказати мені всієї правди. Я мав почути все сам.

---

[17] Йдеться про частину руки вище ліктя (upper arm).

Підбігши до вхідних дверей, я притулив до них вухо. Викрутки цього разу в мене не було, але чути було й так.

— …особу цього вашого бомжа-палія. Такий собі Гвідо Лоренцо, і виявилося, що це був ніякий не бомж, а приватний детектив. Ось його фото. Не бачили його тут поблизу — я маю на увазі, ясна річ, коли він іще був живий?

— Так, пригадую. Навідувався до нас за кілька днів до пожежі, уже не скажу, за скільки саме. Пропонував купити в нас старий пікап, он той іржавий. Пропонував гроші, яких цей металобрухт точно не вартий, і при цьому намагався видати себе за знавця старих вантажівок, яким явно не був. Я вирішив, що це якийсь шахрай, і звелів йому йти геть. Ну, ви знаєте, як кажуть: «Якщо вам здається, що це надто добре, щоб бути правдою, то так воно і є». Відтоді ми його більше не бачили. Ви певні, що він і справді детектив?

— Ну, принаймні ліцензія в нього була. І одна, гм, особа наполягала, що це вона найняла його стежити за вашим будинком.

— Стежити за нашим будинком?! — повторив тато тоном здивованого обурення. — Таке взагалі законно?

— Якщо при цьому проникати на чужу територію — точно ні. Але ці приватники взагалі часто ходять по самій межі закону… або вже за нею. А як ви гадаєте, у когось могли бути причини за вами стежити?

— Гадки не маю. У грабіжників? Але ми не такі вже багаті. Спитайте краще цю особу. Мені й самому хотілося б знати відповідь на це запитання.

— Спитаю, якщо вона знову навідається до мого офісу. Відверто кажучи, довіри вона в мене взагалі не викликала. Здалася взагалі трохи того, ну, ви розумієте. Я спершу й турбувати вас не хотів через її вигадки, але після того, як підтвердилося назване нею ім’я, самі розумієте — маю провести перевірку.

— Звісно, шерифе.

— То вам більше нічого не відомо про обставини смерті цього Лоренцо?

— Ні, кажу ж, після розмови про пікап ми його більше не бачили, а хто він такий, я взагалі вперше дізнався від вас. Відверто кажучи, я був із ним грубий, але лише на словах. Пальцем його не зачепив, просто звелів забиратися — він навіть близько до ґанку не підходив, та й було це за кілька днів до його смерті. А що, є підстави підозрювати, що його вбив не чадний газ, а хтось інший?

— Та ні, загалом немає таких підстав. Знайшли його машину за пару миль звідси, за кущами на узбіччі, — але немає жодних ознак, що її туди відігнав зловмисник. Найімовірніше, Лоренцо сам залишив її там і решту шляху пройшов пішки, щоб не привертати уваги шумом мотора й світлом фар. Усі відбитки в салоні — тільки його. Та й убивця, який хотів би позбутися машини жертви, очевидно, поїхав би на ній значно далі й сховав би її краще.

— Влучно, шерифе.

— Але й ви будьте обережніші. Хто знає, що на думці в цієї ненормальної, яка незрозуміло чому вирішила стежити за вами. Приперлася сюди через пів країни, уявляєте… Ви ж раніше в Каліфорнії не жили?

— Ніколи, шерифе. Ми взагалі консерватори й не любимо тамтешніх звичаїв.

— Оце вже точно. Тож, якщо помітите ще якусь підозрілу активність біля вашого будинку, — телефонуйте мені.

— Неодмінно, шерифе.

— Ну гаразд, поїду. Перепрошую, що відірвав від обіду. Розумію, сімейні трапези — це святе. Передайте вітання Джоан, — мені на мить почулося «Джону», і моє серце, що вже було заспокоїлося, знову перелякано стрепенулося, але я тут-таки зрозумів, що він мав на увазі маму.

— А ви — Мері, — так само люб’язно відповів тато. — Гарного дня, шерифе.

Я ледве встиг відсмикнути вухо від дверей, перш ніж вони відчинилися, — але, звісно, не встиг утекти назад до їдальні.

— Ти що тут робиш? — розсердився тато.

— Він сказав — приватний детектив, а не мафіозо! — контратакував я.

— А ти думаєш, мафіозо так уже важко купити ліцензію приватного детектива? Джоне, — раптом пом'якшав він, — ти вже виконав страшенно складне й відповідальне завдання, і ми з мамою це цінуємо, але, будь ласка, дотримуйся субординації й не заважай мені залагоджувати справи з владою!

— Так, тату.

На цьому, власне, все й скінчилося. Шериф більше не приїжджав, і жодних запитань про Лілі ніхто ніколи не ставив.

Єдиний допит, якщо можна так висловитися, влаштувала мені Нелл, яка, звісно, помітила мій переляк за обідом. Щойно ми залишилися наодинці, вона зажадала пояснень.

— Ну-у… — промимрив я, — взагалі-то наш похід на сусідню ферму — це незаконне проникнення на чужу територію. От я й подумав: раптом хтось нас бачив і настукав шерифові, і він приїжджав через це.

— То ти казав, що я злякаюся привидів, — обурилася Нелл, — а насправді хто з нас боягузик?!

— Та я ж не за себе, а за тебе боявся! — вигукнув я. — Я ж прийшов і пішов, а ти там цілу ніч просиділа!

— Ко-ко-ко-ко-ко! — глузливо закудкудакала вона, зображаючи руками крильця курчати. — Не підлизуйся! От будеш тепер місяць драїти мою кімнату як миленький!

Насправді, як я вже казав, за кілька днів мене амністували. Точніше, Нелл сама приєдналася до мене під час прибирання, і відтоді ми завжди прибирали обидві кімнати разом, а не кожен свою. Виявилося, що вдвох це майже так само весело, як і все, що ми робили вдвох. «Не так важливо, що ти робиш, — підсумувала Нелл, — як — із ким!» «І заради кого!» — додав я.

І заради кого.

Не те щоб я, звісно, ніколи не сумнівався у версії про окультну секту. Особливо згодом, коли дізнався, що ДНК — це зовсім не «Демони Неминучого Кінця». А татуювання у вигляді змія було анітрохи не вагомішим доказом, ніж наявність у моїх батьків вантажівки.

Але й не менш вагомим. Тато ж не сказав, що ДНК — це демони. Він сказав: «Я *думаю*, що це розшифровується так». Він на той час просто не знав, що це таке, як не знала й абсолютна більшість людей. А в тому, що сектанти, яким важливо було принести в жертву не абикого, а ту саму Доротею, використовували для її пошуків найпередовіші досягнення науки, теж немає нічого дивного. Це ж не якісь аміші. Сектанти можуть бути й цілком просунутими та використовувати технічний прогрес для власних цілей.

Водночас історія про те, як лише двоє людей винищили цілу секту, — не розпорошених по всій країні мирних бідолах, які нічого не підозрювали, а агресивну організацію, що до того ж цілеспрямовано на них полювала… Ні, я, звісно, читав купу коміксів, де герої витворяли й не таке, та ще й узагалі самотужки. Але навіть у свої 14 і без жодного досвіду життя в зовнішньому світі я все-таки здогадувався, що комікси не зовсім точно відображають дійсність. Утім, фанатична віра в якогось месопотамського божка ще не робить її адептів крутими спецпризначенцями, правда ж?

Але насправді все це не мало значення.

Значення мала Нелл. І тільки вона.

Якщо припустити хоч на мить, ну хоча б теоретично, що Лілі мала рацію, — то кому була потрібна її правда, її торжество справедливості? Мерцям, яких уже не воскресити? Потенційним новим жертвам, яких урятувало б це викриття? Та їх не було з 1979 року, вантажівку продано, справу закрито. Боротьба Лілі мала б сенс, якби правда була потрібна єдиній уцілілій жертві. Але

що робити, коли щастя цієї жертви можливе лише за умови, що справедливість НІКОЛИ не торжествуватиме, а вбивць її справжніх батьків ніколи не викриють і не покарають?

Я не міг ризикувати. Я не міг допустити цієї правди, байдуже, у лапках чи без них, яка була навіть страшніша за пряму фізичну загрозу від божевільної сектантки. Я рятував не батьків і навіть не самого себе. А мою любу сестричку. І я її врятував.

Відтоді минуло рівно 40 років. Зараз 2026 рік.

Зрештою, коли Нелл уже стала повнолітньою, їй вдалось отримати нормальні документи, і вона досі не замислюється, чому все дитинство ми ховали її від світу. «Свідоцтво про народження загубилося під час переїзду» — пояснення, яке зрештою всіх влаштувало.

Наша мрія створити свій гурт не здійснилася. Гітару я зрештою таки закинув, і Джимі Хендрікса з мене не вийшло (що й на краще, адже він помер у 27 років, захлинувшись власним блювотинням). Зате вийшов цілком непоганий радіоінженер, який згодом став працювати на компанію, що будує інфраструктуру стільникового зв'язку. Через цю роботу мені довелося чимало поїздити країною, включно з Аляскою. Зараз галузь переживає новий бум — 5G, і все таке.

Нелл теж закінчила коледж (усе-таки наша домашня освіта виявилася достатньо доброю, щоб продовжити навчання), тільки не технічний, а образотворчих мистецтв, і доволі довго жила у великому місті, але, на відміну від мене, так і залишилася домосідкою. Вона не стала уславленою художницею з тих, чиї картини виставляють у музеях (утім, бачив я те, що виставляють там зараз, — я в 5 років малював краще!), але цілком непогано заробляє, малюючи комікси й обкладинки для різних видавництв. Вона й досі пише гарні вірші в добротній класичній манері, але кому в наш час потрібні вірші?

Заміж вона так і не вийшла, чого ніколи й не прагнула. Я теж жодного разу не одружувався, про що також анітрохи не шкодую. Усі жінки, які намагалися зав'язати зі мною стосунки (це завжди відбувалося з їхньої ініціативи), зрештою так і залишалися для мене чужими.

Ми з Нелл часто спілкуємося через інтернет, але рідко бачимось особисто. Особливо відколи вона купила будиночок на березі Атлантики, тоді як головний офіс моєї компанії — на Західному узбережжі. Здавалося б, яка різниця, особливо за сучасної якості зв'язку, бачити людину на екрані чи у своїй кімнаті? Але ні, різниця є. Нелл пропонує мені знову з'їхатися і жити разом, як у дитинстві, — тільки тепер уже вдвох, тільки я і вона. Напевно, ми так і зробимо. Однаково нікого ближчого, ніж ми одне для одного, у нас немає, не було й тепер уже точно не буде. От тільки вирішимо, хто до кого перебереться. Я кажу їй, що в нас красивіші краєвиди, що вона як художниця мала б це цінувати, а вона відповідає, що в нас надто холодне море й забагато народу. Напевно, зрештою я їй поступлюся. Зовсім не обов'язково допрацьовувати до пенсії. У моєму віці вже не так весело мотатись у відрядження по всій країні, а всіх грошей однаково не заробиш. Того, що в нас уже є, вистачить на скромне життя вдвох. І мені завжди подобалося їй поступатися.

Одне можу сказати точно — на ферму нашого дитинства ми більше ніколи не повернемося. Того будинку вже немає, та земля вже не наша, та й робити в тих краях нічого. Надто там похмуро й нудно — одноманітна пласка рівнина, ні моря, ні гір, ні навіть лісів. Нелл тепер узагалі не уявляє життя без моря, якого була позбавлена все своє дитинство. Життя там здавалося нам раєм лише тому, що ми не знали іншого.

Востаннє я був у тому будинку вже після смерті батьків. Батько застрелився, коли йому діагностували хворобу Альцхаймера, ще зберігаючи ясний розум, і це мене анітрохи не здивувало. Він завжди казав, що з життя треба йти чоловіком, а не овочем. Обставин маминої смерті я не знаю. Вона зникла безвісти того самого року, через… якийсь час після його смерті. Скільки саме минуло, не знає ніхто. Просто якось мені зателефонувала Нелл і сказала, що мама вже кілька днів не відповідає на її дзвінки, повідомлення на автовідповідачі та SMS. Сам я не телефонував матері вже давно — навіть не беруся сказати, скільки, — бо був завантажений роботою, та й, відверто кажучи, не відчував потреби. Не телефонує сама — ну й гаразд. І навіть Нелл теж телефонувала

їй далеко не щодня. Коли я зрозумів, що проблема, мабуть, серйозна, то зателефонував в офіс тамтешнього шерифа (це вже давно був, звісно, не той товстозадий) і попросив перевірити, чи все гаразд із місис такою-то. Помічник шерифа, приїхавши на місце, виявив, що будинок порожній. Судячи з пилу, що лежав скрізь (а мама з її хімічним бекграундом ненавиділа пил, бруд і безлад), порожнім він стояв уже не один тиждень. Мобільник з усіма дзвінками й повідомленнями, що залишилися без відповіді, лежав на столі в їдальні, підключений до зарядного пристрою. Автомобіль стояв у гаражі з розрядженим акумулятором. У холодильнику ще залишалося трохи продуктів. Ні слідів злому чи насильства, ні якихось записок не було. Усе виглядало так, наче вона сама пішла з дому, пішки, в одязі та взутті, що відповідали погоді (був вересень), але куди й навіщо? Жодних діагнозів, пов'язаних із деменцією чи іншими психічними відхиленнями, їй, на відміну від батька, не ставили — але це нічого не доводило, бо вона ніколи й не обстежувалася. Під час останніх телефонних розмов зі мною і Нелл вона теж не здавалася хворою — але й це нічого не означає, адже ми не психіатри.

Її так ніколи й не знайшли — ні живою, ні мертвою. Через сім років суд визнав її померлою. І от із цим судовим рішенням (та з довіреністю від Нелл) на руках я нарешті отримав змогу продати наші ділянки (усі три — батько, ще при здоровому глузді, таки офіційно «викупив у ТОВ» дві інші) забудовникові, що дістався й до цієї глухомані (навіть не знаю, що там зрештою збудували, — можна подивитися на картах «Гугла», але мені ліньки). Та перш ніж поставити останній підпис, я все-таки вирішив востаннє поїхати до будинку свого дитинства.

Не із сентиментальних міркувань. Але й не з раціональних теж. Навіть не знаю, що саме я сподівався там знайти. Так… про всяк випадок. Так само постоялець окидає поглядом готельний номер, перш ніж назавжди з нього виписатися.

Нелл я нічого не казав про цю поїздку.

Я обійшов усі кімнати (хоча й знав, що там немає нічого цікавого), потім обстежив горище й нарешті підвал. У підвалі, під купою іншого старого мотлоху, я це й знайшов.

Спершу — кінопроєктор і стару 16-мм кінокамеру, з тих часів, коли ще не було не те що цифрової техніки, а навіть відеомагнітофонів. Я ніколи не знав, що в нашому домі є щось подібне. Що хтось із моїх батьків узагалі колись знімав на кіноплівку. Усі фільми ми завжди дивилися тільки по телевізору (потім з'явився відеомагнітофон, підключений до того самого, точніше, новішого телевізора, потім, уже після нашого від'їзду на навчання, батьки обзавелися комп'ютерами, але ніколи жодними проєкторами). Ну а на самому дні всієї купи мотлоху стояла велика картонна коробка з бобінами відзнятої плівки.

Усі вони були підписані, але там не було ні назв, ні імен, ні дат. Тільки номери — від 1 до 21. Та лежали вони не в порядку номерів. Імовірно, зверху залишилися ті, які переглядали частіше.

Найпростіше, звісно, було вирішити, що все це залишилося тут іще від попередніх мешканців. Родинні урочистості й сільські свята десь із 1960-х. Але я надто добре пам'ятав, що 1979-го, коли одразу після переїзду ми з Нелл обстежили підвал з усім ентузіазмом дітей, що дорвалися до нових іграшок (хоча якраз іграшок, які ми сподівалися знайти, в підвалі не виявилося), нічого цього тут не було. За нами тоді наглядав тато — про всяк випадок, щоб ми не напоролися на якийсь іржавий цвях чи на дохлого або, ще гірше, живого пацюка, — але він лише дбав про безпеку наших досліджень, а самим дослідженням не перешкоджав. Тобто не забороняв прямо: «У той куток не заглядайте!» — і не намагався відвернути нашу увагу від того кутка. Ми тоді дуже методично перерили все старе барахло й точно не могли пропустити ні такої великої коробки, ні проєктора.

То що ж? Згодом батьки прикупили весь цей мотлох на якомусь гаражному розпродажі? Здолала ностальгія за молодістю? Може, це зробив батько, коли вже почав втрачати пам'ять і розуміння, в якій епосі живе?

21. Хто, у яку епоху, позначає записи домашнього відео самими лише номерами?

«Мені вдалося знайти 17 підтверджених випадків, але, можливо, насправді їх було більше».

«Рано чи пізно багато хто з них… насичується. Збирає колекцію трофеїв, яку вважає достатньою, і вирішує більше не ризикувати, обмежуючись її споглядання».

А може, це в секті був 21 член? Ні, неможливо уявити, щоб батькам удалося зняти їхню ліквідацію. Це типу тато відстрілювався від натовпу культистів, ще й тримаючи під пахвою маленьку Нелл (він сказав, що вбив не менш як пів дюжини, тобто вісім разом із ватажками, лише в першому бою), а мама спокійно стояла поруч із кінокамерою і знімала? Та й навіщо створювати й зберігати такі докази проти себе — якщо насильство було оборонним і вимушеним, якщо перегляд і повторний перегляд кривавих сцен не викликав такої сильної насолоди, що вона переважувала будь-який ризик?

«Вони катували їх три тижні». Ні, на три тижні для кожного кейсу тут би не вистачило плівки, але, напевно, найсоковитіші моменти…

Та ні ж! Усе набагато простіше! Це просто чиїсь дні народження. Від найпершого до повного повноліття, усе дуже логічно!

Навіщо гадати, Джоне? Візьми будь-яку бобіну й подивись. Краще ту, що зверху, яку дивилися найчастіше. Тут напевно десь поруч і простирадло, яке правило за екран, — хоча можна проєктувати й просто на стіну. Проєктор, мабуть, досі працює або принаймні його неважко полагодити з твоїми ж уміннями. А якщо навіть і ні — просто вийди на сонце й подивися на просвіт. Це ж кіноплівка, а не відеокасета, розгледіти, що там зображено, можна й без жодних пристроїв.

Я підняв верхню бобіну, покрутив її в руках. На ній був номер «12». 21 поділити на 7, помножити на 4… ну так, якраз… Може, це і є батьки Нелл? Може, їхня доля була якось особливо жахливою навіть на тлі всіх інших — і саме такою ціною вони викупили життя своєї доньки?

Звісно, я й раніше розумів — і що старшим ставав, то виразніше, — що версія про окультну секту звучить надто романтично. Надто схоже на комікс. І я казав собі, що вчинив правильно в будь-якому разі, хоч би яка з версій була правдива. Але одна річ — міркувати теоретично, на рівні «якщо». А інша — точно знати. Я врятував від цього знання Нелл, а хто врятує мене?

Стоп, подумав я. А хіба поліція не мала знайти цю коробку, коли оглядала будинок після зникнення мами? І якщо поліцейські залишилися до цих плівок байдужими, отже, вони цілком безневинні! Мабуть, ці ж халтурники потім і поскладали бобіни не за номерами, от би мама їм вичитала за безлад… Саме так — халтурники. Начебто я не знаю, як добре працює поліція — хоча б на прикладі товстозадого шерифа! Найімовірніше, вони просто не стали нічого тут дивитися, вирішивши, що весь цей старий мотлох, укритий багаторічним шаром пилу, не може стосуватися зникнення, яке сталося нещодавно. Зникнення старої жінки, яке значно ймовірніше мало медичний, аніж кримінальний характер…

Здогади. Самі здогади. А відповідь — ось вона, у мене в руках.

Я поклав бобіну назад у коробку, виволік коробку з-під решти барахла й із зусиллям — важила вона не так уже й мало — потяг її нагору.

Вийшовши з будинку, я обійшов його довкола, щоб за звичкою з дитинства опинитися позаду, там, де мене не видно з шосе. Опустив свою ношу на землю. Потім приніс каністру, облив плівки бензином і підпалив. І стояв поруч, доки не переконався, що полум’я зжерло їх усі, до останнього кадру.

2026

Читач має право зупинитися тут і вважати саме це справжнім кінцем історії. Або ж ознайомитися з альтернативною кінцівкою на наступній сторінці.

Сцена після титрів

Джон відкинувся в кріслі, дивлячись на помережаний чорними рядками тексту екран комп'ютера. Він і сам не зміг би чітко відповісти, навіщо все це написав. Принаймні точно не для того, щоб надіслати в якийсь журнал чи на літературний сайт під виглядом вигаданої історії. Навіть попри те, що він намагався не згадувати ні географічних прив'язок, ні прізвищ (хіба що Лоренцо, та й того насправді звали інакше), це було надто небезпечно. І головна небезпека, звісно, була не в тому, що текст міг побачити якийсь особливо наполегливий поліцейський, що досі пам'ятає про справи півстолітньої давнини. Його могла побачити Нелл. Навіть якби він був розміщений під псевдонімом на якомусь мережевому ресурсі, про який вона ніколи в житті не чула. Утім, в епоху інтернету якраз дуже легко випадково натрапити на те, про що ти ніколи в житті не чув. Це вам не 70-ті — 80-ті.

Не був цей текст і його власним варіантом «коробки з бобінами». Чимось, що хочеться переглядати знову й знову, насолоджуючись спогадами про колись скоєний злочин, які його розбурхують. Або навіть про колись здійснений подвиг, якщо трактувати це так.

Радше ним керувало бажання впорядкувати власні спогади. Надати їм стрункої й чіткої форми з прискіпливістю інженера, який складає звіт про виконану роботу. Хай навіть цього звіту ніхто ніколи не прочитає.

Але, можливо, не тільки це.

Можливо, це був різновид психотерапії. Самонавіювання. Він писав це, щоб переконати самого себе, що все було саме так. Так, як підказувала його пам'ять. Його раціональний розум.

Бо підсвідомість підказувала йому інше.

Бо останнім часом йому знову почали снитися погані сни.

У цих снах він одночасно був 54-річним інженером і маленьким хлопчиком, таким маленьким, що ще не вмів лічити й не зміг би назвати власний вік. У цих снах були його молоді мама й тато, але не було бабусі, бо насправді вони не залишали його з нею, коли їхали. Точніше, вони почали так робити потім, після появи Нелл. А до того завжди брали його із собою. У снах він знову згадував ці довгі поїздки у вантажівці, величезній, як будинок, — тільки в цьому будинку не було вікон. І сидіти всередині було дуже нудно — доки не починалося Найголовніше.

Своїм теперішнім розумом, розумом дорослої людини, який працював навіть уві сні, він усвідомлював, що ляльки й ведмедики, навіть у супроводі трагічної історії, — це добре, але недостатньо. Це може переконати не всіх. Тим паче що треба ще мати привід розповісти ту історію. А не всяка молода матуся захоче завести розмову з незнайомкою лише тому, що та сидить із ведмедиком на колінах і всміхається.

Зовсім інша річ — справжня, жива дитина! Ось цього вже точно не підробити жодним шахраям та аферистам! Звична картина: малюки граються на майданчику, між ними виникає конфлікт, мами кидаються їх розборонять й навперебій перепрошують одна одну: «Ой, вибачте, будь ласка! Це, мабуть, мій першим почав, а я не вгледіла!» — «Та що ви! Він у вас такий щупленький, хіба він міг скривдити мого здоровання! От я задам своєму бандитові, коли прийдемо додому!» — «Ох, будь ласка, не карайте його суворо! Хлопчики в цьому віці просто граються, вони ще не можуть відрізнити добро від зла…» — «Ви такі добрі, люба! До речі, щось я вас раніше тут не бачила?» — «Так, ми з чоловіком зовсім недавно переїхали до цього міста й зовсім нікого тут не знаємо. А чи не могли б ви розповісти мені…» От і покладено початок новій дружбі!

У деяких снах здоровані нападали першими, приваблені його беззахисним виглядом або красивішою, ніж у них, іграшкою. В інших — він сам непомітно кидав їм пісок в очі чи казав погане слово, як його вчили мама й тато. Хто знає, як воно було? Сни — вони і є сни.

А потім, коли він виконував свою роль і починалося Найголовніше, йому дозволяли дивитися. Це була компенсація за всю нудьгу довгої дороги й за всі приниження, яких йому доводилося зазнавати на дитячому майданчику. Йому ніколи не було страшно — як не було

страшно, коли мама патрала курку. Те, що тато й мама діставали з цих людей, було як у курей, тільки набагато, набагато більше — просто наче справжня машина порівняно з іграшковою. І кури ніколи не кричали, і з них не текла кров. А вони всі завжди кричали на різні голоси, і великі, і маленькі, і це було так кумедно, майже як гра на музичному інструменті з кишками й нервами замість струн. Особливо йому подобалося, як верещать здоровані, що його скривдили. Утім, іноді це були й не здоровані, але й тоді він із цікавістю спостерігав за процесом.

Але одного разу… одного разу він усе-таки почав просити маму й тата: «А можна, можна ми залишимо цю дівчинку собі? Я хочу її на день народження!»